

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
KATEDRA ROZVOJOVÝCH STUDIÍ

Bc. Dominika JÍCHOVÁ
**Naplňování Národní strategie globálního
rozvoje ve vzdělávání ve vzdělávacích projektech**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. Mgr. Lenka PÁNKOVÁ
Olomouc 2014

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Dominika JÍCHOVÁ**
Osobní číslo: **R110087**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Název tématu: **Naplňování Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání ve vzdělávacích projektech**
Zadávající katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zhodnocení naplňování Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání (NSGRV) na příkladech konkrétních vzdělávacích projektů. V rámci diplomové práce bude provedena analýza vzdělávacích projektů GRV, porovnání výsledků s cíli NSGRV a vyhodnocení přínosu vzdělávacích projektů na vybraných školách ve vztahu k NSGRV.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **20 - 25 tisíc slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

GENE. Education in the Czech Republic: National Report on the Czech Republic. Amsterdam, 2008. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ.
Národní strategie globálního rozvoje-
vého vzdělávání pro období 2011-2015 [online]. 2011 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z:
http://www.mzv.cz/file/612334/Narodni_strategie_globalniho_rozvojoveho_vzdelavani_p
NÁDVORNÍK, Ondřej. Společný svět: příručka globálního rozvojevého
vzdělávání. Editor Andrea Volfová. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT,
2004, 321 s. ISBN 80-903-5100-X. PIKE, Graham. Globální výchova: Nabídka
alternativních aktivit pro práci ve škole. Praha: Grada, 1994, 322 s. ISBN
80-856-2398-6. VÚP PRAHA. Rámcový vzdělávací program pro základní
vzdělávání [online]. 2005 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z:
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-zakladni-vzdelavani-verze-2007>

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Mgr. Lenka Pánková**
Katedra rozvojových studií

Datum zadání diplomové práce: **2. ledna 2012**
Termín odevzdání diplomové práce: **27. dubna 2013**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 25. ledna 2012

Shrnutí

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části. V teoretické části práce je představen termín globální rozvojové vzdělávání (GRV) a popsána situace jeho ukotvení v oficiálních dokumentech České republiky (převážně Národní strategii globálního rozvojového vzdělávání). Dále se teoretická část věnuje projektu Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech jako nástroji GRV, jeho cílům a jednotlivým aktivitám, a také organizaci ARPOK, která projekt vede.

Cílem stěžejní, praktické, části práce je zhodnocení návaznosti projektu na Strategii a jejího naplňování. Je zde prezentován průběh a výsledky výzkumu, v rámci něhož došlo k vyhodnocení naplnění cílů projektu a bylo sepsáno tzv. „desatero“ doporučení pro přípravu dalšího nového, případně navazujícího projektu organizací ARPOK.

Klíčová slova: ARPOK, globální rozvojové vzdělávání, GRV, Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011–2015, NSGRV, projekt Svět v jednom dni

Summary

The diploma thesis is divided into two parts – the theoretical and the practical one. The theoretical part introduces the term Global Development Education and describes the situation of its anchor in the official documents of the Czech Republic (mainly National Strategy for Global Development Education). Furthermore, the chapter focuses on The World in One Day – The Development Issues in Project Days project as an instrument of Global Development Education, its objectives and activities and there is also presented the organization ARPOK which leads the project.

The aim of practical part of the work is to evaluate the continuity of the project to the National Strategy and its implementation. There is presented the progress and results of research, within which there to assess the fulfillment of the objectives of the project and were written recommendations for preparing another new project of ARPOK organization.

Keywords: ARPOK, Global Development Education, National Strategy for Global Development Education for the period 2011–2015, The World in One Day project

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracovala sama a že jsem uvedla veškeré použité zdroje.

Olomouc, 16. 12. 2014

.....
Podpis

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí práce Ing. Mgr. Lence Pánkové za trpělivost, všem respondentům za jejich čas, organizaci ARPOK za poskytnuté materiály a v neposlední řadě svému muži a přátelům za duševní podporu a pomoc.

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	11
Seznam grafů, tabulek, obrázků	12
1. Úvod.....	14
2. Cíl práce	15
3. Metodologie práce.....	17
3.1 Limity výzkumu	25
4. Kontext globálního rozvojového vzdělávání v České republice	26
4.1 Problematika terminologie	26
4.2 Pozadí vzniku NSGRV v ČR	28
4.3 Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání ČR pro období 2011–2015	29
4.4 Globální rozvojové vzdělávání.....	31
4.4.1 Cíle GRV.....	32
4.4.2 Cílová skupina GRV	33
4.4.3 Témata GRV	34
4.4.4 Principy GRV	35
4.4.5 Aktéři GRV	35
5. Projekt Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech.....	37
5.1 ARPOK, o.p.s.....	37
5.2 Projekt Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech.....	38
5.2.1 Důvod vzniku projektu.....	38
5.2.2 Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech	39
5.3 Předpoklady a rizika projektu	46
6. Výsledky výzkumu a jejich interpretace	47
6.1 Vyhodnocení dotazníku pro žáky 2. stupně ZŠ zapojených do projektu Svět v jednom dni.....	47
6.1.1 Závěr vyhodnocení dotazníků pro žáky 2. stupně ZŠ zapojených do projektu Svět v jednom dni.....	68
6.2 Vyhodnocení rozhovorů s učiteli zapojenými do projektu	70
6.2.1 Zhodnocení 1. stupně ZŠ učiteli.....	74
6.2.2 Závěr vyhodnocení rozhovoru s učiteli.....	75
6.3 Vyhodnocení rozhovorů se zaměstnanci ARPOKu	77

6.3.1 Závěr vyhodnocení rozhovorů se zaměstnanci ARPOKu.....	79
6.4 Porovnání výsledků s cíli NSGRV.....	81
6.4.1 Vyhodnocení přínosu vzdělávacího projektu ve vztahu k NSGRV	82
7.1 Poučení z projektu Svět v jednom dni.....	84
7.2 Inspirace projektem Svět v jednom dni.....	85
7.3 Případný nový projekt by měl ctít tyto skutečnosti.....	87
8. Závěr.....	88
Seznam literatury.....	91
Přílohy	94

Seznam použitých zkratk

ARPOK	Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje ¹
ČR	Česká republika
ČRA	Česka rozvojová agentura
DP	diplomová práce
EU	Evropská unie
FoRS	České fórum pro rozvojovou spolupráci
GENE	Global Education Network Europe
GRV	globální rozvojové vzdělávání
IVOŠ	Interaktivní výuka do škol
LŠ	letní škola/letní školy
MŠ	mateřská škola
MŠMT ČR	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
MŽP	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NIDM	Národní institut dětí a mládeže
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
NNO	nevládní neziskové organizace
NSGRV	Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011-2015
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
PD	projektový den/projektové dny
RVP	rámcový vzdělávací program
ŠVP	školní vzdělávací program
VÚP	Výzkumný ústav pedagogický v Praze
VŠ	vysoká škola
ZRS ČR	Zahraněční rozvojová spolupráce České republiky
ZŠ	základní škola

---

¹ Původní význam zkratky ARPOK. V lednu 2014 organizace odstoupením Olomouckého kraje z pozice zakladatele změnila název na „ARPOK, o.p.s.“

Seznam grafů, obrázků, schémat a tabulek

Graf 1: Z jaké jsi školy?	47
Graf 2: Z jaké jsi třídy?	49
Graf 3: Jaké 3 věci tě napadnou jako první, když si vzpomeneš na PD, které proběhly u vás na škole?.....	50
Graf 4: Která témata nejčastěji zazněla v odpovědi č. 1?	51
Graf 5: Lišily se PD od vaší běžné výuky?.....	52
Graf 6: V čem byly výuky stejné?.....	53
Graf 7: Byl pro tebe způsob výuky během PD nový?.....	54
Graf 8: Co konkrétně bylo nové?.....	55
Graf 9 : Jak by podle tebe měla probíhat běžná výuka ve škole, aby tě bavila a dozvěděl/a ses potřebné informace?.....	56
Graf 10: Jaké aktivity během PD převažovaly?.....	57
Graf 11: Měli jste možnost si téma PD vybrat?.....	59
Graf 12: Jak dlouho dopředu jste věděli, na jaké téma PD proběhne?.....	60
Graf 13: Souhlasil/a jsi s vybranými tématy PD?.....	61
Graf 14: Vraceli jste se s vyučujícími k tématům z PD v běžné výuce?.....	62
Graf 15: V jakém předmětu jste se k tématům probraným na PD vraceli?.....	63
Graf 16: Jaké téma by tě zajímalo pro další PD?.....	64
Graf 17: Myslíš si, že vědomosti získané během PD uplatníš ve svém budoucím životě?.....	65
Graf 18: Změnily ti PD pohled na svět?.....	66
Graf 19: Co se ti na PD líbilo?	66
Graf 20: Co se ti na PD nelíbilo?.....	67
Obrázek č. 1: Globální výchova.....	27
Obrázky č. 2–x: Příloha č. 5.....	170

Schéma 1: Rozhovory s učiteli zapojenými do projektu	20
Schéma 2: Postup výzkumu u žáků 2. stupně.....	22
Schéma 3: Zhodnocení 1. stupně.....	23
Schéma 4: Cíle NSGRV a projektu Svět v jednom dni	51
Tabulka č. 1: Metody výzkumu a způsoby sběru dat a jejich zařazení do časové osy	17
Tabulka 2: Počet respondentů v jednotlivých třídách a školách v rámci dotazníku pro 2. stupeň na konkrétních školách.....	21
Tabulka č. 3: Výčet postojů, hodnot, dovedností a znalostí potřebné pro občana ČR podle NSGRV.....	32
Tabulka č. 4: Témata GRV podle NSGRV.....	34
Tabulka č. 5: Aktéři GRV podle NSGRV.....	35
Tabulka č. 6: Aktivity a výstupy projektu v projektové žádosti.....	41
Tabulka č. 7: Aktivity ARPOKu k naplnění cílů – zařazené do časové osy	45
Tabulka č. 8: Počet žáků II. stupně, který na jednotlivých školách absolvoval jednotlivé PD.....	48
Tabulka č. 9: „Desatero“ pro nový projekt.....	87

1. Úvod

„*Schola ludus*“, neboli „*Školu hrou*“, propagoval již v polovině 17. století učitel národů Jan Ámos Komenský.² Zvláštní, že jsme se nerozhodli jeho slovy řídit hned, ale trvalo nám nějaký čas, než jsme se k tomu stejnému dopracovali sami.

Termíny globální výchova a rozvojové vzdělávání³ se v české společnosti objevují již od 90. let 20. stol. a o několik let později se začínají objevovat v praxi českého vzdělávání.⁴ Globální rozvojové vzdělávání (dále jen GRV) vzniklo jako reakce na potřebu posílit povědomí občanů o situaci v rozvojových zemích a současně zvýšit ze strany občanů podporu rozvojových projektů a intervencí.⁵ V roce 2008 prošla ČR, jako první země z nových členských států Evropské unie⁶, procesem tzv. Peer review⁷, z něhož byla následně vytvořena Národní zpráva o globální výchově v České republice společně s doporučeními pro budoucnost GRV. To byl zásadní zlomový bod pro vznik Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání ČR pro období 2011 – 2015⁸ (dále jen NSGRV).⁹ Cílem diplomové práce je zhodnotit naplňování NSGRV na příkladu konkrétního projektu, který vznikl a bude ukončen během existence výše zmíněné strategie.

„*Škola hrou*“, i tak by se dal nazvat projekt nestátní neziskové organizace ARPOK, o.p.s.¹⁰ (dále jen ARPOK) působící především, na území Olomouckého kraje. Projekt s názvem „Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech“ (dále jen Svět v jednom dni) je vzdělávacím projektem, jehož výsledky jsou v této diplomové práci porovnány s NSGRV a je vyhodnocen jeho přínos na jednotlivých školách zapojených do projektu ve vztahu k NSGRV.

Autorka práce pracuje od roku 2012 v organizaci ARPOK jako lektorka výukových programů a metodicky se podílí na projektu Svět v jednom dni. Tato skutečnost ji přiměla zabývat se zhodnocením projektu a jeho postavením v souvislosti s naplňováním NSGRV.

---

² Kumpere, J., 1992, str. 121

³ Termín GRV vznikl jako specificky český z dříve používaných pojmů Globální výchova a Rozvojové vzdělávání až se vznikem NSGRV v roce 2011. (Máchal a kol., 2012) Více k terminologii v kapitole 3.

⁴ Máchal a kol., 2012

⁵ MZV ČR, 2011

⁶ Vstup v roce 2004

⁷ Hodnocení situace GRV v České republice pod záštitou organizace GENE. Hodnotitelé byli z Finska, Irsko, Norska a Slovenska.

⁸ K dispozici na webových stránkách MZV:

http://www.mzv.cz/file/612334/Narodni_strategie_globalniho_rozvojoveho_vzdelavani_pro_obdobi_2011___2015.pdf

⁹ MZV ČR, 2011

¹⁰ Více informací na <http://www.arpok.cz/index.php/cs-CZ/projekty/svet>

2. Cíl práce

Jak již bylo zmíněno v úvodu, autorka se začala věnovat GRV v roce 2012. Při psaní diplomové práce tedy vychází i ze svých osobních zkušeností.

Cílem diplomové práce je zhodnocení naplňování Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání (dále jen NSGRV) na příkladu konkrétního vzdělávacího projektu. Autorka se rozhodla, po konzultaci s vedoucí práce, oproti původnímu záměru zabývat se v práci pouze jedním projektem. Hlavním důvodem bylo věnovat se více do hloubky tomu projektu, který je pro ARPOK důležitější. Zhodnocení práce žáků i učitelů u většího počtu projektů, by bylo příliš časově náročné.

V diplomové práci bude provedena analýza projektu, porovnání výsledků s cíli NSGRV, vyhodnocení přínosu projektu ve vybraných školách ve vztahu k NSGRV a pro další směřování organizace ARPOK.

Práce je rozdělena do osmi kapitol. První kapitola tvoří úvod k diplomové práci a vysvětluje autorčinu volbu tématu, druhá kapitola seznamuje s cíli a jednotlivými částmi diplomové práce, třetí kapitola popisuje metodologické postupy. Cílem teoretické části (kapitoly 4 a 5) je popsat současné postavení GRV v ČR pomocí analýzy a následné interpretace sesbíraných dat, které vycházely jak z české odborné literatury¹¹, tak mezinárodních průzkumů¹² a internetových zdrojů. Konkrétně čtvrtá kapitola si dává za cíl definovat termín GRV, popsat jeho vývoj, současnou situaci a postavení v ČR a seznámit s NSGRV, jakožto oficiálním nástrojem k implementování GRV do českého vzdělávání. Pátá kapitola má za cíl přiblížit činnost neziskové organizace ARPOK, o.p.s. a popsat průběh a postupy projektu Svět v jednom dni. První část této kapitoly, 5.2.1., odůvodňuje vznik projektu, následující část kapitoly, 5.2.2., čerpá z projektové dokumentace a popisuje stanovené cíle, rizika, příležitosti a aktivity projektu.

Analýza slouží jako podklad pro následující kapitoly zabývajícími se implementací GRV z praktického hlediska. Stěžejní kapitoly jsou 6 a 7, které tvoří praktickou část. Jejich hlavním cílem je pomocí výzkumných metod (dotazník, rozhovory, hodnocení učitelů 1. stupně) shrnout, zhodnotit a interpretovat výsledky jednotlivých výzkumných aktivit na pilotních školách projektu Svět v jednom dni, který proběhl v letech 2012–2014. Výzkum byl v rámci diplomové práce (dále jen DP) proveden také v organizaci ARPOK – s ředitelkou a

---

¹¹ vzhledem ke specifčnosti termínu globální rozvojové vzdělávání, které existuje pouze v České republice (viz 4. kapitola).

¹² např. GENE, 2008

koordinátorkou projektu. Tyto výsledky byly následně srovnány s cíli a principy NSGRV (kapitola 6.), a dále převedeny v doporučení pro práci s tématy GRV na školách v navazujícím či jiném projektu organizace ARPOK (kapitola 7.).

Osmá kapitola tvoří závěr práce ze všech nabytých poznatků a informací vycházejících jak z průzkumu, tak z analýzy dokumentů či internetových zdrojů, a tím tvoří komplexní informační celek o diplomové práci. Součástí práce je seznam použité literatury a zdrojů, ze kterých autorka při psaní práce vycházela, a také přílohy, které vycházejí z praktické části diplomové práce.

3. Metodologie práce

Při vytváření teoretické i praktické části diplomové práce byla použita kombinace kvalitativních a kvantitativních metod a způsobů sběru dat – viz Tabulka č. 1, kde lze vidět způsoby sběru dat na časové ose. V následující části budou popsány jednotlivé metody výzkumu a sběru dat.

Tabulka č. 1: Metody výzkumu a způsoby sběru dat a jejich zařazení do časové osy (Zdroj: Vlastní zpracování použitého postupu)

Metody výzkumu a způsoby sběru informací/periody		2013												2014											
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1)	sběr dat																								
2)	studium literatury																								
3)	analýza dokumentů																								
4)	rozhovory																								
5)	dotazníky																								
6)	dotazníky pro učitele 1. stupně (hodnocení)																								
7)	zúčastněné pozorování																								
8)	e-mailová komunikace																								
9)	analýza dotazníků																								
10)	analýza rozhovorů																								

1) Sběr dat

Informace z odborné literatury sbírala autorka od června roku 2012¹³ až do srpna 2014. Jednalo se o vyhledávání, sběr a kompletaci relevantních informací z odborné literatury, internetových odkazů a dalších zdrojů¹⁴. Data získaná z dotazníků a rozhovorů sbírala autorka

¹³ jedná se o jedinou aktivitu, která byla uskutečněna před rokem 2013, z úsporného hlediska není tudíž rok 2012 vyobrazen v Tabulce 1.

¹⁴ Dalšími zdroji myslí autorka dotazníková šetření mezi žáky 2. stupně provedené pro účely této diplomové práce, nebo také obhájené diplomové práce věnující se tématu GRV.

od června 2014 do října 2014. Od října 2014 do listopadu 2014 zpracovávala autorka tato data a vytvářela z nich informace.

2) Studium literatury a následná analýza

Literární rešerše probíhala od začátku roku 2013 do začátku května 2014, kdy bylo potřeba mít připravené dotazníky i otázky na rozhovor pro učitele zapojené do projektu Svět v jednom dni. Jelikož se jedná o české prostředí a český projekt, byla odborná literatura, ze které autorka čerpala, psána převážně česky. Pro vytváření teoretické části diplomové práce čerpala autorka především z publikací Společný svět: Příručka globálního rozvojového vzdělávání (Nádvorník, Volfová, 2004) a Projektová dokumentace: projekt Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech (ARPOK, 2011) a z webových stránek organizace ARPOK viz Projekty: Svět v jednom dni. Dostupné na <http://www.arpok.cz/index.php/cs-CZ/projekty/svet>.

V praktické části využila autorka především tuto literaturu: Jak se vyrábí sociologická znalost (Disman, 2011), Úvod do sociologického výzkumu (Jeřábek, 1993). Po sesbírání relevantních informací k tématu následovala v teoretické části jejich analýza a interpretace.

3) Analýza dokumentů

Analýza dokumentů probíhala mezi říjnem 2013 a 2014. Jednalo se o analýzu základních dokumentů projektu Svět v jednom dni, ke kterým měla autorka práce přístup, a dále analýzu oficiálních dokumentů jako jsou Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro rok 2011–2015 (MZV ČR., 2011), Národní zpráva o globálním vzdělávání v České republice (Wegimont, O’Loughlin, 2008) a Zpráva o globálním rozvojovém vzdělávání v České republice v letech 2008–2010 (Nádvorník, 2010). Byly sepsány a porovnány cíle projektu a Strategie, a na těchto podkladech byly vystavěny otázky pro žáky 2. stupně (dotazník) a všechny učitele zapojené do projektu (rozhovor).

Po analýze dokumentů a studiu literatury následoval samotný výzkum. Jeho jednotlivé fáze a postupy jsou zobrazeny ve Schématech 1–3.

4) Rozhovory

Jednalo se o polostrukturované¹⁵ a strukturované¹⁶ rozhovory s pedagogy zapojenými do projektu Svět v jednom dni, ředitelkou¹⁷ organizace ARPOK a koordinátorkou¹⁸ projektu. Výzkumnou otázkou diplomové práce je: „Splnil projekt Svět v jednom dni svůj cíl?“. Další výzkumné podotázky jsou:

- Splnil projekt Svět v jednom dni z pohledu koordinátorky projektu a ředitelky organizace ARPOK svůj cíl?
- Co zaměstnanci ARPOKu zastupující oficiálně projekt považují za plusy a mínusy projektu Svět v jednom dni?
- Pomohl projekt Svět v jednom dni učitelům do něj zapojeným rozšířit vědomosti a dovednosti v oblasti výuky globálních témat?
- Byl projekt skutečně pro učitele praktický?
- Jak se získanými informacemi a dovednostmi učitelé dále nakládají a plánují nakládat?

Rozhovory s učiteli zapojenými do projektu měly původně všechny proběhnout osobně jako polostrukturovaný rozhovor, kdy jsou dány základní otázky, na které se autorka práce potřebuje dozvědět odpovědi a dále se rozhovor rozvíjí dle respondenta¹⁹, nakonec některé z rozhovorů proběhly osobně, další přes Skype a jiné byly zaslány ve formě strukturovaného rozhovoru elektronickou poštou respondentům. Během osobního i zprostředkovaného rozhovoru přes Skype byl rozhovor nahráván na diktafon, a následně přepsán²⁰. U strukturovaného dotazníku zasláného e-mailem byl postup následovný: po přijetí odpovědi na dotazník se autorka doptávala na nejasnosti, zajímavosti, nebo chtěla získat více informací, učitelé následně elektronickou poštou či přes telefon jednotlivé informace vyjasňovali. Celkově se projektu zúčastnilo 19 učitelů z 6 škol (více informací o projektu viz kapitola 5). Osobní rozhovor proběhl s 6 učiteli z celkem 2 škol – dvě učitelky z 2. stupně ZŠ Nemilany, dvě učitelky z 1. a dva učitelé z 2. stupně ZŠ Bludov. Rozhovor přes Skype

¹⁵ částečně řízený rozhovor s předem připravenými otázkami, pořadí otázek se může měnit a mohou se další otázky tvořit i během rozhovoru (ABZ.cz: Slovník cizích slov, 22.11.2014)

¹⁶ Řízený strukturovaný rozhovor (Pen and paper interview) je jedna z technik sběru dat v sociálním výzkumu. Tazatel postupuje otázkou za otázkou podle dotazníku a respondent odpovídá. (ManagementMania.com, 23.11.2014)

¹⁷ Mgr. Lenkou Pánkovou

¹⁸ Mgr. Kateřinou Štěpničkovou

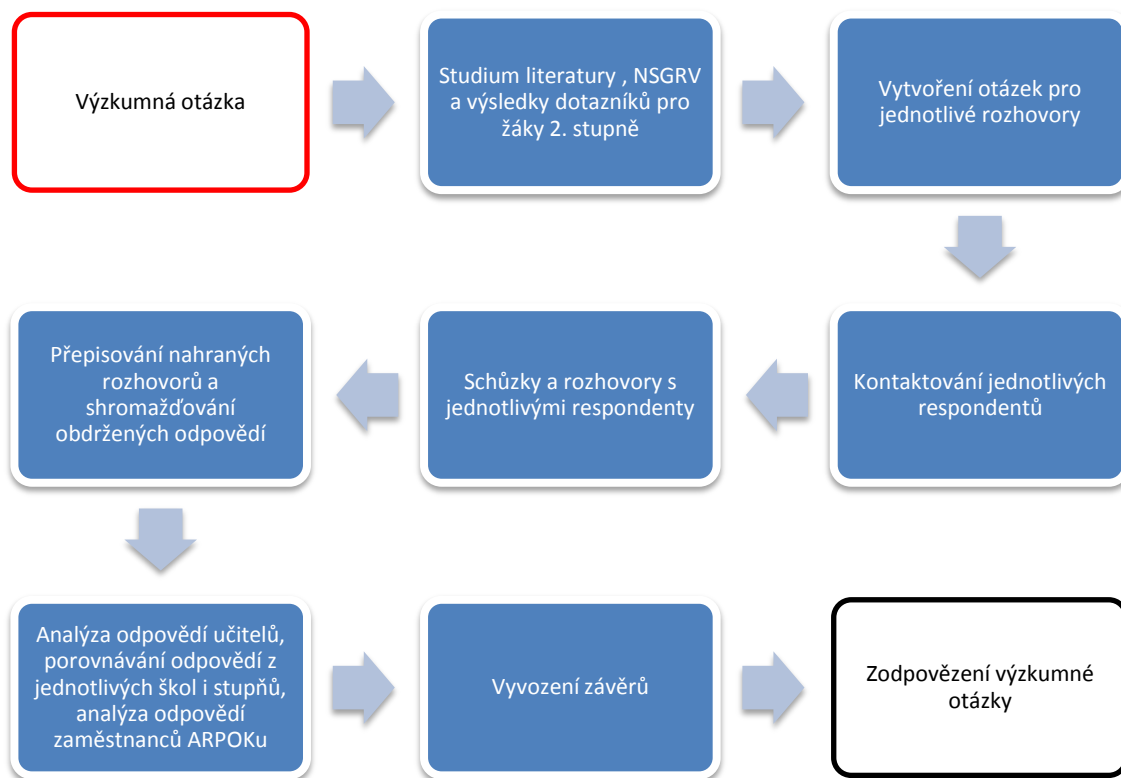
¹⁹ ABZ.cz: Slovník cizích slov, 22.11.2014

²⁰ jednotlivé rozhovory i formu polo-strukturovaného rozhovoru naleznete v příloze (viz Příloha č.1)

proběhl se 3 učitelkami ze ZŠ Lobodice²¹. Na strukturovaný dotazník zasláný e-mailem odpovědělo 5 učitelů z 10 oslovených – jedna učitelka z 1. stupně ZŠ Nemilany, jeden učitel ze ZŠ Otrokovice²², jedna učitelka ze ZŠ Dubicko²³, dvě učitelky 1. stupně ze ZŠ Slatinice²⁴.

V rozhovorech se zaměstnanci ARPOKu, kteří oficiálně zastupovali projekt Svět v jednom dni, se jednalo o strukturovaný rozhovor zasláný dvěma osobám elektronickou poštou. Každý obsahoval 3 základní otázky²⁵ (viz Příloha č. 2), jejichž odpovědi byly porovnány mezi sebou, s cíli projektu a výsledky dalších rozhovorů a dotazníků, a následně z nich byly vyvozeny závěry.

Schéma 1: Rozhovory s učiteli zapojenými do projektu (Zdroj: Vlastní zpracování použitého postupu)

²¹ mají pouze 1. stupeň v podobě tzv. malotřídek.

²² zapojen byl v projektu pouze učitel 2. stupně.

²³ zapojen byl v projektu pouze 1. stupeň.

²⁴ 2. stupeň se do rozhovorů nezapojil

²⁵ Dotazník pro ředitelku ARPOKu byl doplněn o jednu otázku navíc (viz Příloha č. 2)

5) Dotazníky

Dotazník (forma viz Příloha č. 3) pro žáky 2. stupně ZŠ byl vytvořen přes webovou stránku Vyplňto.cz, a odkaz na něj byl zaslán v červnu 2014 učitelům zapojeným do projektu. Ti ho následně nechali žáky ve škole vyplnit.

Výzkumná otázka zněla: „Splnil projekt své cíle a očekávání u žáků 2. stupně?“. Další výzkumné podotázky:

- Měly projektové dny²⁶ pro žáky 2. stupně význam?
- Co je pro žáky v PD důležité?
- Co si žáci z PD zapamatovali?
- Jaké způsoby výuky jsou žákům 2. stupně blízké a které je naopak nemotivují?

Sběr dat proběhl přes Vyplňto.cz, a data byla začátkem července 2014 zaslána na e-mailovou adresu autorky. Elektronický dotazník vyplnilo 212 respondentů²⁷ z celkem 4 škol²⁸. Podle dotazníku vychází, že počet respondentů na konkrétních školách byl následující (viz Tabulka 2):

Tabulka 2: Počet respondentů v jednotlivých třídách a školách v rámci dotazníku pro 2. stupeň na konkrétních školách. (Zdroj: Vlastní zpracování vycházející z dat dotazníku pro 2. stupeň přes Vyplňto.cz)

Základní škola / Počet žáků na třídu	5. třída	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída
ZŠ Nemilany	23	25	15	20	1
ZŠ Slatinice		6	15	6	7
ZŠ Bludov	2		24	2	28
ZŠ Otrokovice			18	20	

Žáci odpovídali na 31²⁹ otázek týkajících se toho, co si z projektových dnů odnesli a co si pamatují, jaké z nich měli a mají pocity, co se jim líbilo, co nelíbilo a jak následně

²⁶ Dále jen PD.

²⁷ Z celkových přibližně 326 žáků, kteří se účastnili PD během 3 let projektu.

²⁸ všech, na kterých projektové dny v rámci 2. stupně proběhly

²⁹ Jedná se o 22 otázek, které jsou dále rozvíjeny. Některé odpovědi přesměrují respondenta přímo k další relevantní otázce, proto ne všichni žáci odpovídali na všech 31 otázek.

s tématy, probranými během projektových dnů u nich na škole, pracovali a dále pracují. Autorka před vytvořením dotazníku studovala odbornou literaturu³⁰, následně vytvořila dotazník, který konzultovala s vedoucí diplomové práce Ing. Mgr. Lenkou Pánkovou a Mgr. Simonou Šafaříkovou, Ph.D.³¹, a po jeho zhodnocení data zanalyzovala, porovnávala odpovědi jednotlivých respondentů a srovnala odpovědi přicházející z jednotlivých škol.

Schéma 2: Postup výzkumu u žáků 2. stupně (Zdroj: Vlastní zpracování použitého postupu)

6) Zhodnocení 1. stupně ZŠ

Pro vyhodnocení malých dětí na 1. stupni se často využívá soustavné nebo pravidelné pozorování, využití kresby, diskuse nebo také rodičů, přes které se k postojům dětí lze

³⁰ Jak se vyrábí sociologická znalost (Disman, 2011), Úvod do sociologického výzkumu (Jeřábek, 1993), Základy kvalitativního výzkumu (Strauss; Corbinova, 1999)

³¹ vyučující na Katedře rozvojových studií, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

dostat.³² Je však zároveň nutné pozorovat děti už před zahájením projektu, k čemuž neměla autorka příležitost. Ke zhodnocení 1. stupně se rozhodla využít učitelů, kteří byli zapojeni do projektu a zároveň jsou s dětmi z 1. stupně neustále v kontaktu – vídali se s žáčky ještě před zahájením projektu Svět v jednom dni³³ a mohli tedy sledovat jejich názory, změny v chování i v postojích. Autorka požádala učitele 1. stupně, zda by se mohli za každou školu zamyslet a sepsat hodnocení dětí, které PD na škole prošly, jejich postojů i toho, jak na ně PD působily a jak je případně změnilo či motivovalo. Veškeré zápisy a hodnocení učitelů je v příloze (viz Příloha č. 4). Toto hodnocení bylo prováděno učiteli 1. stupně vždy po ukončení rozhovoru/dotazníku – probíhalo mezi zářím – listopadem 2014, tedy po finalizaci spolupráce se školami – po PD i seminářích. Hodnocení 1. stupně získala autorka ze 3 škol (ZŠ Nemilany, ZŠ Bludov, ZŠ Lobodice) z celkových pěti.

Výzkumná otázka zněla: „Ovlivnily PD děti na 1. stupni ZŠ?“

Dílní výzkumné otázky: „Jakým způsobem ovlivnily PD žáky?“

„Pozorují učitelé na svých žáčcích změny v chování a postojích?“

Schéma 3: Zhodnocení 1. stupně (Zdroj: Vlastní zpracování použitého postupu)

³² McLeod, S. A., 2009; Jeřábek, 1993

³³ Pokud se tedy nejednalo o prvňáčky, kteří v průběhu projektu teprve přišli.

7) Zúčastněné pozorování

Zúčastněné pozorování³⁴ žáků a učitelů, jako jeden ze způsobů sběru dat, probíhalo během aktivní autorčiny účasti na projektu Svět v jednom dni – tedy mezi lednem 2012 – červnem 2014.³⁵ Autorka trávila s dětmi a žáky čas během PD a s učiteli nejen na PD, ale také při seminářích či letních školách v rámci projektu.

8) E-mailová komunikace

Dalším nástrojem pro sběr dat byla e-mailová komunikace, která probíhala po celou dobu psaní diplomové práce nejen mezi autorkou a respondenty rozhovorů (převážně učiteli), ale také mezi autorkou a vedoucí práce a pro komunikaci s jednotlivými konzultanty.

9) Analýza dotazníků

K analýze dotazníků pro žáky 2. stupně došlo mezi zářím až listopadem 2014, po uzavření dotazníků webovou aplikací Vyplňto.cz. Autorka hodnotila exportovaná surová data, třídila je, vzájemně srovnávala a vyvozovala konkrétní závěry.

10) Analýza rozhovorů

Všechny rozhovory a dotazníky s učiteli a zaměstnanci ARPOKu byly převedené do písemné podoby, a následně porovnány, shrnuty a vyhodnoceny na základě výzkumných otázek, podotázek a cílů projektu Svět v jednom dni a NSGRV.

Na závěr byly všechny výstupy z jednotlivých výzkumných metod zkompletovány, porovnány s cíli NSGRV, a tím došlo k vyhodnocení přínosu projektu na vybraných školách ve vztahu k NSGRV a pro další směřování organizace ARPOK.

---

³⁴ Pozorováním jsou sledovány jevy, které jsou přímo dostupné smyslovému vnímání a které nebyly vyvolány zásahem výzkumníka přímo v průběhu pozorování. Při zúčastněném pozorování je pozorovatel součástí sociálního organismu, sociálního prostředí, které sleduje (zkoumá), je účastníkem společenských vazeb, je začleněn do situace a také výsledky jeho pozorování jsou podmíněny způsobem jeho začlenění do sledovaného sociálního prostředí. (Jeřábek, 1993)

³⁵ S výjimkou období leden-srpen 2013, kdy byla autorka v zahraničí.

3.1 Limity výzkumu

Limity výzkumu³⁶ jsou zásadní pro jeho výsledky i vypovídací hodnotu. Zásadními limity pro kvalitní výsledky výzkumu jsou: **respondent nevnímá důležitost dotazníku (tak jako autorka práce) a není motivovaný účastnit se výzkumu a zodpovědět otázky pravdivě a v plném rozsahu.** To může způsobit, že si **respondent nenajde dostatek času na vyplnění, nezáleží mu na plnohodnotných výsledcích a odpovídá na otázky neúplně nebo nepravdivě.** U dotazníkového průzkumu přes webovou aplikaci Vyplňto.cz je dle autorky velkým limitem **nemožnost kontrolovat výpovědi respondentů** – v případě, že má žák v dotazníku vyplnit text/vlastní myšlenku, uzná mu aplikace odpověď „nevím“ nebo „...“ a pustí ho na další otázku. Během tohoto průzkumu nebyla autorka práce přítomna při vyplňování, tudíž veškerou zodpovědnost za představení průzkumu, vysvětlení pravidel a kontroly nechala na učitelích, a zodpovědnost za kvalitní odpovědi nechala na respondentech. V rámci dotazníků mezi žáky 2. stupně je další limit v **nízké návratnosti** – o dotazníku, datu vyplnění a jeho důležitosti nebudou respondenti včas informováni, a z osobních, zdravotních či jiných důvodů se průzkumu nezúčastní – vzorek dotazovaných tedy nebude původní a nebude možné získat odpovědi později. Další limit se týká **kvality odpovědí strukturovaného rozhovoru** zaslaného elektronickou poštou – respondent není v osobní přítomnosti s autorkou práce a své odpovědi zkresluje nebo promýšlí tak, aby vyzněly v lepším světle a nekontroverzně (oproti respondentům, kteří prošli osobním rozhovorem, byli v přímém kontaktu s autorkou práce a neměli dostatek času na rozmyšlení odpovědí). **Nedostatek času na dotazník/rozhovor** také může způsobit, že respondent odpovědi vůbec nevyplní, a vzorek respondentů nebude úplný (podle původního plánu). Dalším limitem může být, že **respondent nerozumí otázkám přes e-mail nebo v dotazníku,** nedoptá se autorky/svého pedagoga, a zodpoví otázky nepravdivě, nedostatečně či neúplně. Také může být limitní, že respondent není ochoten odhalit o sobě požadované informace, tudíž otázky zfalšuje nebo zkreslí tak, aby je nemusel vyplňovat pravdivě. Také nemusí být schopen poskytnout přesné informace o svém minulém jednání (dotazník vyplňují žáci po tříleté spolupráci) nebo přehlédne, a vyplní špatné políčko v dotazníku. A posledním zmíněným limitem byl **omezený čas autorky práce** na zpracování výzkumu i celé DP

---

³⁶ Limitem výzkumu rozumíme možné komplikace, zkreslení či snížení vypovídací hodnoty výzkumu (Dillman 2006)

4. Kontext globálního rozvojového vzdělávání v České republice

V této kapitole je definován termín GRV a vysvětlena problematika terminologie v české společnosti. Dále je popsána současná situace v ČR, včetně vzniku a vývoje Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání (dále jen NSGRV). Většina informací je čerpána autorkou práce právě ze Strategie GRV, která je prvním oficiálním dokumentem ČR definujícím cíle, postoje a hodnoty, dovednosti, témata nebo také východiska GRV v ČR.

4.1 Problematika terminologie

V České republice neexistovala do roku 2011 jednotná terminologie pro tuto oblast vzdělávání. V jiných evropských zemích se používala³⁷ nejčastěji termíny rozvojové vzdělávání, globální výchova nebo globální učení. V ČR používala většina pedagogů a odborné veřejnosti termín globální výchova³⁸ podle modelu Davida Pikea a Grahama Selbyho³⁹. Podle nich tvoří globální výchova nadřazený název pro několik druhů vzdělávání a výchov (viz Obrázek č. 1). Tvoří ji:

- environmentální výchova
- výchova k občanství
- vzdělávání o lidských právech
- interkulturní vzdělávání (multikulturní výchova)
- výchova k míru a prevence konfliktů
- globální rozvojové vzdělávání.⁴⁰

Podle Činčery se globální výchova zaměřuje na porozumění problémům světa i sobě samému. Odráží problematiku širokého spektra oblastí (jako např. zdraví, média, kulturní odlišnosti, mír, rovnost, spravedlnost nebo životní prostředí) a zaměřuje se i na rozvíjení důležitých sociálních kompetencí. Globální výchova je chápána jako úsilí o zásadní změnu celého kurikula – nikoliv pouze jediného předmětu – tak, aby škola připravovala na řešení aktuálních problémů a poskytla k tomu patřičné osobní kompetence.⁴¹

---

³⁷ A stále používají (pozn. autorky)

³⁸ Používali ho např. na MŠMT (Dudková, 2009)

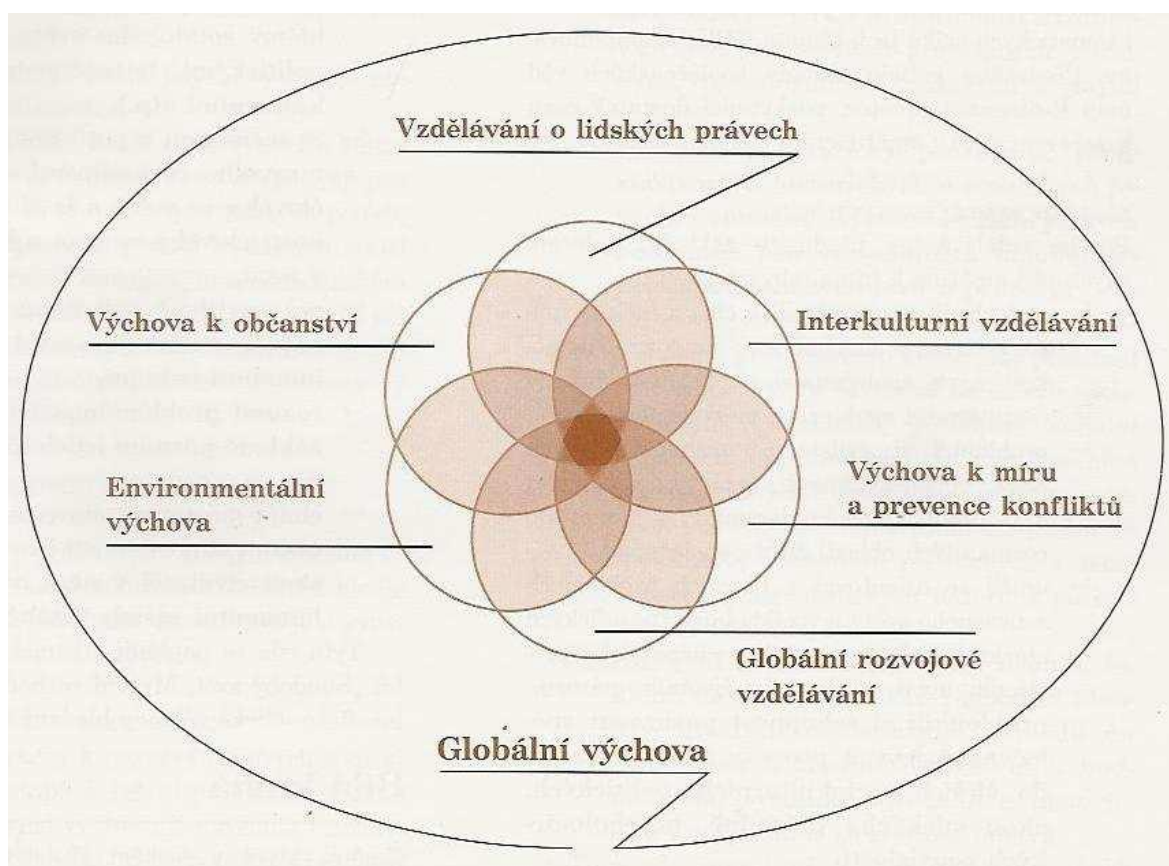
³⁹ Kanadských pedagogů propagujících tento model. (Dudková, 2009)

⁴⁰ Pike, Selby; 2000

⁴¹ Činčera, 2007, str. 23

Od začátku 21. století se začíná objevovat termín globální rozvojové vzdělávání (GRV), se kterým poprvé přišla organizace Člověk v tísni. Pojem GRV vychází z pojmů *Global Education* (globální vzdělávání) a *Development Education* (rozvojové vzdělávání), přičemž GRV je ryze český termín, který se nikde jinde oficiálně nepoužívá. Byl vytvořen kombinací obou výše zmíněných pojmů s ohledem na specifčnost českého prostředí.⁴² Jako jedinečný termín se složitě překládá – např. do angličtiny zkráceně jako „development education“ (rozvojové vzdělávání), což je termín, který je používán zahraničními odborníky, ale nemá jednotnou definici a v některých případech se velmi podobá českému GRV, v některých nikoli.⁴³ Autorka se pro vycházení práce z české Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání rozhodla pracovat s termínem GRV (viz kapitoly 4.3. a 4.4.).

Obrázek č. 1: Globální výchova (Zdroj: Nádvořík, O., Volfová, A. (ed.) *Společný svět.*)

⁴² MZV ČR, 2011

⁴³ Velmi záleží na postavení místních organizací a individualit, jaký pojem je použit (Vernerová, 2009)

4.2 Pozadí vzniku NSGRV v ČR

Globální rozvojové vzdělávání v ČR souvisí se změnou režimu a uvolněním po roce 1989. Inspirace západními školskými systémy a zahrnutí globálních témat do běžné výuky postupně narůstaly. V mnoha západních zemích postupně vznikly od 80. let 20. století národní strategie globálního a rozvojového vzdělávání⁴⁴, kterými se Česká republika nechala inspirovat. ČR se k řešení globálních problémů stavěla vždy odpovědně a aktivně se věnovala a stále věnuje zahraniční rozvojové spolupráci (ZRS). Pomoc rozvojovým zemím ze socialistického bloku v období 70. let a 80. let navázala, po krátké pauze, obnovením programu ZRS na konci 90. let 20. století a krátce po vstupu do mezinárodních organizací (OECD a EU) byl celý systém modernizován a transformován.⁴⁵

Od vstupu do OECD a do Evropské unie (dále EU), kdy se stala ČR dárcovskou zemí, a tím se zavázala ke snižování globální chudoby a k pomoci rozvojovým zemím, je snaha zvýšit podporu a motivaci u české společnosti pohnout s některými problémy směrem ke zlepšení. V porovnání s jinými vyspělými zeměmi je však informovanost české veřejnosti o globálních problémech, jejich kontextu, způsobech řešení a dlouhodobé rozvojové spolupráci poměrně nízká.⁴⁶ Přitom je nezbytné, aby se každý občan zajímal o tzv. globální souvislosti a chápal nutnost a naléhavost být informovaný, solidární a změnit své spotřebitelské a občanské chování směrem k šetrnějšímu a ohleduplnějšímu. Důraz na předávání získaných znalostí, dovedností, hodnot a postojů vedoucí k aktivnímu přístupu jednotlivců by se měl promítnout do vzdělávání již od útlého věku.⁴⁷

Odpovědný přístup týkající se GRV prokázala ČR v období posledního desetiletí např. reformou vzdělávacího systému, během které došlo k decentralizaci a přenesení větší části odpovědnosti na samotné školy, v podobě tzv. rámcových vzdělávacích programů (RVP). Vzniklo mnoho nových strategických vzdělávacích dokumentů, jako např. Strategie celoživotního učení ČR nebo Strategie vzdělávání k udržitelnému rozvoji. Tyto strategie sice odrážely změnu v chápání vzdělávání jako:

- přípravy jedince pro život v dynamické společnosti
- přípravu pro osobní i pracovní oblast života
- i pro udržitelnost a aktivní ovlivňování budoucnosti,

---

⁴⁴ Odlišné názvy GRV používaná v zahraničí (Global Education a Development Education) viz výše.

⁴⁵ Tillová, 2012

⁴⁶ I přes obrovskou solidaritu, kterou lidé v ČR prokazují při humanitárních krizích. (MZV ČR, 2011)

⁴⁷ MZV ČR, 2011; GENE, 2008

ale cíle a principy GRV byly stále v těchto strategiích odraženy jen částečně. Koncepční dokument pro GRV zatím stále chyběl.⁴⁸

V roce 2002 byl zahájen Evropský proces vzájemného hodnocení globálního vzdělávání. Tento několikaletý proces iniciovala Evropská síť pro globální vzdělávání – Global Education Network Europe (dále jen GENE⁴⁹) za účasti mezinárodního hodnotícího týmu, a vedl k vypracování národních zpráv o globálním vzdělávání – tzv. Peer Review. Česká republika byla tehdy v roce 2008 pátou zemí, která byla podrobena hodnocení stavu v oblasti globálního vzdělávání pod hlavičkou organizace GENE. Toto hodnocení dalo vzniknout Národní zprávě o globálním vzdělávání v České republice, která obsahovala řadu doporučení, převážně zaměřeným na zlepšení koordinace GRV v ČR.⁵⁰ Hlavním doporučením bylo, aby došlo k přijetí národní strategie, která by zlepšila koordinaci mezi jednotlivými subjekty i uvnitř nich.⁵¹

4.3 Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání ČR pro období 2011–2015

Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011 – 2015 (NSGRV) vznikla jako reakce na doporučení Peer Review⁵² v březnu roku 2011 po schválení MZV ČR a MŠMT ČR.⁵³

Na základě analýzy současné situace GRV byl v NSGRV stanoven hlavní cíl a několik dílčích cílů, které pomáhají tomu, aby se ČR přiblížila do roku 2015 v oblasti GRV vyspělým západním zemím.

*„Hlavním cílem strategie GRV ČR je zajistit všem občanům ČR přístup k informacím o rozvojových zemích a globálním rozvoji a motivovat je k aktivnímu přístupu při řešení globálních problémů a problémů rozvojového světa“.*⁵⁴

---

⁴⁸ MZV ČR, 2011

⁴⁹ „GENE je síť ministerstev, agentur a dalších národních institucí odpovědných za globální vzdělávání v Evropě. Podporuje vytváření kontaktních sítí, výměnu zkušeností, výzkum v oblasti koncepcí a politik, přípravu národních strategií a zvyšování kvality v oblasti globálního vzdělávání v evropských zemích. S podporou sekretariátu GENE iniciuje evropský proces vzájemného hodnocení jako součást úsilí o zlepšení globálního vzdělávání, jehož cílem je snažit se o to, aby všichni lidé v Evropě měli přístup ke kvalitnímu globálnímu vzdělávání.“ (GENE, 2008, str. 6–7)

⁵⁰ MZV ČR, 2011

⁵¹ GENE, 2008

⁵² z roku 2008

⁵³ MZV, 2011.

⁵⁴ MZV ČR, 2011, str. 17

Dílčích cílů strategie je sedm a zahrnují hlavní vzdělávací oblasti a způsoby implementace, které vedou k dosažení hlavního cíle. Pro tuto kvalifikační práci je zásadní 2. a 3. dílčí cíl:

- *Vzdělávací koncepce, vzdělávací programy a jejich realizace v předškolním, základním a středním vzdělávání*
- *Pregraduální příprava učitelů a další vzdělávání pedagogických pracovníků*

U druhého dílčího cíle je potřeba klást důraz na to, aby vzdělávací *koncepce a vzdělávací programy odrážely cíle a principy a obsahovaly témata GRV*⁵⁵. Opatření, které je v NSGRV k tomuto dílčímu cíli připsáno a je zásadní pro projekt Svět v jednom dni a tuto DP, je:

- *„Podpořit, vytvořit a zpřístupnit pedagogům škálu aktuálních a relevantních výukových materiálů (učebnice a učební texty, ostatní texty a materiály) k začleňování GRV do vzdělávacích procesů“.*⁵⁶

V rámci třetího dílčího cíle je potřeba *„klást důraz mimo jiné na další vzdělávání pedagogických pracovníků a reflektovat potřeby GRV tak, aby mohli učitelé systematicky začleňovat GRV do výuky díky nově získaným znalostem, dovednostem a postojům“*⁵⁷. Opatření, která jsou v NSGRV k tomuto dílčímu cíli připsána, a zároveň jsou relevantní pro DP, jsou:

- *„Vytvořit tištěné i elektronické studijní materiály pro podporu výuky učitelů a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti globálního rozvojového vzdělávání a didaktiky GRV.“*
- *„Připravit nabídku vzdělávacích programů s cílem objasnit pedagogické veřejnosti základní pojmy, témata, principy a cíle globálního rozvojového vzdělávání. Učitelé i další pedagogičtí pracovníci získají vhled do této problematiky, budou motivováni k jejímu zařazování do výuky a dostanou k ní metodickou podporu.“*⁵⁸

---

⁵⁵ MZV ČR, 2011, str. 18

⁵⁶ MZV ČR, 2011, str. 18

⁵⁷ MZV ČR, 2011, str. 19

⁵⁸ MZV ČR, 2011, str. 19

4.4 Globální rozvojové vzdělávání

Diplomová práce se odráží ve svém teoretickém základu od definice oficiálně schválené a přijaté českými aktéry rozvojové spolupráce a vzdělávání, která byla ukotvena v NSGRV⁵⁹:

„Globální rozvojové vzdělávání je celoživotní vzdělávací proces, který přispívá k pochopení rozdílů a podobností mezi životy lidí v rozvojových a rozvinutých zemích a usnadňuje porozumění ekonomickým, sociálním, politickým, environmentálním a kulturním procesům, které je ovlivňují. Rozvíjí dovednosti a podporuje vytváření hodnot a postojů tak, aby lidé byli schopni a ochotni aktivně se podílet na řešení lokálních a globálních problémů.

„Globální rozvojové vzdělávání směřuje k přijetí zodpovědnosti za vytváření světa, kde mají všichni lidé možnost žít důstojný život.“⁶⁰

První zmínka o globálním rozvojovém vzdělávání se na úrovni vládního dokumentu objevila v roce 2002 v Koncepci zahraniční rozvojové pomoci České republiky na období 2002–2007.⁶¹ Jak je zmíněno v DP výše, pojem GRV vychází z anglických pojmů *Global Education* a *Development Education*. Důvodem je podle NSGRV fakt, že termín GRV je již několik let aktivně používán odbornou i laickou veřejností a vyjadřuje rozvojový aspekt nikoliv pouze ve významu osobnostního rozvoje, ale převážně rozvoje jako globálního rozvoje. Další důvod je ten, že se poslední dobou upouští v mezinárodním prostředí od pojmu "Development Education" a ten je nahrazován pojmem „Global Education“. Tento přechod mezi pojmy je odůvodňován tím, že na problémy rozvojových zemí, které významně ovlivňují situaci celého světa, je nutné pohlížet více globálně.⁶²

---

⁵⁹ Do té doby (rok 2011) existovalo v ČR pro globální rozvojové vzdělávání více definic a pojmový aparát nebyl jednotný. (Tillová, 2012, str. 13)

⁶⁰ MZV ČR, 2011, str. 5

⁶¹ MZV ČR, 2011

⁶² MZV ČR, 2011, str. 5

4.4.1 Cíle GRV

Hlavní cíl, který si klade GRV v ČR je:

- o „*Lidé přijímají svůj díl odpovědnosti za situaci ve světě.*“

Pro splnění hlavního cíle je nutné splnit cíle dílčí. Je nutné, aby občané ČR měli všeobecný přehled o propojenosti současného světa a globálních problémech, jejich příčinách a možnostech řešení, uvědomovali si souvislosti mezi chováním a životním stylem lidí z vyspělých zemí (např. vývoz zbraní, konzum a nadbytečná spotřeba, ekonomické a environmentální vykořisťování, nevyvážené obchodní vztahy) a problémy lidí z chudých zemí, a namotivovali se pro svou vlastní aktivní účast při řešení těchto problémů, rozvíjeli vědomí globální zodpovědnosti, tolerance a solidarity s problémy jiných lidí.⁶³ Podle NSGRV je potřeba, aby občané přijali následující postoje a hodnoty, osvojili si uvedené dovednosti a získali tyto znalosti (viz Tabulka č. 3)

Tabulka č. 3: Výčet postojů, hodnot, dovedností a znalostí potřebné pro občana ČR podle NSGRV (Zdroj: Vlastní zpracování tabulky podle NSGRV⁶⁴)

Přijmout:	
Postoje a hodnoty	<ul style="list-style-type: none"> • přijmout zodpovědnost za sebe a svět, ve kterém žijí • být motivován/a k aktivní účasti na řešení místních problémů a přispívat k řešení problémů na regionální, národní i mezinárodní úrovni, a to i v situacích, ze kterých neplnou přímé výhody • být si vědom/a výhod spolupráce s ostatními pro řešení uvedených problémů • respektovat odlišné názory a pohledy na svět, být solidární s lidmi v tíživé situaci
Dovednosti	<ul style="list-style-type: none"> • využívat nástrojů demokracie při podílení se na veřejném životě • vymezit problém, analyzovat ho, hledat různá řešení, vybrat nejvhodnější řešení a využívat při něm vlastní zkušenosti i zkušenosti ostatních • odhadnout své schopnosti a hledat možnosti, jak je využít při řešení problémů • efektivně spolupracovat s ostatními • na základě informací si vytvořit vlastní názor a uvést pro něj argumenty • přijmout názor ostatních a korigovat svůj původní názor • využívat empatie při poznávání situace ostatních • myslet systémově a hledat souvislosti
Znalosti	<ul style="list-style-type: none"> • znát příčiny a důsledky nejdůležitějších globálních problémů • vědět, co podporuje udržitelný lidský rozvoj a co mu brání • srovnávat různá chápání konceptů – rozvoj, lidská práva, globalizace • porozumět situacím lidí žijících v těžkých životních podmínkách a znát různé příčiny a důsledky těchto situací • být si vědom/a rozdílů v ekonomické a sociální situaci lidí na světě, znát různé pohledy na příčiny a důsledky tohoto stavu • chápat vzájemnou propojenost různých oblastí světa a různých dimenzí rozvoje • znát hlavní důvody a způsoby realizace rozvojové spolupráce a vědět o svých možnostech podílet se aktivně na rozvoji na lokální i globální úrovni

⁶³ MZV ČR, 2011

⁶⁴ MZV ČR, 2011, str. 10

4.4.2 Cílová skupina GRV

GRV pracuje s širokou škálou cílových skupiny, které lze rozdělit podle typu vzdělávání (formální, neformální). U formálního vzdělávání to jsou převážně děti, žáci a pedagogové v mateřských školách (dále jen MŠ), základních školách (dále jen ZŠ), středních školách, vyšších odborných a vysokých školách (dále jen VŠ) – převážně na pedagogických oborech, rozvojových studiích, mediálních, přírodovědeckých, ekonomických a společenských oborech. V rámci neformálního vzdělávání jsou to potom děti a mládež ve sdruženích a zájmových kroužcích a pracovníci zde pracující, také pedagogové a vychovatelé ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání a v neposlední řadě i zaměstnanci ve veřejné správě, v neziskovém, ale i ziskovém sektoru, médiích a dalších sdělovacích prostředcích.⁶⁵

---

⁶⁵ MZV ČR, 2011

4.4.3 Témata GRV

Témata GRV, na které by se měla ČR v rámci svého vzdělávání zaměřit a která byla ukotvena v NSGRV pro roky 2011–2015, jsou uvedena v následující tabulce.

Tabulka č. 4: Témata GRV podle NSGRV (Zdroj: Vlastní zpracování podle NSGRV⁶⁶)

Témata GRV	
1.	<p><i>Globalizace a vzájemná závislost jednotlivých částí světa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekonomická globalizace včetně světového obchodu a etického spotřebitelství • Kulturní, sociální a politická globalizace • Migrace ve světě • Mezinárodní instituce
2.	<p><i>Lidská práva</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Základní lidská práva • Dětská práva a práva seniorů • Diskriminace a xenofobie • Demokracie a dobré vládnutí • Rovnost mužů a žen
3.	<p><i>Globální problémy</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Chudoba a nerovnost • Nízká míra vzdělanosti • Zdravotní problémy • Podvýživa a hlad • Nedostatek nezávadné vody • Životní prostředí • Populační růst • Konflikty a násilí
4.	<p><i>Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj, jeho pojetí a kulturní podmíněnost • Rozvojové cíle tisíciletí • Historie, motivy, principy humanitární pomoci a rozvojové spolupráce • Aktéři mezinárodní humanitární pomoci a rozvojové spolupráce • Aktivity České republiky a EU v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce

⁶⁶ MZV ČR, 2011, str. 11

4.4.4 Principy GRV

Mezi základní principy GRV, které tvoří způsob, jak s výše uvedenými tématy pracovat v praxi tak, aby byly splněny cíle, patří globální zodpovědnost; účast na řešení problémů, případně konfliktů; spolupráce a rovnocenné partnerství mezi aktéry (státními i nestátními); solidarita s lidmi žijícími v obtížných podmínkách a ochota jim pomoci; vnímání současného světa jako celku a hledání souvislostí mezi místním, regionálním i celosvětovým děním; otevřený a kritický přístup k informacím a názorům; aktivní podpora ze strany občanů v dodržování lidských práv a prosazování rovných příležitostí pro všechny; a aby toto všechno mohlo fungovat dlouhodobě, je nutná udržitelnost.⁶⁷

4.4.5 Aktéři GRV

Aktérů GRV je více a je možné rozdělit je do několika sfér. NSGRV je dělí na státní a nevládní subjekty (viz Tabulka č. 5).

Tabulka č. 5: Aktéři GRV podle NSGRV (Zdroj: Vlastní zpracování podle NSGRV⁶⁸)

Aktéři GRV	
Státní subjekty	Nevládní subjekty
<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (MZV ČR) • Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT) • Česká rozvojová agentura (ČRA) • Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP) • Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci • Rada vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR) • Výzkumný ústav pedagogický v Praze (VÚP) • Národní ústav odborného vzdělávání (NÚOV) • Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) • Národní institut dětí a mládeže (NIDM) • Česká školní inspekce	<ul style="list-style-type: none"> • České fórum pro rozvojovou spolupráci (FoRS) • Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci • Česká rada dětí a mládeže (ČRDM) • Vysoké školy (VŠ) • Nevládní neziskové organizace (NNO)

⁶⁷ MZV ČR, 2011, str. 11–12

⁶⁸ MZV ČR, 2011

Velkou zásluhu mají na tom, že začalo pronikat GRV do českého školství⁶⁹, nevládní organizace, které využily svých zkušeností ze zahraničí k přípravě učebních materiálů, příruček a pracovních listů pro pedagogy. V České republice je mnoho nevládních organizací, které iniciují pestré aktivity v rámci globálního rozvojového vzdělávání i osvěty. Projekty realizované právě těmito organizacemi jsou financované ze státních, vlastních i zahraničních zdrojů. Jednou z takových organizací, které se zaměřují na práci se žáky, pořádají školení pro pedagogy a osvětové aktivity pro dospělé, je i výše zmíněna organizace ARPOK (více viz 5. kapitola).⁷⁰

---

⁶⁹ po roce 2000 (MZV ČR, 2011)

⁷⁰ GENE, 2008

5. Projekt Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech

Následující kapitola přibližuje činnost neziskové organizace ARPOK, o.p.s. a popisuje projekt *Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech*. V Příloze č. 5 naleznete fotografie mapující projekt.

5.1 ARPOK, o.p.s.

Organizace ARPOK, o.p.s. (dále jen ARPOK) byla jako Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje⁷¹ založena v roce 2004 Olomouckým krajem a Univerzitou Palackého v Olomouci. Působí převážně v Olomouckém kraji, patří mezi klíčové organizace GRV v České republice a je členem Českého fóra pro rozvojovou spolupráci (FoRS), Unie nestátních neziskových organizací Olomouckého kraje (UNO) a Asociace veřejně prospěšných společností (AVPO).⁷²

Posláním organizace je přinášet do škol globální rozvojové vzdělávání. ARPOK pomáhá učitelům, jak učit aktuální témata dneška (např. chudoba, migrace, odpovědná spotřeba), a otevřeně o nich mluví se žáky. O těchto tématech informuje i veřejnost, a tak podporuje otevřenou a tolerantní společnost a aktivní zapojení lidí do dění kolem sebe.⁷³

Cílové skupiny, se kterými organizace pracuje, jsou: žáci a učitelé mateřských škol (dále jen MŠ), stejně tak základních (dále jen ZŠ) a středních škol, ale také veřejnost (např. tzv. rozvojové večery⁷⁴). V současné době spolupracuje s více než 60 školami, na kterých realizuje výukové programy.

Dlouhodobě spolupracuje také s pedagogy při tvorbě metodických materiálů, realizací seminářů (akreditované MŠMT ČR⁷⁵) nebo jim poskytuje informační servis. ARPOK vytvořil či se spolupodílel na vzniku 15 metodických materiálů pro učitele.⁷⁶

Spolupráce mezi ARPOKem a školami nespočívá pouze v jednorázových aktivitách (výukové programy a semináře), ale také ve víceletých projektech. V současné době pracuje organizace na pěti projektech.⁷⁷ Jedním z těchto projektů je projekt Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech, kterému se věnuje tato diplomová práce.

---

⁷¹ 22. 1. 2014 odstoupil Olomoucký kraj z pozice zakladatele, a organizace změnila jméno na ARPOK, o.p.s.

⁷² ARPOK, o.p.s., 2013

⁷³ ARPOK, 2014a

⁷⁴ veřejné besedy, které probíhají od roku 2005 desetkrát do roka, na témata z oblasti rozvojové spolupráce s řadou odborníků (ARPOK, 2014a)

⁷⁵ od roku 2007 (ARPOK, 2011)

⁷⁶ Dudková, 2014

⁷⁷ ARPOK, o.p.s., 2011

Další možností dlouhodobé spolupráce je projekt Světová škola. Organizace ARPOK se stala v roce 2013 jednou z organizací⁷⁸, která udílí certifikát Světová škola. Titul má možnost získat ta škola, která se zajímá o globální problematiku, začleňuje rozvojová témata a aktivní vyučovací metody do výuky a podílí se na žákovských či školních projektech. O získání certifikace Světová škola se v roce 2013 rozhodly usilovat dvě pilotní školy zapojené do projektu Svět v jednom dni – ZŠ Olomouc-Nemilany a ZŠ Lobodice – které titul v červnu 2014 získaly.⁷⁹ Ve školním roce 2014/2015 bude ARPOK v získání titulu Světová škola podporovat ZŠ Slatinice a ZŠ Jindřichov.⁸⁰

5.2 Projekt Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech

Projekt Svět v jednom dni je tříletý projekt probíhající mezi roky 2012 až 2014, který přináší pedagogům 1. a 2. stupně ZŠ možnost konzultací a pomoc při začleňování témat GRV do výuky.⁸¹

5.2.1 Důvod vzniku projektu

Projekt vznikl jako reakce na výsledky dotazníkového průzkumu mezi pedagogy MŠ a ZŠ v Olomouckém a Moravskoslezském kraji, který proběhl v roce 2011, realizoval ho ARPOK a zúčastnilo se ho 154 respondentů. Z něj mimo jiné vyplynulo, že nejvíce využívají pedagogové pro začlenění rozvojových témat⁸² projektové dny (60 %), ale nemají pro přípravu dostatek metodologických materiálů (83 %). Dále z dotazníků vyplynulo, že by učitelé velmi ocenili jak interaktivní vzdělávací semináře (49 %), tak metodické příručky (70 %), a o případný nový metodický materiál – sborník dobré praxe – představující cyklus projektových dnů na téma mezinárodně významných dnů by mělo zájem 98 % respondentů. Dále z průzkumu vyplynulo, že povědomí o NSGRV dosud⁸³ má pouze 24 % respondentů, proto se tato oblast a seznámení s ní stala v rámci projektu důležitou částí.⁸⁴

Přestože bylo dotazníkové šetření prováděno jak mezi učiteli z MŠ, tak i ZŠ a zájem o vznik projektu vycházel od všech učitelů, zaměřila se nakonec organizace pouze na školy základní. ARPOK si dával původně za cíl pojmout obě tyto cílové skupiny a

⁷⁸ společně s Multikulturním centrem Praha, ADRA a Člověkem v tísní (v roce 2013), v roce 2014/2015 společně s Multikulturním centrem Praha a Člověkem v tísní

⁷⁹ Štěpničková, 2014a

⁸⁰ ARPOK, 2014, web: <http://arpok.cz/index.php/cs-CZ/svetova-skola>

⁸¹ ARPOK, 2011

⁸² např. chudoba, migrace, lidská práva, globální obchod nebo ochrana životního prostředí

⁸³ V roce 2011, kdy byla NSGRV teprve implementována.

⁸⁴ ARPOK, 2011

vytvořit tak komplexní projekt, ale z důvodu zkrácení rozpočtu daného projektu ze strany MZV a ČRA bylo nutné množství aktivit omezit. Pracovníci ARPOKu, kteří se na přípravě projektu a projektové žádosti podíleli, se rozhodli zaměřit projekt pouze na pedagogy z 1. a 2. stupně ZŠ.⁸⁵

5.2.2 Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech

Cílem projektu Svět v jednom dni je „*zvyšování odborných znalostí pedagogů základních škol v oblasti začleňování rozvojových témat do výuky, a to za využití interaktivních vyučovacích metod (projektových dnů)*“.⁸⁶ Tento cíl nevychází pouze z výsledků dotazníkového průzkumu, ale i z cílů, které jsou stanovené v NSGRV (viz kapitola 4.3.).

Cílovou skupinou projektu jsou pedagogičtí pracovníci ZŠ a beneficiety jsou v konečném dopadu žáci ZŠ. Projekt byl finančně podpořen MZV a ČRA v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR, dále Olomouckým krajem přes projekt Vzdělávání trochu jinak I, II a III.⁸⁷

Do projektu se zapojilo celkem šest škol⁸⁸, pět ZŠ z Olomouckého a jedna ze Zlínského kraje:

- Základní škola a mateřská škola Dubicko, příspěvková organizace – 1. stupeň ZŠ (dále jen ZŠ Dubicko)
- Základní škola a mateřská škola Lobodice, příspěvková organizace – 1. stupeň ZŠ (dále jen ZŠ Lobodice)
- Základní škola Přerov, Želatovská 8 – v projektu do června 2012 (nahrazena ZŠ Dubicko)
- Základní škola Karla staršího ze Žerotína Bludov – 1. i 2. stupeň ZŠ (dále jen ZŠ Bludov)
- Základní škola a Mateřská škola Olomouc - Nemilany, příspěvková organizace – 1. i 2. stupeň ZŠ (dále jen ZŠ Nemilany)
- Základní škola a Mateřská škola Slatinice, příspěvková organizace – 1. i 2. stupeň ZŠ (dále jen ZŠ Slatinice)

---

⁸⁵ Náklady projektu se snížily o jednu metodickou publikaci (pro MŠ) a výdaje na projektové dny. Také to usnadnilo práci při seminářích, které by se musely v prvním případě organizovat pro pedagogy MŠ a ZŠ zvlášť, aby pokryly požadavky učitelů. (Štěpničková, 2014)

⁸⁶ ARPOK, 2014a, cit. 23. 11. 2014

⁸⁷ ARPOK, o.p.s., 2011

⁸⁸ Jedna ze škol odešla v průběhu projektu a byla nahrazena jinou.

- Základní škola Mánesova Otrokovice, příspěvková organizace – 2. stupeň ZŠ (dále jen ZŠ Otrokovice).⁸⁹

Jak vyšlo z dotazníkového šetření z roku 2011 realizovaného ARPOKem, pedagogové nejčastěji globální témata (jako např. chudoba, lidská práva, zdravotní problémy nebo konflikty) zahrnují do běžné výuky přes tzv. projektové dny⁹⁰ (dále jen PD). Proto se projekt Svět v jednom dni zaměřil na vytváření PD inspirované významnými vybranými mezinárodními dny (např. Den vody, Den nenakupování, Den výživy apod.) a vybranými tématy, které vymezuje NSGRV. PD vznikaly v průběhu projektu ve spolupráci se zapojenými školami, a následně z nich vznikly, po pilotním zkoušení⁹¹, sborníky dobré praxe⁹² – metodiky k PD s názvem *Svět v jenom dni*⁹³, které jsou k dispozici i pro další pedagogické pracovníky a tvoří hlavní a zásadní výstup projektu.⁹⁴

V následující části jsou popsány jednotlivé kroky projektu Svět v jednom dni tak, jak byly navrženy v projektové žádosti aktivity a výstupy projektu (viz Tabulka č. 6) a konkrétní postupy ARPOKu tyto plány naplnit – zařazené do časové osy (viz Tabulka č. 7).

---

⁸⁹ ARPOK, o.p.s.,2014a, cit. 4.5.2014

⁹⁰ Zde dochází k problému s terminologií. Výše zmiňovanými „projektovými dny“ je ve skutečnosti myšleno „dny tematické“. Tematické dny/výuka znamenají výuku napříč různými vzdělávacími oblastmi prostřednictvím vybraného tématu. Výhoda tohoto přístupu je, že má žák možnost získat informace v širších souvislostech.(Kovalikova, S., 1995) Naproti tomu projektové dny probíhají v souvislejším časovém úseku a úkolem žáků je realizace společného produktu – pro tento společný cíl musejí získat dané poznatky, žáci přebírají zodpovědnost za své vlastní učení. Princip této metody je „zjistí, poznej a použij“. (Kratochvílová, J., 2006) V ČR často dochází k zaměňování těchto dvou termínů, ARPOK se rozhodl používat pojem „projektový den“, se kterým jsou učitelé více ztotožnění.(Štěpničková, 2014)

⁹¹ Pedagogičtí pracovníci ze zapojených pilotních škol konzultovali s ARPOKem průběh PD a podíleli se aktivně na jejich realizaci.

⁹² Původně Sborník dobré praxe v projektové žádosti je nyní oficiálně nazýván metodická příručka Svět v jednom dni.

⁹³ zvlášť pro 1. a 2. st. ZŠ (150 ks výtisků/druh)

⁹⁴ ARPOK, o.p.s., 2012

Tabulka č. 6: Aktivity a výstupy projektu v projektové žádosti (Zdroj: Projektová žádost Svět v jednom dni)

VÝSTUPY PROJEKTU	AKTIVITY projektu
1. cílové skupiny konzultují začlenění hlavních témat GRV do ŠVP v konzultačním centru	1.1. vznik a činnost konzultačního centra
2. cyklus vzdělávacích seminářů o rozvojových tématech a ZRS ČR je realizován	2.1. příprava a realizace cyklu vzdělávacích seminářů o rozvojových tématech a ZRS ČR pro cílové skupiny
3. projektové dny s tematikou mezinárodně významných dnů týkajících se rozvoje jsou v praxi ověřeny	3.1. příprava a zkušební realizace projektových dnů s tematikou mezinárodně významných dnů týkajících se rozvoje
4. nabídka metodik GRV pro pedagogické pracovníky ZŠ je rozšířena o metodické příručky Svět v jednom dni	4.1. vytvoření sborníků dobré praxe (příprava, tvorba aktivit, pilotní zkoušení, konzultace, evaluace, finalizace, grafické práce, propagace a distribuce)
5. cyklus metodických seminářů představujících metodické příručky Svět v jednom dni, které jsou dále šířeny mezi pedagogy	5.1. příprava a realizace cyklu metodických seminářů představujících aktivity obsažené ve sbornících dobré praxe (propagace, příprava, realizace, evaluace)

1. Konzultační centrum

Jako součást projektu vzniklo tzv. konzultační centrum. Toto centrum poskytuje⁹⁵ pedagogům (nejen pedagogům zapojeným do projektu) konzultace, jak začleňovat témata GRV do výuky. V rámci konzultačního centra je nabízena školám a pedagogům pomoc při tvorbě dílčích aktivit a projektových dnů na míru. ARPOK aktualizuje databázi ZŠ ČR a nabízí služby konzultačního centra.⁹⁶

2. Cyklus seminářů pro pedagogy

Současně s PD probíhaly v projektu vzdělávací semináře a letní školy pro pedagogy přibližující rozvojová témata i metody interaktivní výuky. Témata seminářů byla (začlenění do časové osy viz Tabulka č. 7):

1. *Co se skrývá pod tajemnou zkratkou GRV?*⁹⁷ – na začátku května 2012 byl pro pedagogy pilotních škol uspořádán první seminář. Cílem tohoto semináře bylo

⁹⁵ do konce roku 2014

⁹⁶ ARPOK, 2013

⁹⁷ Zúčastnilo se 17 pedagogů.

interaktivní formou předat cíle a poselství GRV a formou ukázkové hodiny si vyzkoušet, jak GRV aplikovat do výuky.⁹⁸

2. *Jak začlenit vybraná témata GRV do výuky* – v říjnu 2012 se konal druhý seminář pro učitele pilotních škol. Učitelé se během něj seznámili s interaktivními metodami výuky a následně si je i vyzkoušeli v rámci ukázkových hodin. Závěrečná aktivita se věnovala způsobům použití filmu ve výuce.⁹⁹
3. *GRV potřetí a zase jinak*¹⁰⁰ – v březnu 2013 se ve třetím semináři podělili učitelé zapojení do projektu o své zážitky a postřehy z projektových dnů, které proběhly na podzim 2012, a navzájem si předali si nejenom rady a doporučení, ale i inspiraci pro příště. Vyzkoušeli si i vybrané lekce na témata Svět očima hraček, Život ve slumu a Současná ohniska napětí ve světě.¹⁰¹
4. *GRV počtvrté aneb Vánoční inspirace*¹⁰² – poslední seminář proběhl na ARPOKu v listopadu 2013. První část se věnovala workshopu o původu jablek, která běžně nakupujeme v obchodech, druhá část byla rozdělena pro pedagogy 1. stupně (jak se slaví Vánoce v různých zemích Evropy) a zvláště pro pedagogy 2. stupně (zamyšlení se nad hodnotovým a konzumním aspektem Vánoc).¹⁰³

Další aktivitou v projektu a současně seminářích pro pedagogy pilotních škol byly několikadenní letní školy. První proběhla v prvním roce projektu¹⁰⁴, v prostorách centra ekologické výchovy Sluňákov v Horce nad Moravou. Druhá v posledním roce projektu¹⁰⁵, ve Středisku ekologické výchovy Lipka Jezírko u Brna.

- První letní škola – Sluňákov

Úvodní letní školy se zúčastnilo 18 pedagogů z 6 pilotních škol, a lektory seminářů v rámci letní školy byli nejen pracovníci ARPOKu, ale také oslovení odborníci.¹⁰⁶ Během této seznamovací události se seznámili účastníci nejen mezi sebou a s organizátorkami projektu, ale také s termínem GRV, NSGRV, různými interaktivními metodami a hrami (např.

---

⁹⁸ ARPOK, 2013

⁹⁹ ARPOK, 2013

¹⁰⁰ Zúčastnilo se 13 pedagogů.

¹⁰¹ ARPOK, Projekty: Svět v jednom dni, cit. 4. 5. 2014

¹⁰² Zúčastnilo se 11 pedagogů.

¹⁰³ ARPOK, o.p.s., Projekty: Svět v jednom dni, cit. 4. 5. 2014

¹⁰⁴ 22–24. 8. 2012

¹⁰⁵ 20–22. 8. 2014

¹⁰⁶ ARPOK, o.p.s., 2013

Fotbalem pro rozvoj). Také se porozhlédli po okolí na kolech a dozvěděli se něco nového o Litovelském Pomoraví.

- Druhá letní škola – Jezírko

Závěrečné letní školy se zúčastnilo 10 pedagogů. Během tří dnů si účastníci více prohloubili témata jako je udržitelný cestovní ruch nebo fair trade, vyrobili si čokoládu, prošli naučnou lesní stezku, absolvovali výukový program o vodě a dva večery strávili posloucháním osobních zkušeností hostů a následnou diskusí o aktuálních problémech na Haiti a v Barmě. Učitelé získali hlavní výstup projektu, publikaci Svět v jednom dni, která byla vytvořena ve dvou verzích, pro první a pro druhý stupeň (viz níže 4.). Tato letní škola na konci prázdnin ukončila oficiálně spolupráci mezi ARPOKem a školami.

3. Projektové dny s tematikou mezinárodních významných dnů

Celkem proběhlo za 3 roky trvání projektu 29 PD (7 PD během roku 2012, 18 PD během 2013, 4 PD během 2014). Tyto PD probíhaly za podpory zapojených pedagogů na ZŠ, kde byly pilotovány a připravovány k zakomponování do metodických příruček¹⁰⁷. Přehled jednotlivých PD naleznete v Tabulce č. 7. Všechny PD jsou spojením mezinárodních významných dnů s rozvojovou tematikou (např. Den Afriky, Den vody, Den proti chudobě aj.).

4. Metodické příručky

Publikace Svět v jednom dni obsahuje podrobnou metodiku vybraných PD týkajících se mezinárodních významných dnů. Příručka vznikala v období září 2012 – červen 2014, kdy se shromažďovaly metodiky a pomůcky k odpilotovaným PD. Každá metodika popisuje průběh, aktivity a výstupy jednotlivých PD a obsahuje metodické pokyny a materiály (na přiloženém flash disku), které učitelům pomáhají při vlastní realizaci. Materiály pro publikaci vznikaly díky poznatkům a zkušenostem z PD a na základě závěrů z konzultací s pedagogy z pilotních škol. Tento výukový materiál je prvním didaktickým materiálem spojujícím hlavní témata GRV s mezinárodně významnými dny a interaktivními metodami svého druhu v ČR. Metodické materiály jsou distribuovány v rámci seminářů¹⁰⁸ a na základě aktivní poptávky.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Ne všechny PD, které byly odlektorovány, jsou součástí metodických příruček z důvodu omezeného rozsahu příruček a limitu rozpočtu na tisk. (pozn. autorky)

¹⁰⁸ Cyklus interaktivních metodických seminářů, na kterých jsou představovány vzniklé metodické příručky Svět v jednom dni a způsob, jak je využívat. Důraz je kladen na aktivní zapojení účastníků a praktické vyzkoušení aktivit. Semináře jsou pro účastníky zdarma. (ARPOK, 2014a)

Semináře probíhaly během října a listopadu (viz Tabulka č. 7) a byly zahrnuty do programu tzv. EVVO konferencí¹¹⁰, které se uskutečnily v Pardubicích¹¹¹, Olomouci¹¹² a Zlíně¹¹³. Čtvrtý seminář proběhl v Olomouci v prostorách ARPOKu.

---

¹⁰⁹ Štěpničková, 2014

¹¹⁰ Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta....

¹¹¹ pořadatel Ekocentrum Paleta

¹¹² pořadatel SEV Sluňákov

¹¹³ pořadatel Liska Vsetín

Tabulka č. 7: Aktivity ARPOKu k naplnění cílů – zařazené do časové osy (Zdroj: Vlastní zpracování dat z webových stránek organizace ARPOK, výročních zpráv a projektové dokumentace)

ROK/měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
2012	začátek činnosti konzultačního centra				1. vzdělávací seminář			1. LŠ pro pedagogy		1) 2. vzdělávací seminář 2) Světový den výživy (ZŠ Dubicko, I.st.)	1) Mezinárodní den prevence ničení ŽP v průběhu válek a ozbrojených konfliktů (Bludov - II.st.) 2) Světový den čokolády (Lobodice, I. st.) 3) Mezinárodní den nenakupování ničeho (Slatinice, I. + II. st.) 4) Mezinárodní den lidských práv (Nemilany, II. st.) 5) Mezinárodní den nenakupování ničeho (Bludov, I. st.)	Mezinárodní den výživy (Otrokovice, II. st.)
2013		Vietnamský den (Nemilany, I. st.)	1) 3. vzdělávací seminář 2) Den boje proti kolonizaci (Otrokovice, II. st.) 3) Den vody (Slatinice, II. st.) 4) Den vody (Slatinice, I. st.)	Den Země (Dubicko, I. st.)	1) Den květů (Lobodice, I. st.) 2) Den kulturní rozmanitosti (Nemilany, II. st.) 3) Vietnamský den (Bludov, I. a II. st.)			Den cestovního ruchu (Bludov, II. st.)	1) Den sídel (Lobodice, I. st.) 2) Den čokolády (Bludov, I. st.) 3) Den stromů (Dubicko, I. st.) 4) Den stromů (Nemilany, I. st.) 5) Den stromů (Slatinice, II. st.)	1) 4. vzdělávací seminář 2) Den stromů (Slatinice, I. st.) 3) Den výživy (Nemilany, II. st.)	Den lidských sídel (Otrokovice, II. st.)	
2014		Den nenakupování (Otrokovice, II. st.)	1) Den sídel (Nemilany, I.st.) 2) Den výživy (Slatinice, II.st.) 3) Světový den výživy (Lobodice, I. st.)			vznik metodických příruček Svět v jednom dni pro I. a II. st. ZŠ		2. LŠ pro pedagogy		1. Seminář – metodické příručky (EVVO Pardubice)	1) 2. seminář - metodické příručky (EVVO Olomouc – Sluňákov) 2) 3. seminář - metodické příručky (Olomouc-ARPOK) 3) 4. seminář - metodické příručky (EVVO Zlín)	1) ukončení činnosti konzultačního centra 2) ukončení projektu

5.3 Předpoklady a rizika projektu

Tuto kapitolu zahrnula autorka práce do teoretické části z důvodu návaznosti praktické části (viz kapitola 6 a 7). Dotazníky a rozhovory částečně vychází právě z předpokladů a rizik projektu.

Základními předpoklady úspěšnosti projektu byl zájem pedagogů chtít se podílet na projektu, podpora vedení škol, otevřenost pedagogických pracovníků k rozvojovým tématům, dostatečné časové možnosti pedagogických pracovníků a zájem pedagogických pracovníků o konzultace.

Hlavními předpokládanými riziky byly nedostatečná propagace projektu, neefektivní oslovování škol a nezájem o zapojení do projektu, nedostatečný zájem pedagogických pracovníků o semináře způsobený omezenými časovými možnostmi nebo nezajímavostí témat, nedůvěra pedagogických pracovníků zapojených do projektu či nedostatečná podpora ze strany vedení škol, omezené časové možnosti cílové skupiny, neefektivní distribuce či nezájem o metodické příručky Svět v jednom dni.¹¹⁴

---

¹¹⁴ ARPOK, o.p.s., 2011

6. Výsledky výzkumu a jejich interpretace

V následující kapitole jsou představeny výsledky výzkumu – konkrétně dotazníku pro žáky 2. stupně, rozhovorů a dotazníků pro učitele zapojené do projektu Svět v jednom dni, jejichž součástí bylo i zhodnocení žáků 1. stupně, a rozhovorů s koordinátorkou projektu a ředitelkou organizace.

6.1 Vyhodnocení dotazníku pro žáky 2. stupně ZŠ zapojených do projektu Svět v jednom dni

Jak bylo zmíněno ve 3. kapitole, elektronický dotazník byl vytvořen pomocí webové aplikace Vyplňto.cz a odkaz na jeho vyplnění byl zaslán ke konci školního roku 2013 – 2014 všem zastupujícím učitelům 2. stupně (4 učitelům) zapojeným do projektu Svět v jednom dni ze škol:

- Základní škola Mánesova Otrokovice (dále jen ZŠ Otrokovice)
- Základní škola Karla staršího ze Žerotína Bludov (dále jen ZŠ Bludov)
- Základní škola a Mateřská škola Slatinice (dále jen ZŠ Slatinice)
- Základní škola a Mateřská škola Olomouc – Nemilany (dále jen ZŠ Nemilany).

Žáci odpovídali na 22 hlavních otázek týkajících se toho, co si z projektových dnů odnesli, jak na ně působil způsob výuky a přístup lektorů, zda se s takovýmto přístupem setkali poprvé a jak dále s globálními tématy pracovali.

Graf 1: Z jaké jsi školy? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 31)

Jak bylo již zmíněno ve 2. kapitole, elektronický dotazník vyplnilo 212 respondentů z celkem 4 škol, a to konkrétně 37 žáků ze ZŠ Otrokovice, 56 žáků ze ZŠ Bludov, 34 žáků ze ZŠ Slatinice a 85 žáků ze ZŠ Nemilany. Rozdílné počty žáků na jednotlivých školách připisuje autorka rozdílnému počtu žáků, kteří PD na školách absolvovali. PD se lišily nejen tématy a aktivitami, ale také počtem žáků, pro které byl projektový den připraven. Některé dny byly pro celou školu, včetně 1. stupně, další pro celý 2. stupeň, ale některé byly např. pouze pro jednu či dvě třídy (viz Tabulka č. 8).

Tabulka č. 8: Počet žáků II. stupně, který na jednotlivých školách absolvoval jednotlivé PD (Zdroj: Vlastní zpracování dat z projektové dokumentace ARPOKu)

ZŠ BLUDOV	ZŠ SLATINICE	ZŠ OTROKOVICE	ZŠ NEMILANY
Prevence ničení ŽP v důsledku válek a ozbrojených konfliktů (40)	Den nenakupování (46)	Den výživy (50)	Den lidských práv (100)
Vietnamský den (120)	Den vody (46)	Den boje proti kolonizaci (50)	Den kulturní rozmanitosti (100)
Den cestovního ruchu (60)	Den stromů (44)	Den sídel (60)	Den výživy (100)
	Den výživy (44)	Den nenakupování (60)	

Rozdílné počty lze připisovat také dosahu učitelů zapojených do projektu, kteří nepřicházejí se všemi žáky z 2. stupně do kontaktu, tudíž rozdání odkazu na elektronický dotazník a vyplňování místo klasického vyučování se mohlo jevit jako problematické¹¹⁵, a v neposlední řadě je zásadní počet žáků, který byl v daný den, kdy se dotazník vyplňoval, ve škole¹¹⁶.

Dotazník vyplnilo 102 dívek, což tvoří 48 %, a 110 chlapců, jejichž počet mírně přesáhl polovinu (52 %). Jednotlivá pohlaví byla tedy zastoupena rovnoměrně. Otázka na pohlaví respondenta měla v dotazníku č. 30.

¹¹⁵ V tomto případě bylo nutné domluvit se s kolegy a požádat je, aby část svého vyučování věnovali dotazníku.

¹¹⁶ Dotazník vyplňovali žáci na konci školního roku 2013-14, proto se mohlo stát, že chyběl větší počet žáků než v průběhu školního roku. Autorka také nepředpokládá, že by učitelé žáky informovali dopředu, aby se připravili na vyplnění dotazníku, které na ně čeká.

Graf 2: Z jaké jsi třídy? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 29)

Respondenty jsou žáci 2. stupně, přesto mezi nimi je i 26 žáků z 5. ročníku. Jedná se především o žáky ze ZŠ Nemilany, kteří mají z důvodu velikosti školy, kde sídlí 1. stupeň¹¹⁷, přiřazenou 5. třídu do budovy 2. stupně. Tito žáci absolvovali projektové dny spolu s ostatními žáky 2. stupně. Mezi respondenty se objevili 2 žáci ze ZŠ Bludov, kteří se také označili za žáky 5. třídy. Autorka je přesvědčena, že žáci políčko „5. třída“ zaškrtnuli schválně, aby znehodnotili výsledky¹¹⁸. Nejméně respondentů tedy bylo z 5. ročníku (12 %) a nejvíce pak ze 7. ročníku (34 %).

Většina otázek týkající se konkrétních názorů žáků na PD byla vypisovací nebo se po zakliknutí jedné z možných odpovědí další otázky doptávaly na konkrétní významy a názory. Zde nastává, podle autorky, problém s relevancí a vypovídací hodnotou odpovědí. U žáků sice byli přítomni během vyplňování jejich pedagogové, kteří jim způsob vyplňování vysvětlili a sdělili jim důležitost a pravidla, ale nebylo možné všechny respondenty a jejich odpovědi kontrolovat. Podle odpovědí je zřejmé, že nebylo v zájmu některých žáků vyplňovat dotazník relevantně ani se rozepisovat se svými odpověďmi. Často se stávalo, že na otázky, které byly vypisovací, odpověděl žák „nevím“¹¹⁹ nebo použil nesmyslné znaky¹²⁰. Autorka prošla odpovědi všech 212 respondentů, a vytáhla z nich pouze relevantní odpovědi s vypovídací

¹¹⁷ 1. stupeň ZŠ a MŠ Olomouc – Nemilany sídlí v jiné části Olomouce než stupeň druhý, a to v části Slavonín.

¹¹⁸ Tito žáci se označili za dívčí pohlaví, ale na další otázky odpovídali mužským rodem. Autorka tudíž usoudila, že je možné, že žádná z jejich odpovědí nemá vypovídající hodnotu a odpovědi jsou nepravdivé.

¹¹⁹ V některých případech byla tato odpověď relevantní, a značila, že si žák určité informace z PD nepamatuje.

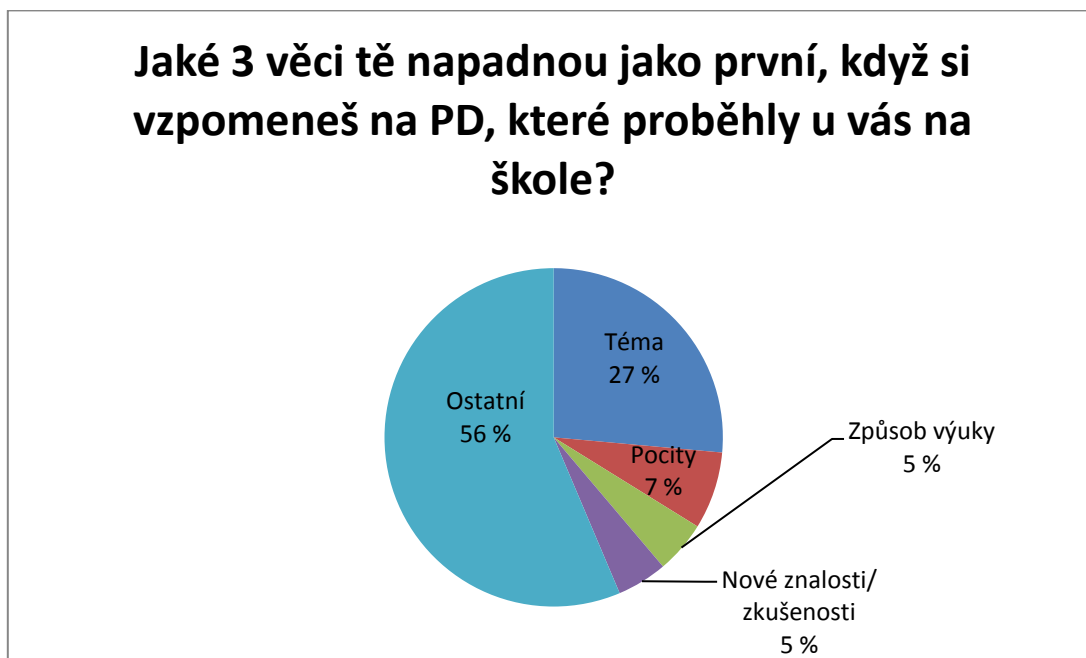
¹²⁰ Problémem webové aplikace Vyplíto.cz je, že spoléhá na poctivost respondenta a např. při vypisovací otázce pustí respondenta k další, i když vyplní pouze „...“ nebo např. „jhsvaiuvhsoi“.

hodnotou. Všechny odpovědi vygenerované pomocí Vyplňto.cz jsou součástí přílohy práce pouze na CD. (viz Příloha 2) elektronická č. 6)

Jako první otázka na úvod v dotazníku byla: „*Jaké 3 věci tě napadnou jako první, když si vzpomeneš na PD, které proběhly u vás na škole?*“ Původně mělo od respondentů přijít 636 možných odpovědí, ale někteří žáci tuto otázku vyplnili méně než 3 věcmi nebo, jak bylo zmíněno výše, nebyla odpověď vypovídající. Celkově přišlo 541 možností (85,06 %), které respondenti v dotazníku zmínili jako ty, které jim utkvěly v paměti. Následující hodnoty v grafu 3 vycházejí z celkového počtu možností (541).

Graf 3: Jaké 3 věci tě napadnou jako první, když si vzpomeneš na PD, které proběhly u vás na škole? (v dotazníku otázka č.1)

Autorka práce rozdělila celý výčet odpovědí (541) do několika kategorií: pocity, téma, nové znalosti a zajímavosti, způsob výuky a ostatní. Přestože největší část zabírá v Grafu 4 odpověď „Ostatní“ (305), neznamena to, že tvořila nejčastější odpověď. Do odpovědi „Ostatní“ zahrнула autorka odpovědi jako: výčet konkrétních zemí, světadílů či geografických celků (např. Afrika, Indie, Tibet, Vietnam, Amerika, jezera, hory) a odkaz na organizaci ARPOK zazněl dvakrát.

Celkově nejčastěji zmiňovanou odpovědí bylo konkrétní téma (viz Graf 4), se kterým se žáci během PD seznámili, a které jim utkvělo v paměti. Témata se objevila v dotazníku

u první otázky 143krát¹²¹. Významnou část obsáhly zmíněné pocity žáků z PD (40), jako zábava či nuda. Zábava se objevila v odpovědích 34 krát, nuda pak u 6 respondentů. 27 žáků zmínilo způsob výuky, konkrétně se jim vybavily pojmy jako aktivity, projekty, projektové dny, volno nebo neučení se¹²². 26 respondentům se vybavily nové znalosti a zajímavosti.

Graf 4: Která témata nejčastěji zazněla v odpovědi č.1?

Nejčastěji žáci vzpomenuli na Den stromů (kácení pralesů, význam lesů nebo jen výraz „stromy“). Také Den výživy nezůstal zapomenut, respondenti nejčastěji připomínali pojem jídlo a tortilla, nebo výživa. Dále se hojně vyskytovaly termíny voda a den vody. V odpovědi „Jiné“ jsou autorkou práce shrnuty pojmy jako banány, cestovní ruch, slum nebo výroba peněženek, které jednotlivě nebyly zahrnuty v tak hojném počtu jako výše zmíněná témata.

¹²¹ Neznamená to však, že by 143 respondentů vzpomnělo na některá z témat. Několik z respondentů uvedlo ve své odpovědi hned 3 témata, jiní např. 2, někdo však žádné.

¹²² V tomto případě autorka nesouhlasí s názorem žáků, že se během PD neučili nebo měli volno. Tuto odpověď zahrnula do „způsobu výuky“, protože je tak vnímána ze strany respondentů.

Graf 5: Lišily se PD od vaší běžné výuky? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 2)

Na otázku, zda se PD lišily od běžné¹²³ výuky, odpovědělo 190 respondentů ANO (90 %). Na navazující otázku „V čem se lišily?“ odpovědělo 71 z nich, že převážně ve stylu výuky. Nejvíce je zaujalo, že se mohli volně pohybovat po třídě a po prostorách školy, že mohli mluvit a diskutovat a nemuseli si psát poznámky. Dále vzpomínali, že hodiny byly zábavnější, aktivnější, volnější, a že si díky tomu pamatují mnohem více informací než jindy. Velmi často také zmiňovali jako odlišnost rozdělení a následnou práci ve skupinách i s jinými ročníky ze školy. Sedmnácti žákům z původních 190, kteří na předchozí otázku odpověděli ANO, připadalo rozdílné vše a 23 zmínilo, že hlavní odlišnost byla v tom, že se nemuseli učit. Ostatní upozornili na odlišnosti např. v chování pedagogů/lektorů či v rozdílných tématech.

Šestnácti respondentům (7 %) nepřipadala běžná výuka od PD odlišná. Autorka ze surových dat hodnotila, zda jsou všichni tito studenti ze stejné školy či ročníku. Z výsledků vyšlo, že 7 žáků je ze ZŠ Bludov, přičemž šest chodí do 7. třídy a jeden do 9. třídy. Dalších 5 žáků je ze ZŠ Olomouc – Nemilany a všichni podle dotazníku navštěvují 5. třídu. Nakonec ale na doplňující otázku, v čem se oba typy výuky lišily/nelišily, odpověděli někteří z nich, že odlišnosti byly v tématech, jiném stylu výuky, v tom, že nepsali testy nebo že např. pracovali ve skupinách. Z toho autorka práce vyvodila, že se nejedná o případ, že by byl skutečně způsob běžné každodenní výuky a výuky PD totožný.

¹²³ Myšleno každodenní, ve škole, mimo PD.

U odpovědi „Jiné“ zaznělo od 6 respondentů (3 %), že se dozvěděli nové věci, že byly hodiny vedeny zábavnější formou a někteří odpověděli, že záleželo na různých PD (každý na jejich škole byl odlišný).

Následující otázka byla vypisovací a zjišťovala, v čem byly výuky, PD i běžné každodenní, podle žáků stejné. Autorka odpovědi respondentů rozdělila do několika skupin: průběh hodiny a její cíl, stejné prostředí a lidé, témata, byla zcela jiná a nevím.

Graf 6: V čem byly výuky stejné? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 3)

Největší podíl tvoří 66 žáků (31 %), kteří zastávají názor, že to, v čem jsou obě výuky stejné, je průběh a cíl hodiny. Do této skupiny zahrнула autorka respondenty s odpověďmi typu: učení nových věcí, styl výuky, střídání témat jako v různých předmětech, také často zmiňovali pravidla a povinnosti, které platí pro obě výuky (konkrétně být ve třídě, dávat pozor, hlásit se, když něco potřebuji). 44 žáků (14 %) odpovědělo, že výuky nejsou v ničem stejné a naprosto se liší. 20 % respondentů uvedlo, že to, v čem jsou výuky stejné, je prostředí (v tomto případě škola, třída, lavice) a lidé kolem (spolužáci, kamarádi, učitelé). 21 % uvedlo, že stejná jsou témata, která se jak v rámci PD, tak v rámci běžné výuky probírají.

Na v pořadí 5. otázku, která byla dobrovolná, nevyplnili ji všichni dotazovaní (vyplnilo 80 %) a dotazovala se žáků, jak se cítili během PD u nich na škole, odpověděla většina (73,5 %), že je hodiny bavily, měli zájem se dozvědět něco nového, a díky jejich aktivní účasti se i nové informace dozvěděli. 8,9% odpovědělo na tuto otázku „nuda“, 6 %

odpovědělo, že záleželo na PD (bylo to pokaždé jiné), 11,6 % zastávalo názor, že se PD účastnit nechtělo, nezajímala je témata, a proto se aktivně neúčastnili.

Graf 7: Byl pro tebe způsob výuky během PD nový? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 6)

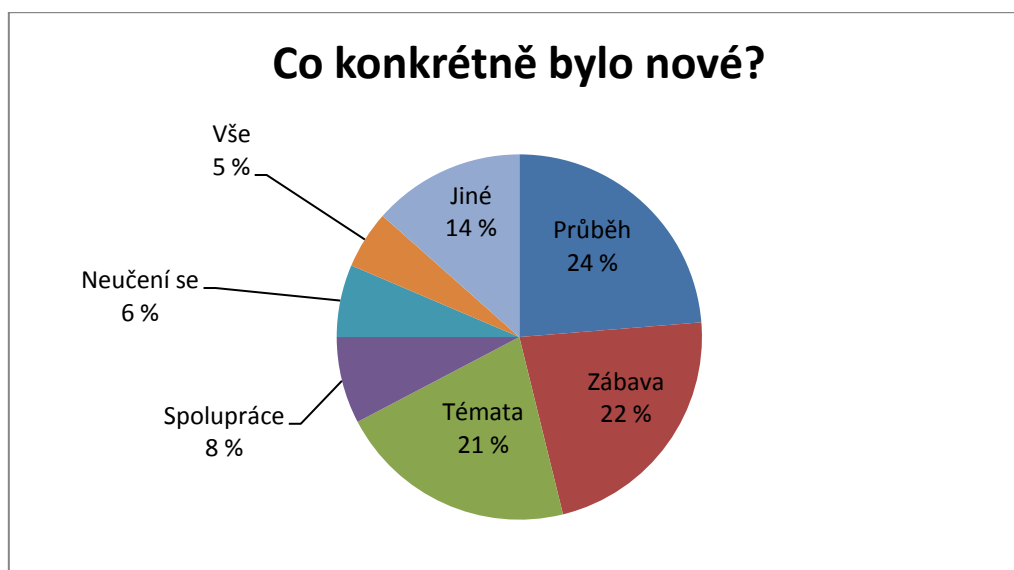

Na otázku, zda byl pro žáky způsob výuky během PD nový, odpovědělo 40 respondentů „Spíše NE“ (19 %) a 16 respondentů „NE, vůbec“ (8 %). Tato otázka se od otázky č. 2 liší, že nelpí na tom, zda je konkrétní způsob výuky využíván v běžném vyučování, ale zda se s ním žáci již někdy setkali.¹²⁴ V rámci porovnání otázek 2 a 6, může být podle autorky zřejmé, že pokud se žáci se způsobem výuky, který byl zaveden během PD, setkali již dříve, používají tyto metody i jejich učitelé v běžné výuce. Vypovídá o tom zastoupení odpovědí „Ne, vůbec“, „NE“ (v obou případech 16 respondentů). Přesto autorka práce tento názor nezastává a myslí si, že není zcela jisté, že všechny aktivity i metody v rámci výuky PD byly pro žáky známé již z minulosti (viz hodnocení 2. otázky). U odpovědi „Spíše NE“, kterou zastupovalo v otázce 40 respondentů, se podle autorky práce jedná o jednotlivé metody a aktivity, se kterými byli žáci v minulosti seznámeni, některé pro ně však byly nové.

Ostatní respondenti u otázky č. 6 zastávali názor, že metody výuky během PD byly pro ně zcela nebo částečně nové. Odpovědi na otázku, co konkrétně bylo nové, rozdělila autorka opět do několika kategorií: průběh, zábava, spolupráce, témata, vše, neučení se a jiné.

¹²⁴ Ať už během jiných PD před projektem Svět v jednom dni nebo s některými vyučujícími jen výjimečně.

Graf 8: Co konkrétně bylo nové? (v dotazníku otázka označena č. 7)

Počet žáků, kteří se ještě nikdy nesetkali s tímto stylem výuky, jaký byl zaveden během PD, dosáhl podle dotazníku čísla 8 (5 %). Tito žáci zastávali názor, že pro ně bylo nové vše. 10 respondentů (6 %) zdůraznilo ve svých odpovědích, že zásadně nové pro ně bylo, že se neučili. Autorka si zde klade otázku, zda si žáci uvědomují, že se i zábavnou formou lze něco naučit. Ostatně o tom vypovídají výsledky dotazníku, kde žáci zmiňují, co všechno se naučili a co si pamatují.¹²⁵

Pod odpověď „Průběh“, pro kterou bylo 37 respondentů (24 %)¹²⁶, zahrnuje autorka odpovědi typu: byli jsme venku, pohybovali jsme se po škole a po různých třídách, hodiny byly volnější či jiný přístup lektorů. Pod odpovědí „Zábava“ se u 35 respondentů (22 %) objevily odpovědi jako: sranda, zábavnější způsob výuky, různé metody, které se střídaly, nebo zábavná forma, díky které jsme se toho více naučili. Pod „Spoluprací“ si lze představit názory, že výuka během PD byla jiná především v rozdělení na skupinky (i promícháním ročníků) a vzájemnou spoluprací (ve skupinkách, s lektory, mezi třídami, celá škola). Tento názor zmínilo 12 respondentů (8 %). Pod odpověď „Témata“ zahrnuje autorka všechny názory, že nová a odlišná od běžné hodiny byla v rámci PD témata (konkrétně globální témata). Pod odpovědí „Jiné“ se nejčastěji objevovala odpověď „nevím“.

¹²⁵ Autorka práce také dodává svůj názor, že se v českém školství úzce spojuje nepříjemné a škola / výuka / vzdělání. V české společnosti není moc často spojováno chování do školy s něčím příjemným a zábavným. Žáci a také děti často zmiňují, že do školy se musí a oni tam chodit nechtějí. Stejný názor vychází i z výsledků výzkumu Dany Mandíkové a Jany Palečkové z roku 2009 v rámci PISA 2009. (Mandíková, Palečková, 2010)

¹²⁶ Procenta u Grafu 9 vycházejí z počtu respondentů, kteří u otázky číslo 6 odpověděli „ANO, zcela“ nebo „Spíše ANO“ (celkově 156 respondentů).

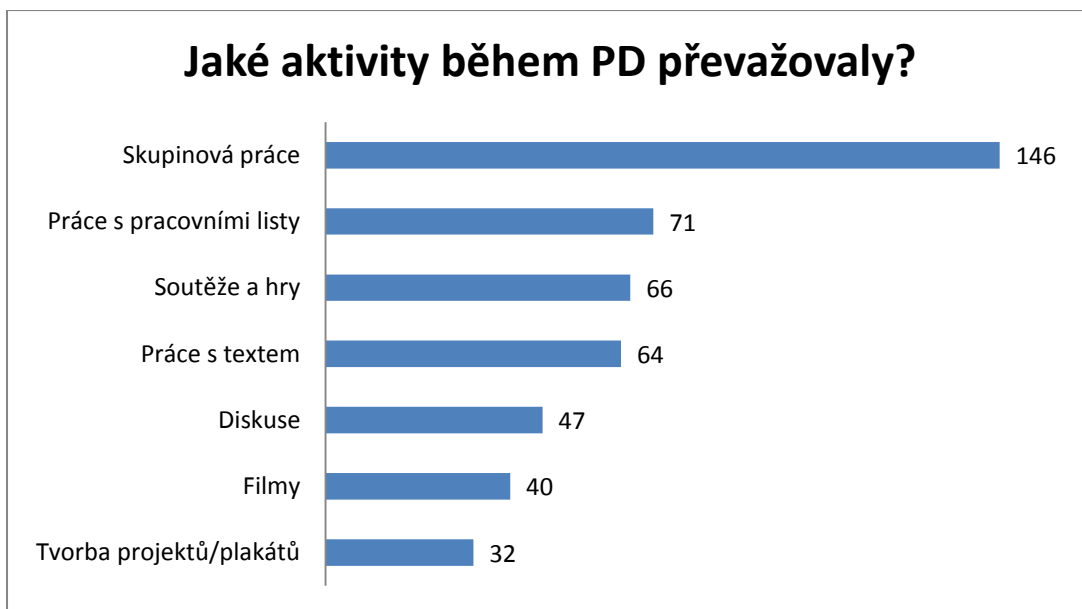
Graf 9: Jak by podle tebe měla probíhat běžná výuka ve škole, aby tě bavila a dozvěděl/a ses potřebné informace? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 8)

Celkově přišlo od žáků na tuto otázku 291 nápadů či požadavků co vylepšit, aby se jim běžná výuka více zamlouvala a z hodin si více pamatovali. Někteří respondenti přispěli jedním někteří i více než třemi nápady, někteří naopak žádným. Nejčastěji (48 respondentů) se objevovala odpověď, že by hodiny měly být zajímavější a zábavnější. „Škola hrou“ nebo také odpověď „formou hry“ se objevila ve 41 případech. Poměrně velkému počtu žáků (35) by pomohlo více pracovat s počítači a interaktivními tabulemi a vytvářet v rámci přípravy na hodinu, ať už ze strany vyučujícího nebo žáků, powerpointové prezentace. 8,5 % ze všech respondentů (18) by pomohlo rozdělení na skupinky, vzájemná spolupráce a společné vytváření např. projektů či referátů. Devíti respondentům by pro lepší pocit ze školy a výuky pomohl jiný přístup vyučujících – žáci nejčastěji zmiňovali volnější a vlídnější přístup a větší schopnost učitelů žáky i sebe motivovat (např. zjišťovat, co žáky baví a co by se rádi učili). 12 žáků odpovědělo, že by jim pomohla větší stručnost učiva, sedmi žákům by se líbilo, kdyby běžné hodiny byly vedeny stejnou formou jako PD, a 8 respondentů se vyjádřilo, že by jim stejně nepomohlo nic k tomu, aby je to ve škole více bavilo a aby se toho více naučili. Do odpovědi „Ostatní“ zahrnula autorka práce názory jako: diskuse, exkurze, výuka venku,

používání obrázků, myšlenkových map a pracovních listů, nebo také zapojení žáků pro přípravy a průběhu výuky.

Graf 10: Jaké aktivity během PD převažovaly? Max 3 možnosti (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 9)

Respondenti měli několik možností a z nich si mohli vybrat maximálně 3. Otázka měla ujasnit, jaké aktivity zůstaly žákům v paměti. Nejvíce se shodli na práci ve skupinách (146), dále na práci s pracovními listy (71). Na odpovědi „soutěže a hry“ se shodlo 66 respondentů a na práci s textem 64 respondentů. Práce ve skupinách je dle autorky něco, co žáky během PD hodně zaujalo, vracejí se k tomuto způsobu výuky i v jiných otázkách v rámci dotazníku.

Na otázku, která byla v dotazníku pod č. 10, „Podělil/a ses o informace získané během PD s někým mimo školu?“, odpovědělo z celkově 212 respondentů 110 (52 %), že se podělilo o informace z PD se svým okolím a 102 (48 %), že nikoli. Ti, kteří se podělili, sdíleli informace nejčastěji s rodinou (89). Důvody, proč zrovna s rodinou byly:

- ptají se vždy, co jsme dělali ve škole (18)
- zajímali se, co jsme během PD probírali (23)
- chtěl/a jsem jim říci nějaké zajímavosti (34)
- dostali jsme se náhodou k tématu, které jsme probírali během PD (9)
- chtěla/a jsem zjistit více informací o tématu probíraném během PD, tak jsem se zeptal/a rodičů (5).

Ostatní z původních 110 respondentů (21), kteří odpověděli, že informace z PD sdíleli, se podělilo se spolužáky (6) či kamarády (15). Mezi nejčastějšími důvody bylo:

- chtěl/a jsem se pochlubit (4)
- dostali jsme se náhodou k tématu, které jsme probírali během PD (8)
- také měli u nich na škole PD, tak jsme porovnávali (4)
- povídali jsme si o PD u nás na škole – co se nám líbilo a co naopak nelíbilo (5).

Mezi odpověďmi na otázku „Z jakého důvodu ne?“, na kterou mělo odpovědět 102 respondentů, kteří podle předchozí otázky nesdíleli informace z PD, převažovalo:

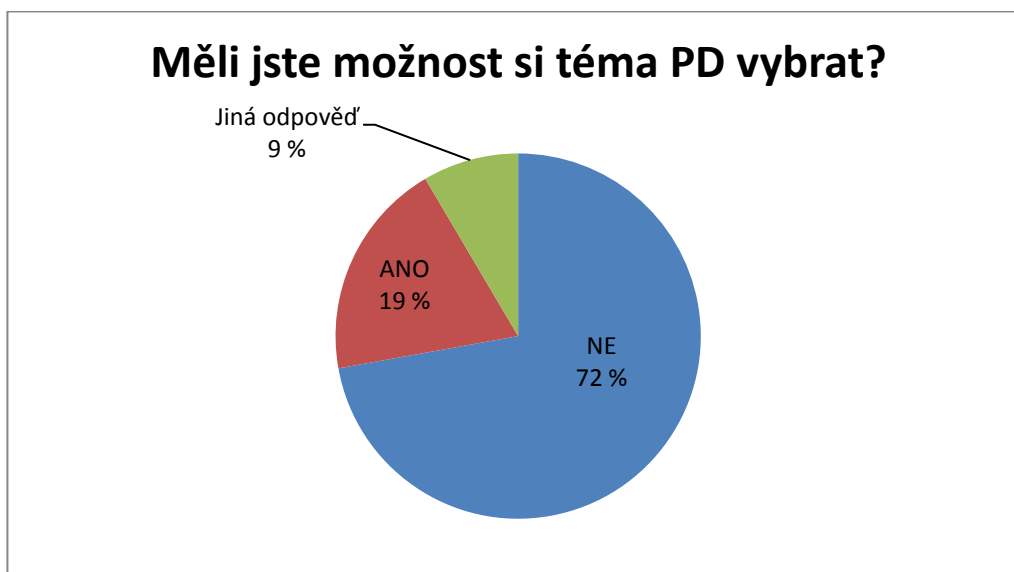
- neměl/a jsem zájem cokoli říkat dále (32)
- stejně by je to nezajímalo (12)
- zapomněl/a jsem informace z PD (11)
- vůbec mě to nenapadlo (10)
- nikdo se mě nezeptal (11)
- ostatní.

Mezi ostatní zahrnuje autorka práce odpovědi typu: řešíme s přáteli jiné věci, moji kamarádi byli také na PD, všichni v mém okolí o těchto tématech vědí, nemusím jim o tom říkat.

Následující otázka se ptala na to, zda si respondenti zjišťovali další informace po PD o některém z témat mimo školu (otázka č. 13). Více informací o tématech probraných na PD si zjistilo 36 žáků (17 %), 176 respondentů (83 %) si naopak informace navíc nehledalo. Z dotazníku vyplývá, že si žáci hledali informace především o sídlech, jídle a výživě, otrocích a dni země přes rodiče nebo přes internet.

Autorku práce zajímalo, jak moc byli žáci zapojeni do přípravy PD a jak byli o vybraných tématech informováni. Následující otázky (15–17) hledají na tyto věci odpověď.

Graf 11: Měli jste možnost si téma PD vybrat? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 15)

Podle 41 žáků si témata PD mohli na škole zvolit (v tomto případě žáci nerozlišovali, zda u všech PD nebo jen u některých). Autorka vyhodnocovala, zda jsou tito respondenti ze stejné školy nebo ročníku. Z dotazníku vyšlo:

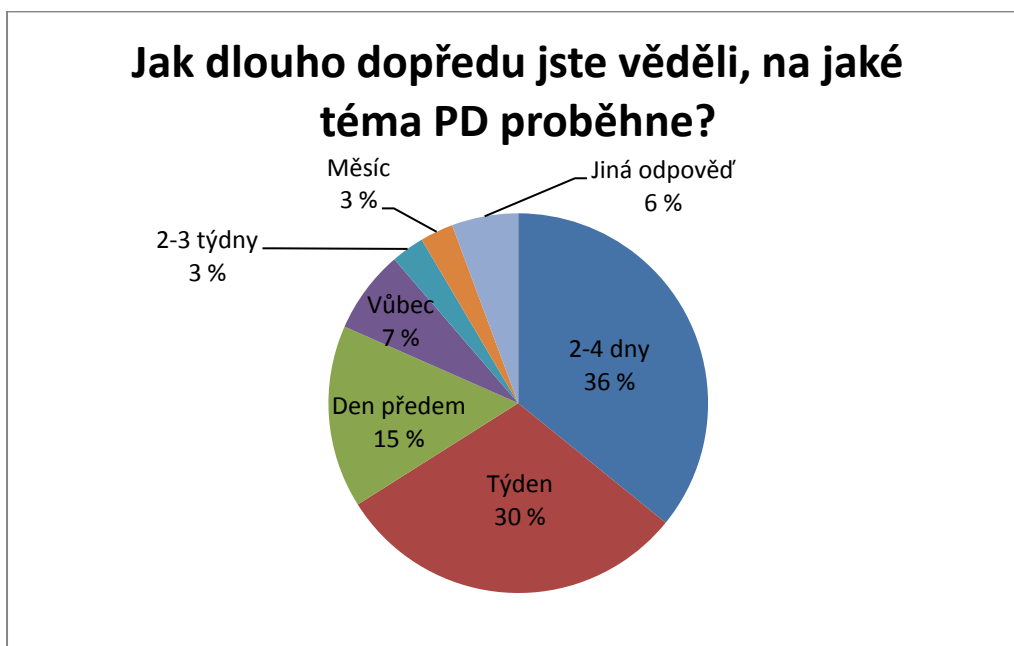
- 24 žáků bylo ze ZŠ Bludov – 7. a 9. ročník
- 7 žáků ze ZŠ Nemilany – 5., 7. a 8. ročník
- 6 žáků ze ZŠ Otrokovice – 7. a 8. ročník
- 6 žáků ze ZŠ Slatinice – 6., 7., 8. i 9. ročník.

Z těchto výsledků autorka práce vyvodila, že buď v některých případech opět došlo ke znehodnocení odpovědí respondenty, nebo se jednalo o výjimečné případy žáků, kteří měli možnost téma si skutečně vybrat.

153 respondentů (72 %) uvedlo, že si téma vybrat nemohli, a do „Jiná odpověď“ (18) zahrнула autorka odpovědi jako:

- pouze někdo měl možnost výběru
- někdy jsme si mohli vybrat, jindy ne
- nevím.

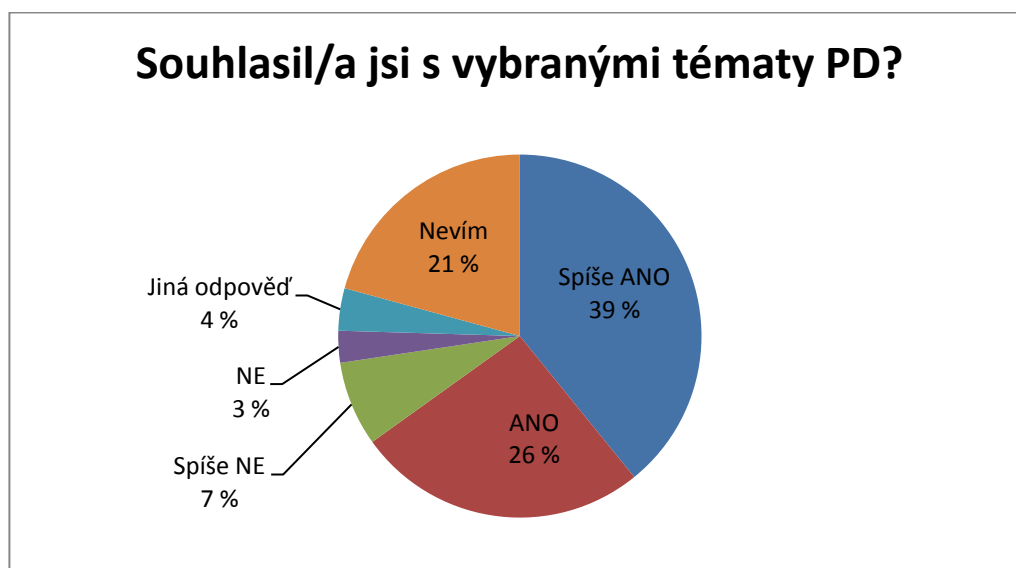
Graf 12: Jak dlouho dopředu jste věděli, na jaké téma PD proběhne? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 16)

64 respondentů (30 %) uvedlo, že o PD věděli zpravidla týden dopředu, 76 respondentů (36 %) o PD vědělo 2–4 dny dopředu, 6 respondentů (3%) uvedlo měsíc. 33 respondentů (15 %) věděli o PD den předem a 15 respondentů uvedlo, že o PD vůbec nevěděli. V „Jiná odpověď“ se nejčastěji objevila odpověď „nevím“ nebo „pokaždé to bylo různé“. Autorka práce sledovala, z jakých škol případně ročníků jednotliví respondenti jsou:

- vůbec o PD dopředu nevědělo 15 respondentů, z nichž 7 je ze ZŠ Bludov (2 ze 7. ročníku a 5 z 9. ročníku)
- naopak měsíc dopředu věděli o PD žáci vždy 2 žáci ze ZŠ Slatinice (7. třída), Nemilany (8. třída) a Otrokovice (7. třída).

Graf 13: Souhlasil/a jsi s vybranými tématy PD? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 17)

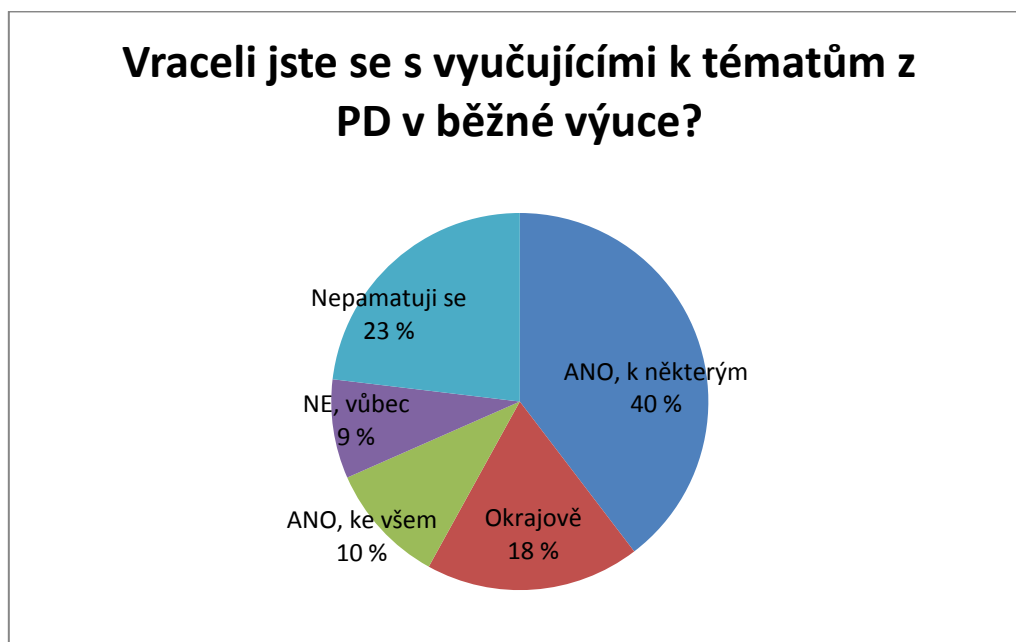

Nejvíce početnou odpovědí bylo „Spíše ANO“, se kterým se ztotožnilo 83 respondentů (39 %), 6 žáků (3 %) s tématy nesouhlasilo a do „Jiná odpověď“ zahrnula autorka práce odpovědi jako: „neměla jsem na výběr“, „někdy ano, někdy zase ne“, nebo „bylo mi to jedno“.

Jako důvod uváděli respondenti např.:

- Spíše ANO (83)
  - zajímalo mě to, byla to zábava (40)
  - nemuseli jsme se učit (7)
  - přizpůsobil/a jsem se (5)
- ANO (55)
  - zajímalo mě to, byla to zábava (30)
  - neučili jsme se (7)
  - nová témata, která jsme neznali (7)
- Spíše NE (16)
  - nebavilo mě to (6)
  - měl/a jsem zájem raději o něco jiného (5)
- NE (6)
  - nelíbilo se mi téma
  - nezajímalo mě to.

Graf 14: Vraceli jste se s vyučujícími k tématům z PD v běžné výuce? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 19)

Na otázku č. 19 odpovědělo „ANO, k některým“ 84 žáků (40 %), pouze okrajově si zopakovalo témata 39 žáků (18 %), ke všem tématům probraným na PD se vrátilo se svými učiteli 22 respondentů (10 %) a naopak vůbec 18 respondentů (9 %). Autorka hodnotila, zda jsou žáci, kteří buď vše, nebo nic opakovali se svými učiteli, ze stejných škol. Z dotazníku vyšlo:

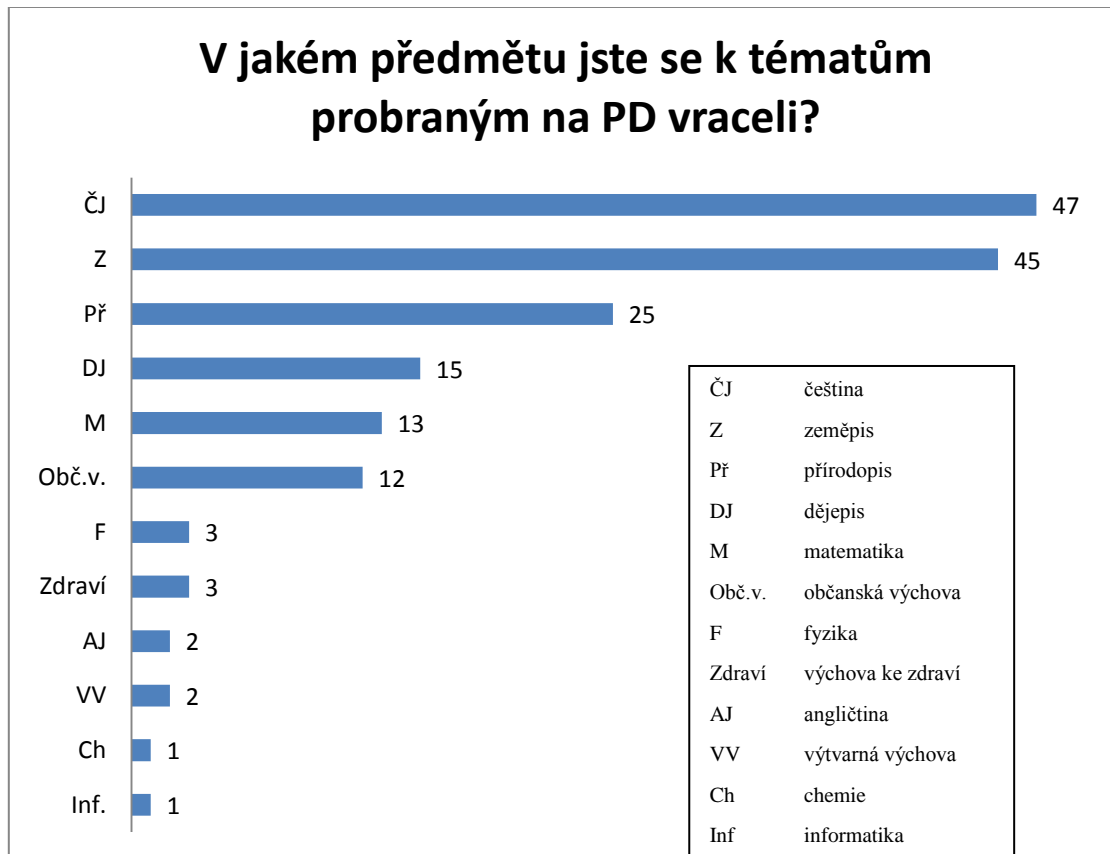
- ANO, k některým → ZŠ Nemilany – 45 respondentů (největší zastoupení žáky 5. a 6. třídy)
→ ZŠ Slatinice – 11 respondentů (nejvíce žáků z 6. třídy)
→ ZŠ Bludov – 11 respondentů (hlavně z 9. třídy)
→ ZŠ Otrokovice – 15 respondentů (9 žáků ze 7. třídy a 6 žáků z 8. Třídy)
- ANO, ke všem → ZŠ Nemilany – 11 respondentů (4 žáci z 5. třídy, 3 žáci ze 6. a 8. třídy)
→ ZŠ Slatinice – 3 respondenti (2 žáci ze 7. třídy, 1 žák z 9. třídy)
→ ZŠ Bludov – 4 respondenti (převážně ze 7. třídy)
→ ZŠ Otrokovice – 4 respondenti (převážně 8. třída)

- NE, vůbec → ZŠ Nemilany – 3 respondenti (po jednom žákovi z 5., 6. a 7. třídy)
- ZŠ Slatinice – 4 respondenti (převážně ze 7. třídy)
- ZŠ Bludov – 9 respondentů (6 z nich ze 7. třídy)
- ZŠ Otrokovice – 2 respondenti (žáci ze 7. třídy).

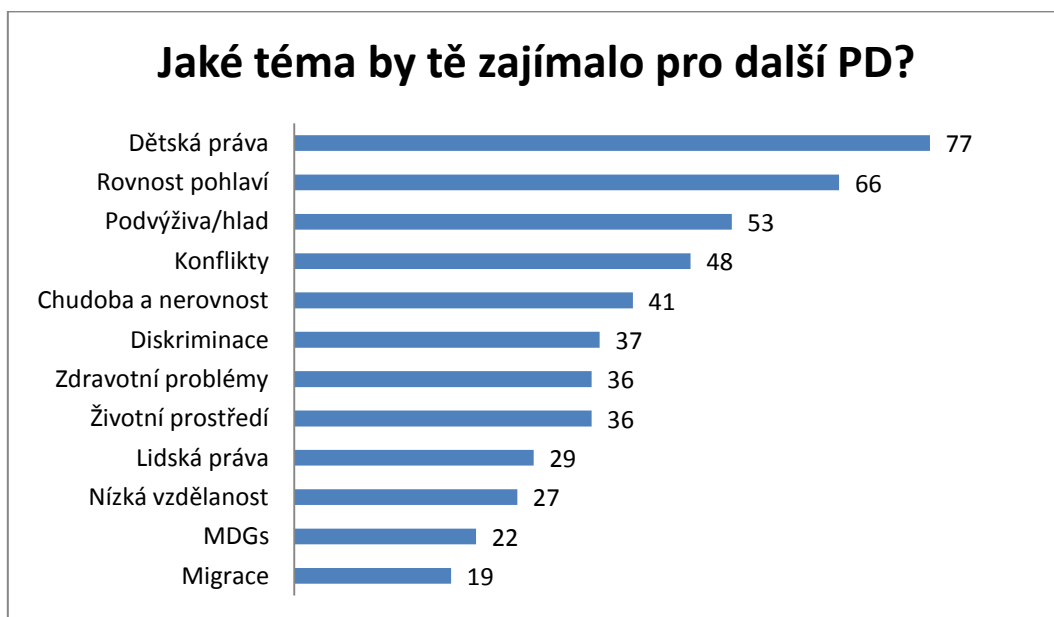
Nejčastěji se žáci vraceli k probraným tématům s učiteli zapojenými do projektu Svět v jednom dni (102 respondentů), 20 respondentů uvedlo, že témata opakovalo s učiteli nezapojenými do projektu, 23 žáků odpovědělo na otázku „S kým jste témata po PD opakovala?“ vlastními slovy, mezi nimi byly odpovědi „se všemi učiteli“, „s třídním učitelem/kou“ nebo „nevím“.

Na otázku, v jakém předmětu se k tématu vraceli, odpovědělo nejvíce respondentů v češtině (ČJ – 47 respondentů), dále pak v zeměpisu (Z – 45 respondentů), přírodopise (Př – 25 respondentů) nebo v dějepise (DJ – 15 respondentů) – viz Graf 15.

Graf 15: V jakém předmětu jste se k tématům probraným na PD vraceli? (v dotazníku otázka č. 20)

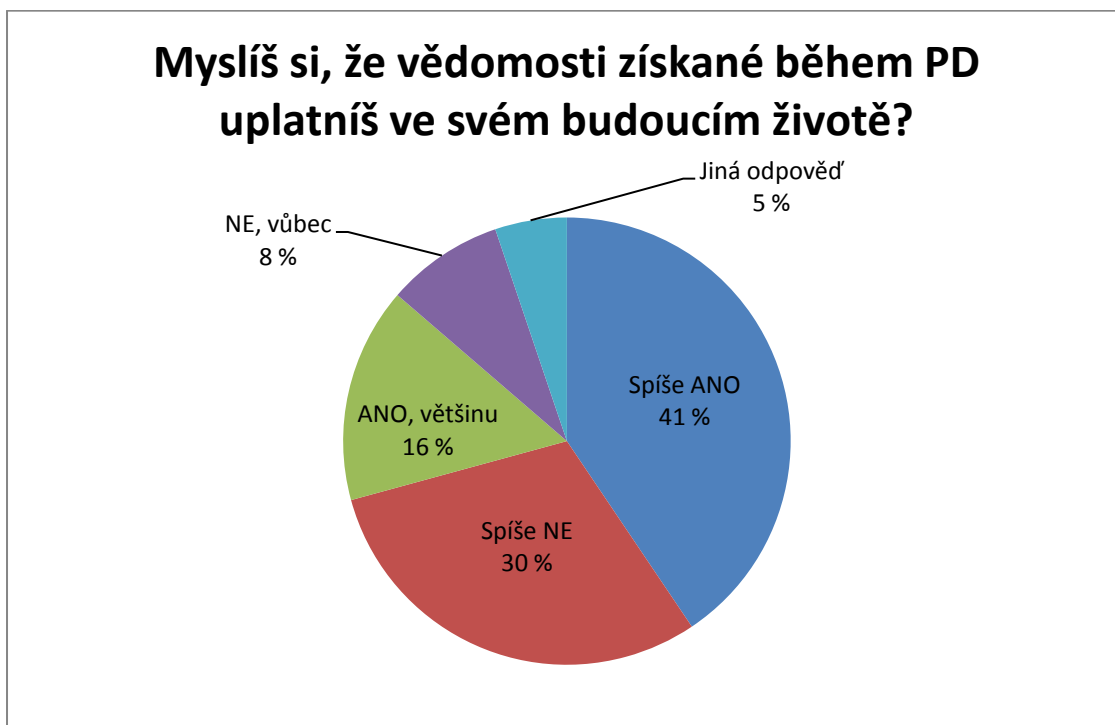
Graf 16: Jaké téma by tě zajímalo pro další PD? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 22)

V otázce č. 22 si mohli respondenti vybrat až 5 možností z celkových 19¹²⁷. Nejčastěji zmiňované téma, které by žáky pro příští PD zajímalo, bylo téma dětských práv, pro které bylo 75 respondentů (35,4 %). Nejméně hlasů z daného výběru získalo téma zabývající se institucemi a organizacemi v rozvoji (6 hlasů = 2,8 %). Mezi vlastními odpověďmi, kterých bylo dohromady 20, byl výběr jako: letecký průmysl, rozmnožování, informatika, drogy nebo rostliny.

¹²⁷ Navíc mohli žáci vyplnit i vlastní odpověď.

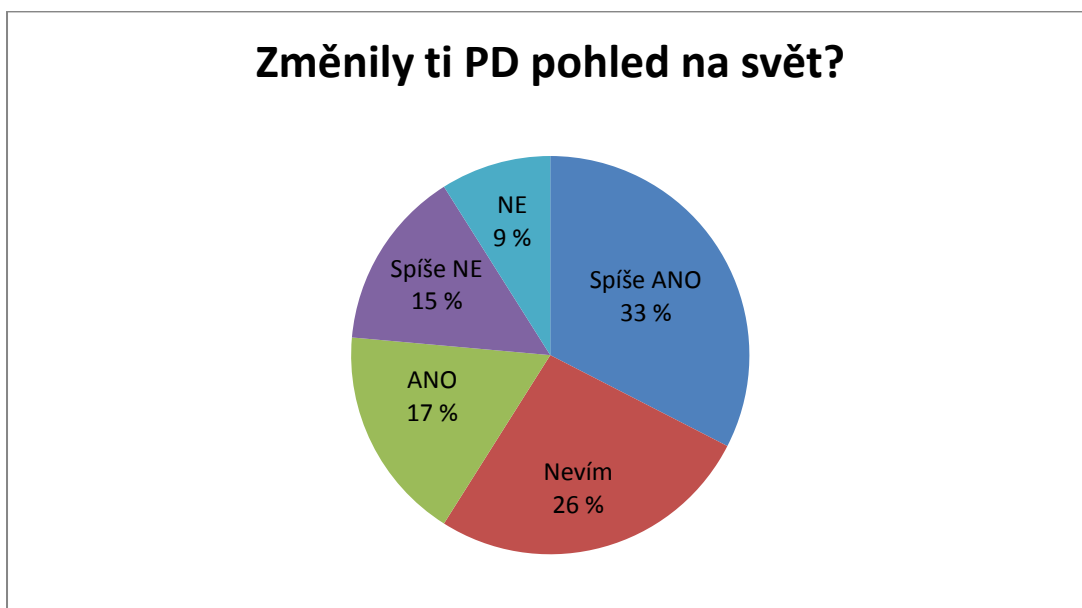
Graf 17: Myslíš si, že vědomosti získané během PD uplatníš ve svém budoucím životě? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 23)

Otázkou č. 23 se autorka práce ptala respondentů na jejich pocity z PD ve spojení s představami o budoucím životě a uplatnění nabytých vědomostí. 86 žáků si myslí, že vědomosti v budoucím životě spíše využije (41 %), než nevyžije – pro tuto variantu bylo 64 respondentů (30 %). 33 respondentů (16 %) odpovědělo „ANO, většinu“ a dle svého názoru tyto vědomosti vůbec nevyžije ve svém budoucím životě 18 respondentů (8 %). Pod „Jiná odpověď“ se skrývají odpovědi typu: „Možná“ (7 žáků) nebo „Nevím“.

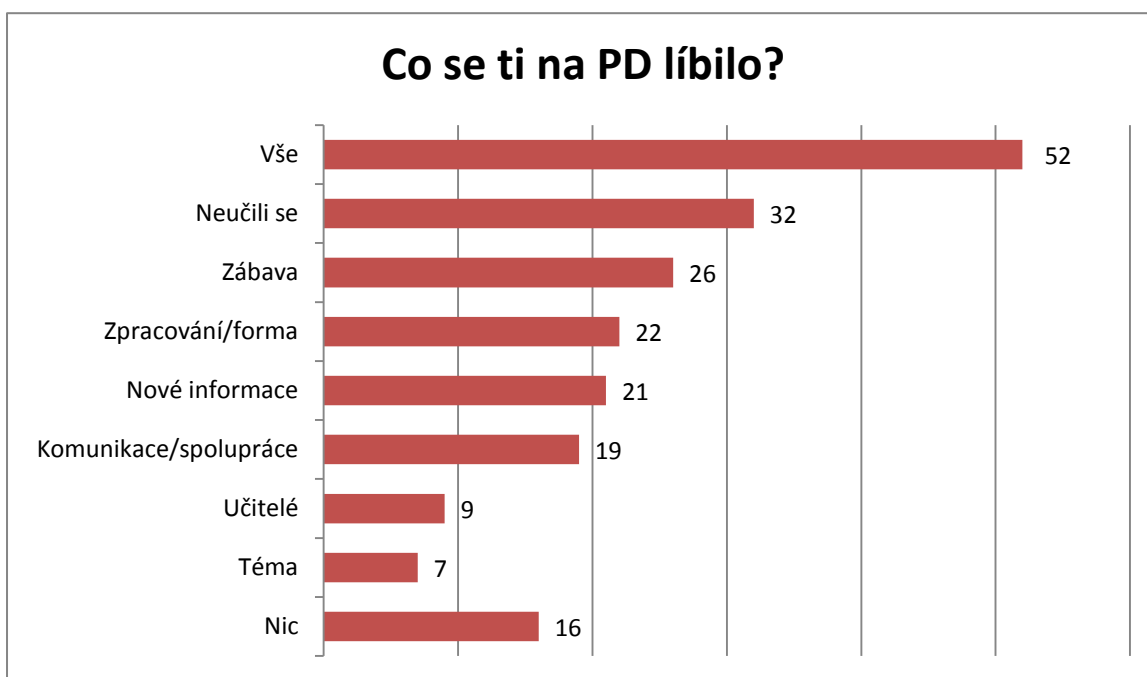

Graf 18: Změnily ti PD pohled na svět? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 25)

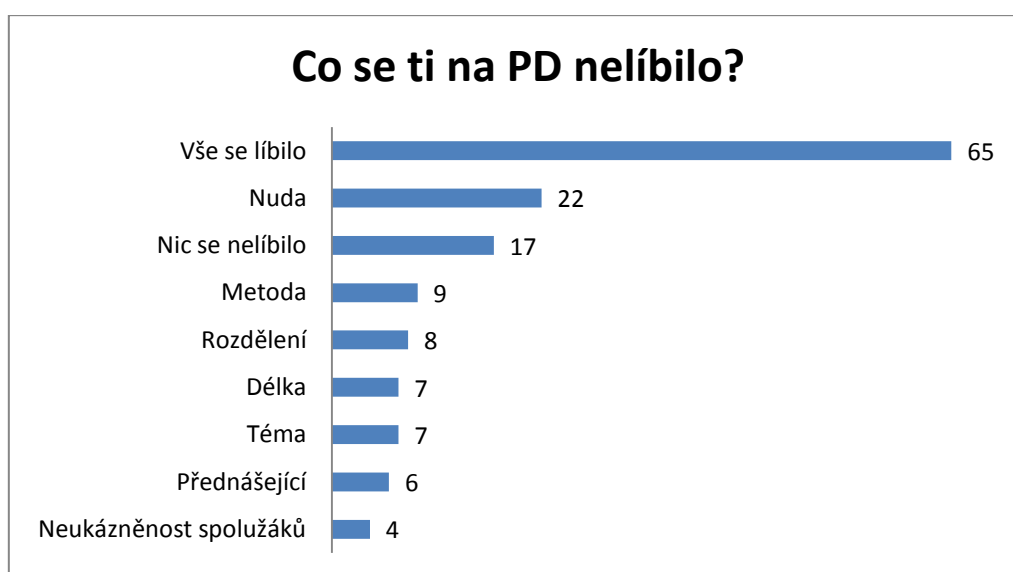
Autorce v otázce č. 25 zajímalo, zda si žáci uvědomují sami u sebe změnu pohledu na svět a změnu v postojích. 33 % respondentů (69) si změnu částečně uvědomuje, 56 žáků (26 %) neví a 19 z celkových 212 respondentů (9 %) si myslí, že jim PD a témata v nich zahrnutá pohled na svět nezměnila.

Graf 19: Co se ti na PD líbilo? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 27)

Žáci měli možnost na otázku č. 27 odpovědět vlastními slovy, proto autorka rozdělila jednotlivé odpovědi do několika kategorií (viz Graf 19). 52 respondentů se shodlo na tom, že se jim líbilo vše, naopak 16 se nelíbilo nic. 32 respondentů ocenilo, že se nemuseli učit, 26 zmínilo, že byly PD zábavné. 21 žáků uvedlo, že se jim líbilo dozvědět se nová a zajímavá témata, 19 krát se objevila odpověď „rozdělení na skupinky“ či „spolupráce ve skupinkách“ a 22 krát ocenili respondenti zpracování/formu PD – nejčastěji zmiňovali hry, filmy, pracovní listy nebo diskuse. Pokud se mezi chválou objevilo téma (celkem 15 krát) byla to témata: voda, otroci, banány nebo výroba peněženek či ochutnávka tortill.

Graf 20: Co se ti na PD nelíbilo? (tato otázka byla v dotazníku označena číslem 28)

65 respondentů uvedlo, že se jim líbilo vše. Toto číslo nesouhlasí s předchozí otázkou a odpověďmi, kde odpovědělo 52 respondentů, že se jim vše líbilo. Autorka tato rozdílná čísla připisuje neochotě žáků rozepsat se v obou otázkách (27. i 28.) a neochotě otevřeně PD a projekt kritizovat. 17 respondentům se nelíbilo nic, což víceméně souhlasí s číslem 16 v předchozí otázce. 22 žáků zmínilo nudu, někteří z nich uváděli, že byla jen občas. 8 krát bylo žáky zmíněno špatné rozdělení do skupinek (mezi těmito odpověďmi se objevovalo, že se jim špatně spolupracovalo či byla špatná domluva s ostatními ve skupince), 7 respondentů zmínilo délku PD – někteří uvedli, že byla stanoviště příliš dlouhá a zdlouhavá, jiní naopak uváděli, že k dostatečnému probrání témat bylo během PD málo času na každém stanovišti. 4 respondentům nevyhovovala neukázněnost jejich spolužáků. Pokud žáci zmínili, že nebyli spokojeni s konkrétní metodou práce, zmiňovali nejčastěji práci s textem a vyplňování pracovních listů.

6.1.1 Závěr vyhodnocení dotazníků pro žáky 2. stupně ZŠ zapojených do projektu Svět v jednom dni.

Z dotazníku vyplývá, že většina žáků byla o PD informována dopředu (nejčastěji méně než týden) a téma si většinou neměli možnost vybrat. S tím tématem, které vybrali pedagogové, pak většina souhlasila, ať už z toho důvodu, že je nakonec téma a zpracování hodiny zaujalo, nebo proto, že se nemuseli učit klasickým způsobem.

Způsob výuky byl pro většinu žáků spíše nový (156 respondentů), nikdy se s ním nesetkali (39 z výše zmíněných 156), a současně se s ním většina ani nesetkává při běžném vyučování (190 respondentů). Největší odlišnosti nacházeli žáci v zábavnější formě (během PD), rozdělení na skupinky a vzájemné spolupráci, v nových tématech a metodách.

Žáci na projektu Svět v jednom dni a tedy převážně na PD, které se jich přímo dotýkaly, oceňovali nejvíce volnější přístup, zajímavá témata (z nich nejčastěji jmenovali vodu, otroky a banány) a jejich zábavné a motivující zpracování. Naopak se jim nelíbily některé metody, jako práce s textem či pracovními listy, žákům nevyhovující rozdělení na skupinky nebo neukázněnost spolužáků. Většina žáků měla chuť se na PD něco nového a zajímavého dozvědět, a proto se aktivně hodin účastnili, pro část žáků však PD představovaly nudně a zdoluhavě strávený čas ve škole.

Více jak třetina žáků se k tématům probraným během PD se svými pedagogy vracela, a to nejčastěji v hodinách zeměpisu, češtiny a přírodopisu, a s učitelem zapojeným do projektu. Dokonce sami někteří žáci si dohledávali informace navíc po ukončení PD (36 z celkových 212). Nejvíce zjišťovali informace žáci ze ZŠ Bludov, a to o otrocích. Dále se většina respondentů podělila po skončení PD o zajímavé a nově získané informace s někým z rodiny, menší procento se svými kamarády a známými.

V dotazníku se většina respondentů vyjádřila kladně k otázce, zda jim PD změnilo nějakým způsobem pohled na svět a více jak polovina (56 %) je přesvědčena, že získané informace a dovednosti uplatní i v budoucnu ve svém životě. Pro další PD by žáky nejvíce zajímalo téma dětských práv, rovnost pohlaví, podvýživa a hlad nebo konflikty.

U většiny sporných případů, kdy autorka zjišťovala, zda jsou odpovědi totožné či podobné u stejných škol nebo ročníků, se tato podobnost nepotvrdila. U některých otázek ztrácí odpovědi vypovídací hodnotu, protože ze surových dat vychází, že respondenti neodpovídali pravdivě nebo dotazník brali na lehkou váhu a nepřikládali mu takovou důležitost.

Jak bylo uvedeno ve 3. Kapitole, výzkumná otázka zněla: „Splnil projekt své cíle a očekávání u žáků 2. stupně?“. Další výzkumné podotázky:

- Měly PD pro žáky 2. stupně význam?
- Co je pro žáky v rámci PD důležité?
- Co si žáci z PD zapamatovali?
- Jaké způsoby výuky jsou žákům 2. stupně blízké a které je naopak nemotivují?

Z dotazníku vychází, že pro žáky projektové dny význam měly. I po ukončení realizace projektových dnů, si stále na mnoho vzpomínají. Často zmiňují konkrétní témata či jednotlivé aktivity. Nejvíce je zaujalo rozdělení do skupin a vzájemná spolupráce během PD, také připomínají příjemnější přístup lektorů a volnější vedení hodin. Dále z dotazníku vyplývá, že je pro žáky velmi důležité (aby si co nejvíce zapamatovali), aby je téma zajímalo a hodiny byly akční a interaktivní. Žáci 2. stupně často v dotazníku vzpomínají na PD jako na zábavné zpestření běžného vyučování, které je bavilo, a díky tomu si zapamatovali více, než při normálních hodinách. Tím, že se žáci aktivně do PD zapojili, detailně se zaobírali nějakým tématem a pak ho případně opakovali či rozvíjeli i po skončení PD s učiteli v běžné výuce, zvýšili svou motivaci se o daný problém zajímat a zjišťovat dále způsoby jeho řešení.

6.2 Vyhodnocení rozhovorů s učiteli zapojenými do projektu

Rozhovory, ať už na osobní nebo korespondenční rovině, získala autorka od 13 učitelů¹²⁸. Všechny rozhovory i jejich původní strukturu naleznete v Příloze č. 1.

Autorka se respondentů tázala na jejich pocity z projektu Svět v jednom dni. Zajímalo jí, co pedagogové hodnotí jako přínos a s čím naopak nebyli během projektu spokojeni. Otázky rozdělila autorka do několika oblastí (celou formu polostrukturovaného i strukturovaného rozhovoru naleznete v Příloze č. 1):

- Jak bohatá a dlouhá je učitelská kariéra respondentů
- Jaký měli přístup pedagogové před začátkem projektu ke globálním rozvojovým tématům
- Jak se o projektu dozvěděli, jaká byla jejich motivace se do projektu zapojit a jaký je přístup vedení k zapojování pedagogů do vzdělávacích projektů
- Jaké jsou zkušenosti respondentů i celých škol s podobnými i jinými projekty
- Jak hodnotí průběh PD u nich na školách a případné změny v chování a postojích u žáků
- Zda s dětmi pracovali na tématech i po skončení PD (na jakých konkrétně)
- Jak hodnotí průběh a náplň seminářů a LŠ
- Jaké mají plány do budoucna týkající se GRV a dalších seminářů

Učitelé zapojeni do projektu Svět v jednom dni jsou různého věku (jedna z účastníků projektu se dle svých slov chystá do důchodu) i délky učitelské praxe. Nejkratší délka praxe v jejich případě je 3 roky, nejdelší 39 let. Většina učitelů neučila pouze na svém nynějším působišti, ale vystřídal průměrně 2–3 školy. Ve všech případech zmínili respondenti, že je vedení jejich školy vstřícné ke vzdělávacím i jiným projektům a plně je podporuje, v některých případech iniciuje tyto aktivity. Dalšími iniciátory byli, mimo vedení, kolegové respondentů nebo samotní respondenti, kteří se o projektu dozvěděli buď náhodou přes e-mail či přes dřívější spolupráci s ARPOKem¹²⁹.

Ne všichni pedagogové se o témata, se kterými se seznámili během projektu, zajímali ve svém osobním životě. Pokud odpověděli v rozhovoru, že se o téma zajímali, zjišťovala autorka o jaké a jakým způsobem. Nejčastěji se respondenti zajímají o životní prostředí, takže

---

¹²⁸ Z původních 19 – někteří učitelé neabsolvovali rozhovor s autorkou práce, někteří odešli v průběhu z projektu (z důvodu mateřské dovolené či si našli práci na jiné škole).

¹²⁹ V rámci jiného projektu či vzdělávacích seminářů pro učitele v Olomouckém kraji (pozn. autorky)

třídí, zapojují do toho celou rodinu nebo se účastní vzdělávacích seminářů a projektů na toto téma – nejbližší je jim téma vody, lesů nebo ekologie. Podle autorky je to často podmíněné předměty¹³⁰, které respondenti vyučují – nejfrekventovanější jsou biologie, zeměpis, přírodopis nebo občanská výchova¹³¹.

Na otázky týkající se zapojení škol a učitelů v podobných i zcela odlišných projektech, odpověděla většina (kromě dvou respondentek), že v jiných projektech se také angažovali¹³² – např. Šablony, Global Curriculum¹³³, Recyklohaní, Interaktivní výuka do škol (tzv. IVOŠ) nebo EU peníze do škol. Dvě školy byly zvyklé organizovat pravidelně na škole PD a uvedly, že pro ně byly projekt Svět v jednom dni i publikace velkou motivací a pomocí. V případě jedné zapojené školy, ZŠ Lobodice, která je tzv. malotřídka, došlo k tomu, že byla zapojena celá škola – na škole jsou 3 pedagogičtí pracovníci a všichni byli do projektu zapojeni. Tím je škola opravdu jedinečným příkladem. V Lobodicích se dokonce rozhodli bojovat o získání titulu Světová škola, jehož certifikace byla přes organizaci ARPOK poskytnuta přes projekt Svět v jednom dni, a díky aktivně zapojeným žákům ho získali.

Autorka také zjišťovala, jak se do projektu a PD zapojovali a jak se o něj zajímali ostatní kolegové na škole, kteří oficiálně do projektu zapojeni nebyli¹³⁴. Všichni respondenti odpověděli, že se kolegové zapojili, někteří upozornili na to, že několika kolegům se do pomoci na PD nechtělo a nahrazení běžné výuky tímto alternativním způsobem se jim nezamlouvalo. Rovnou však doplnili, že vždy se najde někdo, kdo není spokojen a tolik namotivován jako ostatní. Respondenti si často pochvalovali spolupráci s kolegy zapojenými i nezapojenými do projektu během přípravy PD, také s ARPOKem a někteří dokonce zdůraznili, že se zapojili do příprav i rodiče a děti. „*Děti z počátku jsme moc nezapojovaly, ale pak jsme se přesvědčily, že i takhle malé děti si dokážou vybírat, takže pak už jsme je trochu zapojovaly.*“¹³⁵, uvedla v rozhovoru paní ředitelka ZŠ Lobodice Jana Blažková.

Na otázky, zda zaznamenali respondenti změny na škole, u žáků či u sebe, a zda měl projekt pro školu význam, odpověděli všichni, že změny i význam zaznamenávají. Mezi změnami ve škole nejčastěji zmiňují, že buď pro ně byla forma PD novým a zajímavým způsobem výuky, nebo v tom případě, že PD na škole již probíhaly, příjemným a nápomocným zpestřením (tematicky i metodologicky). Učitelé si pochvalují spolupráci

---

¹³⁰ Vystudovanou aprobaci

¹³¹ V případě učitelů druhého stupně. (pozn. autorky)

¹³² Ne vždy zaměřených na GRV či interaktivní metody výuky. (pozn. autorky)

¹³³ Projekt ARPOKu

¹³⁴ Ale během PD se ho vlastně účastnili (pozn. autorky)

¹³⁵ Blažková, rozhovor přes Skype 2014 (viz Příloha č. 1)

v rámci školy (převážně mezi kolegy, se kterými museli při přípravě PD kooperovat), i mezi žáky, kteří se díky PD a rozdělením na skupinky (kde byly namíchané ročníky) naučili větší toleranci a spolupráci a z PD odcházeli, podle svých pedagogů, většinou nadšeni. Dále upozorňují učitelé na to, že se díky projektu Svět v jednom dni během vyučování více rozebírají témata GRV nebo se např. diskutuje nad přírodními katastrofami a aktuálními problémy, které prolitly médii. Nejen u žáků, ale i u sebe mají pedagogové často pocit, že vzrostl přehled o globálních problémech a také např. aktivní zapojování do charitativních akcí. U sebe samých pak také zmiňují zaujetí tématem spravedlivého obchodu – kupování fair trade nebo lokálních výrobků či nekupování řezaných květin.

Další otázka se týkala návaznosti na PD a konkrétně toho, zda se učitelé vraceli se svými žáky k již probraným tématům nebo vyučujícím metodám z PD. Témata, která zaujala jak pedagogy, tak žáky natolik, aby se k nim i po skončení PD opět vrátili, byla nejčastěji: fair trade, potraviny ve světě, cizí země a národy, voda, Afrika, chudoba nebo dětská práce. Učitelé 1. a 2. tříd ZŠ několikrát zdůraznili, že je složité s tak malými dětmi rozšiřovat informace o složitých a pro ně neuchopitelných tématech, proto se snaží vybrat témata, která jsou takto malým dětem blízká a něco si z nich mohou vzít, např. témata týkající se předmětu prvouka (voda, životní prostředí, cizí země apod.). Pedagogové 2. stupně se k tématům probraným během PD vracejí poměrně často: např. učitel z 2. stupně ZŠ Otrokovice, pan Stanislav Šindler, probíral a rozšiřoval např. se svými žáky téma sídel a struktur města. Používané metody, kterými se respondenti během projektu inspirovali a nyní je používají ve svých hodinách se také, podle autorky, hodně liší u 1. a 2. stupně ZŠ. Učitelé stupně prvního často využívají metodu práce ve skupinkách, prezentace, vytváření plakátů, práce s obrázky nebo hry a učitelé druhého stupně si oblíbili brainstorming, myšlenková mapa, strom problémů, práci s filmem, pracovní listy, diskuse nebo práci s textem.

Další otázky se týkaly seminářů a letních škol, kterými účastníci projektu prošli. Téměř nikdo z respondentů se nezúčastnil všech seminářů, včetně letních škol, ale naopak všichni byli se semináři ve výsledku spokojeni. Nejvíce si chválili zajímavou náplň, interaktivní metody, v případě letních škol potom poznávání nových míst – přestože někteří uváděli, že je odrazoval čas nebo vzdálenost místa, ti, kteří se nechali zlákat a skutečně na letní školu jeli, zmiňují, že nakonec absolutně nelitovali a že je místa nadchla. Většina respondentů vyvyšuje druhou letní školu nad tu první (zde vzpomínají např. na aktivitu Fotbal pro rozvoj), autorka práce je přesvědčena, že je to z toho důvodu, že ji mají učitelé čerstvěji v paměti a že pro ně byla velmi emotivní (sešlo se silné jádro, účastníků bylo málo, takže

veškeré aktivity prožívali naplno, a zároveň se jednalo o oficiální ukončení spolupráce mezi školami a organizací ARPOK). Co učitelé zmiňují úplně nejvíce, jsou osobní zkušenosti lektorů a hostů na letních školách (např. Barma a Haiti), které jednak oslovily je, ale zároveň v nich vidí velký potenciál pro zaujetí žáků i namotivování sebe odjet do zahraničí poznávat jiné kultury. Semináře, které by se jim hodily a díky kterým by se mohli zdokonalit v tom, v čem zrovna potřebují, jsou podle rozhovorů např. semináře jazykové, technické, tematické (např. dětská práce, životní prostředí, ...), metodologické (např. outdoorové aktivity, typické čtení,...) nebo psychologické.

Na otázku týkající se metodických příruček Svět v jednom dni a jejich uchopitelnosti v učitelské praxi odpověděli všichni z dotázaných, že jsou s nimi velmi spokojeni. Z jejich odpovědí je zřejmé, že publikace jsou pro ně velkým pomocníkem v přípravě hodin, jednotlivých aktivit i projektových dnů na globální rozvojová témata nebo mezinárodní významné dny. Velmi chválí shromážděné přílohy na flash disku, i dobře a srozumitelně napsané metodiky¹³⁶. Při přípravě dalšího projektového dnu by většina sáhla po materiálech ARPOKu nebo Sluňákova, zachovala by formu PD (skupinky a pohyb po škole v rámci jednotlivých stanovišť, kde se plní různé úkoly a zjišťují různé informace) a témata, která by respondenty nejvíce zajímala jsou: sídla, voda, Haiti, informace o rodinách v zahraničí, babička a dědeček, političtí vězni nebo škola jinde.

Poslední otázka se týkala zhodnocení projektu. Mezi respondenty zaznívaly chvály nejčastěji na složení účastníků, metodickou příručku, organizaci a průběh projektu nebo lektory. Pokud něco respondenti hanili, jednalo se o časovou a informační náročnost seminářů a letních škol, o neoblíbená témata (např. konflikty) nebo o to, že byly letní školy na konci prázdnin, což pedagogům sebralo 3 dny dovolené (ale hned opět uvádějí, že toho v závěru vůbec nelitují). Zde jsou sepsané některé ze zpětných vazeb hodnotící projekt Svět v jednom dni (viz Příloha č. 1):

„...zase jak se mi tam nechtělo, tak to naopak bylo super, zase něco jiného, ta myšlenka, že pojedeme někam jinam, aby jsme viděli něco jiného, tak to stálo za to... takže takhle ty semináře jsem byla spokojená, vždycky tam bylo něco, co bych využila prostě buď doma nebo ve škole, ale třeba i jinde, že pak dál spolupracuji s dětma mimo školu, takže určitě to bylo přínosné.“

---

¹³⁶ Při této příležitosti zdůraznilo několik respondentů, že se všemi materiály organizace ARPOK se jim dobře pracuje a považují je za velmi dobře použitelné v praxi.

„Svět v jednom dni – bezvadná parta pracovitých lidí, dobrá nálada, zájem o práci, dobrá témata, pěkné a příjemné prostředí.“

„...vážně tam byla moc příjemná atmosféra a dozvěděli jsme se hodně věcí. S jinými kolegy jsme byli na stejné vlně, takže to fungovalo tak jak má.“

6.2.1 Zhodnocení 1. stupně ZŠ učители

Pedagogové 1. stupně byli ještě v rámci dotazníku požádáni, zda by mohli sepsat vlastními slovy hodnocení svých žáků. Zda na nich pozorují nějaké změny v chování či postojích a zda si myslí, že pro takto malé děti mají projektové dny význam. U dětí, které již ze školy odešly (po 5. třídě ze ZŠ Lobodice, od 4. třídy na ZŠ Nemilany nebo u tříd, ve kterých již učitelé nevyučují), nebylo možné stav či případnou změnu posoudit. ZŠ Slatinice své hodnocení zakomponovala do rozhovoru a vyjádřila se ke svým žákům 1. stupně pouze jednou větou, že změny nejsou příliš vidět. ZŠ Dubicko zpětnou vazbu od žáků nebo jejich hodnocení neposkytla.

Celkově se učitelé ZŠ Bludov, ZŠ Nemilany i ZŠ Lobodice shodují, že se žáci 1. stupně díky projektovým dnům naučili vzájemné spolupráci při plnění úkolů, prezentaci výsledků práce skupiny jak ve třídě (mluvený projev), tak na veřejnosti (ve formě plakátů, nástěnek, apod.), propojování vědomostí žáků 1. – 5. tříd, tím, že byly skupinky namíchány ze žáků rozdílných ročníků. Také se naučili vnímat život, problémy a odlišnosti dětí z jiných zemí, získali základní znalosti o různých národech, seznámili se s některými základními pojmy multikulturní terminologie – kultura, etnikum, národnost..., zamysleli se nad globálními problémy – jako např. chudoba, nerovnost, nízká míra vzdělanosti, zdravotní problémy, podvýživa, hlad, nedostatek pitné vody nebo se naučili pracovat s PC či mapou,.

Učitelé ZŠ Bludov poskytli zpětné vazby žáků, které získaly ihned po skončení PD Světový den čokolády¹³⁷, ze kterých vyplývá, že měl tento den u dětí úspěch. Nejvíce je zaujalo malování čokoládou a postup výroby čokolády. Jeden žáček se vyjádřil: *„Mám rád čokoládu a tak se mi ten den moc líbil. Nejvíce ochutnávání.“*¹³⁸

¹³⁷ Již v rozhovoru uvádějí, že mapovaly, co si žáci odnesli z PD bezprostředně po jeho skončení, ale nevědí přesně, zda si svůj význam PD udržely i po třiletém projektu.

¹³⁸ viz Příloha č. 4

ZŠ Lobodice se k dané situaci u nich na škole vyjádřila následovně: „*V průběhu programu si děti osvojily znalosti o problematice GRV, zejména dobře vnímaly konkrétní příběhy dětí. Velmi razantně zastávaly poměrně radikální postoje, které se týkaly dětské práce, nedostupnosti vzdělání, emigrace. Tyto postoje mají poměrně dobře zafixovány směrem k dětem, které žijí mimo náš region. V nejbližším okolí tolerují předsudky vůči cizincům a znevýhodněným nadále – ve škole lze směřovat jejich postoje (a také se tak děje), ale vliv rodinného prostředí je velmi výrazný. Jinými slovy – pozorujeme rozdíly mezi chováním dětí ve společnosti vrstevníků ve škole či školním prostředí a mezi chováním v rodinném prostředí. Postupně si budují kvalitní názory i postoje, ale vliv rodin je opravdu velký...Protože dále pracujeme na tématech GRV, věříme, že naše děti budou vnímavější k problémům jiných, samostatnější a odpovědnější vůči sobě a ostatním...“*

6.2.2 Závěr vyhodnocení rozhovoru s učiteli

Z rozhovorů vychází, že byli **pedagogové s projektem spokojeni**, někteří dokonce nadšeni. Mnoha z nich byla globální rozvojová témata blízká ještě před zahájením projektu Svět v jenom dni, několik z respondentů se této oblasti věnovalo i ve svém osobním životě – ať už se jedná třídění odpadu, ochranu životního prostředí, veřejné sbírky nebo jen zájem o rozvojové země. Téměř všichni uvádějí, že jim projekt nějakým způsobem změnil pohled na svět, vnímají u sebe změny v postojích nebo např. ve spotřebitelském chování. Informace získané na seminářích nesdílejí učitelé jen se žáky, ale také se svými kolegy i se svým okolím v osobní rovině (rodina, známí, přátelé,...), tím je zajišťováno šíření informací i osvěta.

Pokud zaznívají ze strany respondentů nějaké **výtky, jedná se především o organizační stránku projektu** – vzdálenost lokalit vybraných pro LŠ nebo čas seminářů¹³⁹, nakonec ale stejně uvedli, že se jim každý seminář i LŠ natolik líbily, že nelitují vynaloženého času ani té cesty.

Nejvíce byli pedagogové **spokojení s letní školou**, výrazně zmiňovali tu druhou¹⁴⁰, která oficiálně ukončila spolupráci mezi ARPOKem a pilotními školami a která se jim zalíbila svou náplní i obsazením dalších kolegů – několik učitelů zmiňuje, že právě proto, že se mnoho kolegů na poslední chvíli¹⁴¹ omluvilo, a nepřijeli tudíž v plném složení, zajistilo, že se sešlo pevné jádro podobně naladěných lidí, kteří si poslední LŠ i její náplň naplno užili.

¹³⁹ Jednalo se vždy o odpolední hodiny a učitelé museli dojíždět do Olomouce ve svém volném čase.

¹⁴⁰ Autorka práce si uvědomuje možnost, že si možná pedagogové tuto LŠ pamatují nejvíce, protože ji měli čerstvě v paměti.

¹⁴¹ Někteří omluvili svou neúčast dostatečně dopředu (pozn. autorky)

Učitelé si také velmi pochvalují hlavní výstup projektu Svět v jednom dni – **metodickou příručku** se stejným názvem. Oceňují jak její grafické zpracování, tak především její komplexní, zajímavou a jasnou náplň. Tím, že se jim **forma PD zamlouvá** a hodlají ji zapojit více do vyučování, společně s tématy GRV, jsou pro ně příručky praktickým a užitečným průvodcem.

Pokud se tedy podíváme na původní výzkumné otázky týkající se pedagogů:

- Splnil projekt Svět v jednom dni svůj cíl?
- Pomohl projekt Svět v jednom dni učitelům do něj zapojeným rozšířit vědomosti a dovednosti v oblasti výuky globálních témat?
- Byl projekt skutečně pro učitele praktický?
- Jak se získanými informacemi a dovednostmi učitelé dále nakládají a plánují nakládat?
- Ovlivnily PD děti na 1. stupni ZŠ?
- Pozorují učitelé na svých žáčcích změny v chování a postojích?“

vyplývá podle autorky z rozhovorů, že projekt splnil svůj cíl. Učitelé získali nové informace i dovednosti do své pedagogické praxe, mají plány, jak a v čem se dále zdokonalovat a jak zahrnovat témata GRV do výuky. Plánují si, jaké další PD na škole zorganizují, hlavní výstup v podobě metodické příručky hodnotí jako velmi přínosný a chtějí se v něm pro další PD inspirovat. U svých kolegů a žáků nejen 1. stupně vidí změnu v chování i postojích a šíří dál získané informace.

6.3 Vyhodnocení rozhovorů se zaměstnanci ARPOKu

Rozhovory se zaměstnanci ARPOKu, ředitelkou organizace a koordinátorkou projektu, se uskutečnily přes e-mailovou korespondenci. Oba rozhovory naleznete v Příloze č. 2. Otázky byly čtyři pro ředitelku ARPOKu a tři pro koordinátorku projektu a vycházejí z výzkumných otázek. Společné pro obě respondentky byly:

- Splnil projekt svůj cíl? Pomohl k naplnění cíle NSGRV?
- Shrň podle sebe 3 plus a 3 minus projektu.
- Na co by si měl dát ARPOK v podobném dalším projektu pozor? V čem by se měl poučit z projektu Svět v jednom dni?

Paní ředitelka se ke svým otázkám, mezi kterými byla navíc otázka, zda plánuje ARPOK navázat podobným projektem, vyjádřila následovně:

1) Otázku týkající se cíle projektu, který byl podle projektové dokumentace stanoven jako „*zvyšování odborných znalostí pedagogických pracovníků v oblasti začleňování rozvojových témat do výuky za využití interaktivních vyučovacích metod*“¹⁴², komentovala ředitelka organizace tak, že byl cíl naplněn nejen zvyšováním odborných znalostí, ale také dovedností, jelikož byla témata předávána většinou interaktivně a učitelé si sami vyzkoušeli různé formy výuky a jednotlivé aktivity¹⁴³.

Dále paní ředitelka srovnává naplnění cílů projektu Svět v jednom dni a NSGRV. K této otázce se vyjádřila, že projekt nemohl splnit cíl NSGRV, protože se zacítil pouze na učitele a žáky 1. a 2. stupně ZŠ, ale že určitě přispěl k jeho naplnění:

- předáváním informací o rozvojové a globální problematice,
- motivací žáků k aktivnímu přístupu při řešení globálních problémů a problémů rozvojového světa, neboť si žáci během PD mohou klást otázku „A co já s tím mohu udělat?“,
- začleněním projektu a certifikace Světová škola do projektu Svět v jednom dni, který usiluje o řešení místního problému s globálním přesahem¹⁴⁴,
- vytvořením nových a v ČR jedinečných metodických příruček – čímž přispěl projekt k opatření cíle na úrovni vzdělávací koncepce o vzdělávacích programech^{145 146}.

---

¹⁴² ARPOK, 2012

¹⁴³ Např. rolové hry, diskuse, práce s textem a obrázky, použití filmu ve výuce apod. (pozn. autorky)

¹⁴⁴ Dvě zapojené školy získaly certifikaci – ZŠ Lobodice a ZŠ Olomouc-Nemilany.

2) Na otázku týkající se plusů a mínusů projektu z pohledu ředitelky organizace, odpověděla:

- plusy: dlouhodobost spolupráce se školami, materiál s učiteli pro učitele, pomáhat učitelům začleňovat GRV do výuky (ve formě PD)
- mínusy: nezpracování evaluace projektu (s daty před a po projektu), nízká účast učitelů na závěrečné LŠ, a nepromyšlená systematická distribuce vydaných publikací¹⁴⁷

3) Další otázka se týkala ponaučení pro ARPOK a další navazující či jiný projekt vycházející z projektu Svět v jednom dni. Dotázaná je toho názoru, že tím, že není projekt zcela ukončen¹⁴⁸, nelze stanovit jisté body, na co si příště dát pozor. Ráda by však, kdyby byl další projekt podroben důkladnému zhodnocení ve formě srovnávacích dotazníků před a po projektu. Toto hodnocení u projektu Svět v jednom dni chybí. Nicméně byl to původní záměr této DP¹⁴⁹.

4) Poslední otázka se týkala plánů organizace ARPOK do budoucna. Paní ředitelka se vyjádřila následovně:

„ARPOK bude i nadále věnovat svůj čas a práci učitelům. Budeme se soustředit na vzdělání pedagogů v komplexnější podobě a preferovat dlouhodobou spolupráci s učiteli.“¹⁵⁰

Koordinátorka projektu, Mgr. Kateřina Štěpničková, zodpovídala 3 společné otázky.

1) K první otázce týkající se splnění cíle projektu se vyjádřila: *„Podle mě ano, naplnit cíl „zvýšení povědomí pedagogů o GRV“ se povedlo.“¹⁵¹*

2) Odpověď na plusy a mínusy byla podle koordinátorky projektu takováto:

- plusy: forma projektových dnů (tématu je věnován celý den, takže se může probrat detailně), LŠ GRV pro pedagogy (účastníky hodnoceny velmi kladně jako

---

¹⁴⁵ Hlavním opatřením cíle je „podpořit, vytvořit a zpřístupnit pedagogům škálu aktuálních a relevantních výukových materiálů (učebnice a učební texty, ostatní texty a materiály) k začleňování GRV do vzdělávacích procesů.“ (viz Rozhovor v Příloze č. 2 a MZV ČR, 2011)

¹⁴⁶ Pánková, 2014

¹⁴⁷ Paní ředitelka Pánková k tomuto bodu dodává, že projekt ještě není zcela u konce (k datu 28. 11. 2014) a že do konce roku chce ARPOK na plánu seminářů a distribuce pracovat. (Pánková, 2014)

¹⁴⁸ Bude k 31.12.2014

¹⁴⁹ dodává respondentka

¹⁵⁰ Pánková, 2014

¹⁵¹ Štěpničková, 2014b

několikadenní prostor k načerpání informací ke GRV tématům, ke sdílení jejich potřeb a postupů při výuce; vhodně byl zvolen i termín vždy těsně před začátkem školního roku), metodické příručky Svět v jednom dni (přehledné metodiky k projektovým dnům), zaujetí pilotních škol pro GRV (tým škol spolupracujících škol byl výjimečný tím, že byl velmi aktivní)

- mínusy: nebyl měřen dopad projektových dnů na žáky, malé aktivní zapojení učitelů v tvorbě metodik projektových dnů, nepodařilo se pokrýt všechna témata GRV obsažená v NSGRV

3) Odpovědi k otázce třetí zahrnula koordinátorka projektu do výše zmíněných minusů (viz Rozhovor v Příloze č. 2). Kateřina Štěpničková uvádí jako ponaučení z projektu, pro případ vzniku projektu podobného, zvýšit iniciativu učitelů a jejich aktivní přístup při vytváření metodik a jednotlivých stanovišť během PD. Koordinátorka uvádí v rozhovoru, že podle ní byla tvorba metodických materiálů z 85 % prací ARPOKu, toto číslo by pro případ dalšího projektu ráda snížila. Další ponaučení se týká témat GRV, která byla v projektu obsažena a zahrnuta do konkrétních PD. Kateřina Štěpničková by příště pokryla více témat GRV obsažených v NSGRV a uvádí, že by konkrétně kladla větší důraz na témata v oblasti "rozvojová spolupráce a humanitární pomoc".

6.3.1 Závěr vyhodnocení rozhovorů se zaměstnanci ARPOKu

Výzkumné otázky týkající se ARPOKu jsou:

- Splnil projekt Svět v jednom dni z pohledu koordinátorky projektu a ředitelky organizace ARPOK svůj cíl?
- Co zaměstnanci ARPOKu zastupující oficiálně projekt považují za plusy a mínusy projektu Svět v jednom dni?

Z rozhovoru vychází několik zásadních zjištění jak pro DP, tak pro organizaci ARPOK a její nové navazující projekty. Obě respondentky se shodují, že velkým plusem projektu je vznik metodických příruček Svět v jednom dni, které jsou, svou jedinečností v České republice, významným pomocníkem pro pedagogy ZŠ v ČR. Jak uvedla koordinátorka projektu v rozhovoru¹⁵² – významné jsou především propojením oblíbených

---

¹⁵² Štěpničková, 2014a

projektových dnů (mezi českými pedagogy a školami) a globálními rozvojovými tématy. Tato publikace je první a jediná svého druhu v ČR a obsahuje velmi přehlednou, informačně bohatou a celistvou metodiku obsahující všechny informace a materiály, které pedagog k realizaci PD na své škole či ve své třídě potřebuje.¹⁵³

Další věcí, na které se obě respondentky shodly, je, že projektu chybí řádná a kvalitní evaluace v podobě např., jak říká v rozhovoru ředitelka organizace, srovnávacích dotazníků před a po projektu, aby bylo jasné, jak se u žáků, případně i pedagogů, změnilo díky projektu postoje a chování. Obě respondentky se také shodly na tom, že hlavní cíl projektu byl naplněn. K naplňování cílů NSGRV se vyjádřila pouze ředitelka organizace ARPOK, která zastává názor, že projekt sám o sobě nemůže naplnit cíl NSGRV, ale může k němu přispět. Zároveň dodává, že podle ní projekt Svět v jednom dni k naplnění cíle NSGRV jistě přispěl.

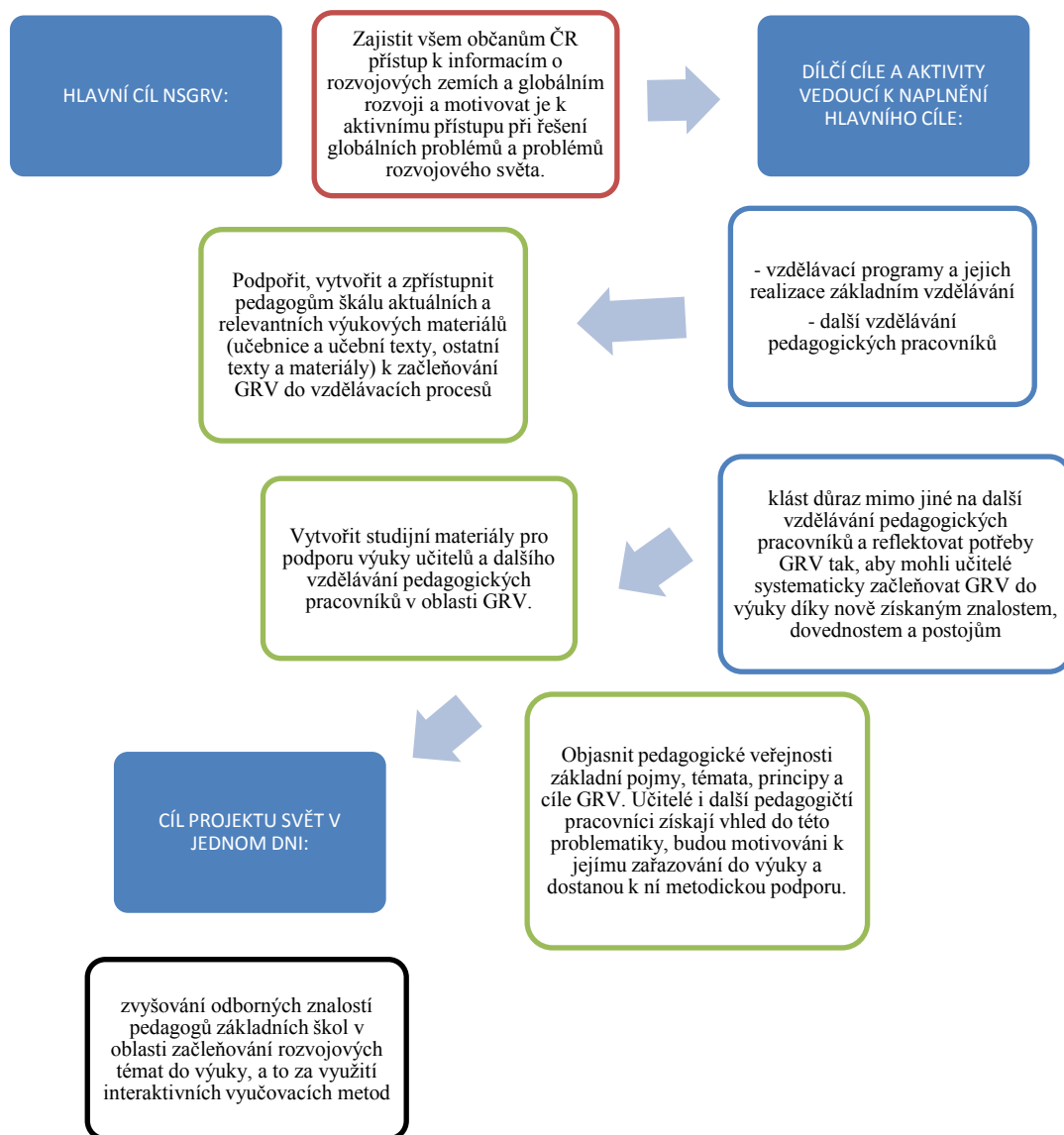
---

¹⁵³ Štěpničková, 2014b

6.4 Porovnání výsledků s cíli NSGRV

Následující Schéma znázorňuje jednotlivé cíle a aktivity projektu Svět v jednom dni jakožto nástroji GRV pro naplňování vybraných cílů NSGRV.

Schéma 4: Cíle NSGRV a projektu Svět v jednom dni (Zdroj: Vlastní zpracování)

Ze schématu vyplývá, že cíl projektu Svět v jednom dni vychází z hlavního i dílčích cílů NSGRV. Přestože není projekt ještě zcela u konce a uzavřen, lze již z rozhovorů vyvodit, zda projekt splnil či nesplnil svůj cíl. Dle autorky práce (i dle respondentů) došlo v rámci projektu ke zvýšení odborných znalostí zapojených pedagogů, díky čemuž jsou schopni začleňovat globální a rozvojová témata za využití interaktivních metod do běžné výuky.

Díky projektu získali zapojení pedagogové základní povědomí o pojmech, tématech, principech i cílech GRV. Kvůli omezené cílové skupině není samozřejmě možné obsáhnout, jak je zmíněné ve schématu, celou pedagogickou veřejnost, ale alespoň její část, díky které se mohou tyto poznatky a zkušenosti šířit dál. To je ostatně dalším z opatření k naplnění cílů NSGRV – pedagogové budou motivováni k zařazování GRV do výuky a dostanou k ní metodickou podporu. Metodickou podporu získali učitelé jak ve formě vytištěných příruček, tak ve formě konzultačního centra, které jim bylo po celou dobu projektu plně k dispozici.

Autorka práce je přesvědčena, že díky naplnění cíle projektu Svět v jednom dni, byl splněn další krůček k naplnění hlavního cíle NSGRV a je možné zas o trochu více začleňovat systematicky GRV do výuky díky nově získaným znalostem, dovednostem a postojům učitelů.

6.4.1 Vyhodnocení přínosu vzdělávacího projektu ve vztahu k NSGRV

Jak bylo zmíněno výše, pedagogové i žáci si pochvalují spoustu věcí – zajímavá témata, interaktivní metody, osobní zkušenosti hostů na seminářích a LŠ, metodické příručky, projektové dny, apod. Tato kapitola shrnuje přínos projektu z hlediska NSGRV.

Cíl projektu byl z pohledu autorky práce i ARPOKu naplněn, byla vytvořena jedinečná metodická příručka Svět v jednom dni, která, díky stále probíhající distribuci i mezi pedagogy, kteří nebyli zapojeni v projektu, tvoří srozumitelný návod, jak globální a rozvojová témata zapojovat do běžného vyučování. Zároveň komplexní informační balíček, který publikace o vybraných mezinárodních významných dnech tvoří, zajišťuje velmi jednoduchou aplikaci do praxe. Do konce roku 2014 také funguje konzultační centrum, které mohou nejen zapojení učitelé využít k vytvoření aktivit/PD/hodin na míru.

Dle autorky práce je největším přínosem ve vztahu k NSGRV právě to, že je projekt jedním z možných nástrojů GRV vedoucí k naplnění dílčích cílů Strategie. Tím pomáhá naplnit i hlavní cíl NSGRV.

Následující část hodnotí předpoklady a rizika projektu a vyvozuje jeho úspěšnost. Základními předpoklady úspěšnosti projektu byl zájem pedagogů chtít se podílet na projektu, podpora vedení škol, otevřenost pedagogických pracovníků k rozvojovým tématům, dostatečné časové možnosti pedagogických pracovníků a zájem pedagogických

pracovníků o konzultace. Tyto předpoklady úspěšnosti byly téměř všechny splněny: jediné konzultace nefungovaly tak, jak bylo původně projektem zamýšleno. Jak uvádějí mezi mínusy projektu v rozhovoru zaměstnanci organizace, o konzultační centrum nebyl takový zájem, jak si představovali. Důvod, proč pedagogové nestojí o aktivity na míru zdarma, je autorce neznámý. Nenaplněný předpoklad, který se projevil, byly nedostatečné časové možnosti pedagogů. To se ukázalo během seminářů a letních škol, kde občas účast výrazně poklesla.

Hlavními předpokládanými riziky byly původně v projektové žádosti: nedostatečná propagace projektu, neefektivní oslovování škol a nezájem o zapojení do projektu, nedostatečný zájem pedagogických pracovníků o semináře způsobený omezenými časovými možnostmi nebo nezajímavostí témat, nedůvěra pedagogických pracovníků zapojených do projektu či nedostatečná podpora ze strany vedení škol, omezené časové možnosti cílové skupiny, neefektivní distribuce či nezájem o metodické příručky Svět v jednom dni.¹⁵⁴ Co se týká rizik, neprojevila se ani špatná propagace projektu, ani neefektivní oslovování škol či nezájem ze strany pedagogů. Vedení školy dle učitelů projekt podporovalo a dostalo se jim podpory i ze strany ostatních kolegů. V případě, že se mýjely požadavky a názory na spolupráci mezi ARPOKem a jednou z původně zapojených škol, vyplatilo se organizaci ukončit spolupráci a najít si novou školu. Tato výměna proběhla velmi rychle a potvrdila, že o projekt je mezi pedagogickou veřejností zájem.

---

¹⁵⁴ ARPOK, o.p.s., 2011

7. Využití výsledků výzkumu pro další projekty organizace ARPOK, o.p.s

Tato kapitola shrnuje výsledky výzkumu mezi učiteli, žáky i zaměstnanci organizace ARPOK, a dává následně dohromady doporučení a případné návrhy řešení problémů pro případ, že by ARPOK chtěl navázat podobným projektem, jako je Svět v jednom dni. Kapitola je rozdělena do dvou částí – první se zabývá tím, v čem by se měl nový projekt poučit, druhá v čem by se měl nový projekt od projektu Svět v jednom dni inspirovat.

7.1 Poučení z projektu Svět v jednom dni

Nedostatků, na které upozorňují respondenti výzkumu, není mnoho, ale z některých se případný nový projekt může poučit. Zásadní nedostatek, který je zmiňován ze strany ARPOKu, je absence evaluace – zhodnocení projektu, které by pomohlo osvětlit otázku, zda projekt u cílové skupiny něco změnil, případně co změnil. Pro další projekt je tedy zásadní **myslet na evaluaci** už při tvorbě projektové žádosti a připravit kvalitní a komplexní srovnávací dotazníky, případně otázky pro rozhovory či diskuse. Doporučení ze strany autorky je také **namotivovat respondenty k vyplnění dotazníku/zodpovězení otázek zodpovědně a pravdivě** ještě před výzkumem a zdůraznit jeho význam a důležitost¹⁵⁵.

Koordinátorka projektu uvedla v rozhovoru, že za jeden z nedostatků projektu považuje nezahrnutí všech témat GRV podle NSGRV. Navrhuje se v dalším projektu více zabývat tématem „rozvojové spolupráce a humanitární pomoci“, navazující projekt by tedy mohl **obsáhnout zbylá témata GRV a dosud neobsažené mezinárodní významné dny**. Dalším z problémů, který by se koordinátorka snažila odstranit, je nízké aktivní zapojení učitelů do přípravy metodik pro jednotlivá stanoviště během PD. Koordinátorka projektu uvádí aktivní přístup pouze z 15 % (oproti 85% zastoupení ARPOKu ve vytváření PD). Autorka práce je přesvědčena, že při dalším projektu by měl ARPOK **zajistit aktivní a participativní účast po celou dobu projektu** (certifikace projektu, podmíněná účast, dílčí kontrolní výstupy ze strany cílové skupiny).

Žáci 2. stupně ve svých odpovědích upozorňují na některé nedostatky týkající se projektových dnů. Vyplývá z nich, jak důležité jsou právě pro žáky zajímavá témata¹⁵⁶, motivující interaktivní formy výuky, namotivovaný lektor/vyučující nebo možnost volby a

---

¹⁵⁵ Inspirace touto kvalifikační prací

¹⁵⁶ Žáci v dotazníku uvádějí i jaká témata by je nejvíce zajímala (dětská práva, rovnost pohlaví nebo např. konflikty).

větší volnost při vzdělávání. Tyto odpovědi se objevovaly u respondentů dotazníku jak mezi tím, co se jim nelíbilo/co jim chybělo, tak u toho, co projektové dny obsáhly a co jim vyhovovalo. Autorka práce tedy navrhuje zaměřit se i na potřeby žáků a podle toho projektové dny vytvářet, nebo motivovat učitele se o požadavky žáků zajímat a do příprav projektových dnů je zapojit.

7.2 Inspirace projektem Svět v jednom dni

Z výzkumu vyplývá, že výuka ve formě projektových dnů je velmi oblíbenou nejen u učitelů, ale také mezi žáky. Díky projektovým dnům si žáci zábavnou formou osvojí znalosti z témat GRV a naučí se pracovat podle interaktivních metodik (např. práce ve skupinách, diskuse, rolové hry nebo práce s textem). Projekt Svět v jednom dni se zaměřoval na žáky a učitele ZŠ, další projekt by se mohl **soustředit na mladší děti (MŠ), nebo naopak starší (SŠ)**. Pokud by se nový projekt zaměřoval opět na ZŠ, hodilo by se, jak bylo již psáno výše, **zaměřit publikace a aktivity na odlišná témata**.

Velkou oblibu si v projektu Svět v jednom dni získaly publikace a semináře v podobě letních škol. Publikace jsou díky tomu, že **navazují na předem zjištěné požadavky a potřeby pedagogů**¹⁵⁷ a že se na nich **samotní učitelé podíleli** a na jejich školách byly aktivity ozkoušeny, velmi praktické, zajímavé a celistvé pro učitelskou praxi a realizaci projektových dnů na všech ZŠ. Co se týká **letní školy**, jedná se o, v rozhovorech, nejčastěji zmiňované plus projektu Svět v jednom dni. Učitelé si pochvalují možnost strávit několik dní v místě, které neznají¹⁵⁸ a které je obklopené přírodou, s kolegy z jiných škol, díky čemuž mohou na konci prázdnin nasbírat inspiraci a motivaci do nového školního roku. Velké množství informací a nabitý program během letních škol nevyhovoval některým pedagogům z důvodu únavy, ale i přesto uvádějí v rozhovorech, že témata byla natolik zajímavá, že únavu nevnímali. Většina účastníků letní školy si chválila oživení teoretických částí návštěvou hostů, kteří působili v nějaké rozvojové zemi a o večerech vyprávěli pedagogům své zážitky z cest a projektů. Tyto **osobní zkušenosti** si pochvalovali pedagogové nejvíce. Doporučení autorky práce je tedy vycházet i nadále při vzniku nového projektu z potřeb cílové skupiny, naplánovat **vícedenní semináře v přírodě** minimálně na začátku projektu, což pomůže navození příjemné atmosféry mezi účastníky. Termín letní školy byl v obou případech

---

¹⁵⁷ Požadující komplexní metodické příručky na téma významných mezinárodních dnů (ARPOK, 2011)

¹⁵⁸ Přestože upozorňovali také na počáteční rozčarování z toho, že by měli jet takovou dálku. (pozn. autorky)

projektu Svět v jednom dni před začátkem školního roku (konec srpna). Tento termín vyhovoval účastníkům v tom, že se do nového roku namotivovali, naladili, získali inspiraci a energii. Na druhou stranu na druhou letní školu, jak zmínila ředitelka organizace jako mínus projektu, dorazila pouze polovina účastníků (z důvodu vzdálenosti i času¹⁵⁹). Pro další projekt by autorka doporučila ohlídat si a **pojistit plnou účast**¹⁶⁰ (např. výměnou za získání certifikátu) na všech seminářích (jednodenních i vícedenních).

Koordinátorka projektu zdůraznila v rozhovoru ještě dvě věci, které jsou pro vznik dalšího projektu z pohledu autorky zásadní. Zaprvé zmínila **dlouhodobost spolupráce** a také náhradu/výměnu pilotních škol. S dlouhodobostí spolupráce zmínila koordinátorka i návaznost projektů v tom smyslu, že několik pilotních škol z projektu Svět v jednom dni navázalo s ARPOKem další spolupráci – zapojili se do jiných projektů (Světová škola nebo Critical Review¹⁶¹). Jak vyplývá z rozhovorů s učiteli, několik škol z projektu bylo původně zapojeno do předchozích vzdělávacích projektů organizace ARPOK. Koordinátorka tuto skutečnost uvádí jako plus projektu a upozorňuje na fakt, že dlouhodobá spolupráce zajišťuje udržitelnost zavedení GRV do běžné výuky. Autorka práce s tímto výrokem souhlasí a považuje ho za zásadní pro pomoc naplňovat cíle NSGRV. Co se týká náhrady/výměny pilotních škol, tak z osobního rozhovoru s koordinátorkou projektu vyplývá, že původně byla zapojena ZŠ Přerov. Avšak z důvodu nevyhovující spolupráce¹⁶² a rozdílných názorů se organizace ARPOK se ZŠ dohodla na ukončení spolupráce. ARPOK si našel jinou ZŠ, která projekt dokončila. Autorka práce z tohoto vyvozuje doporučení: je velmi důležité, aby názory, představy a očekávání škol/pedagogů souvisely s tím, co může a chce organizace nabídnout. Je proto mnohem lepší ukončit spolupráci se školou, jejíž názor na projekt je diametrálně jiný, než se po celou dobu projektu trápit.

---

¹⁵⁹ Mohli mít delší prázdniny (viz Rozhovory v Příloze č. 1)

¹⁶⁰ Pokud se nejedná o zdravotní či rodinné důvody (pozn. autorky)

¹⁶¹ ARPOK, 2014 a Rozhovory viz Příloha č. 1

¹⁶² Spíše nespoupráce (pozn. autorky)

7.3 Případný nový projekt by měl ctít tyto skutečnosti

Následující tabulka představuje souhrn výše zvýrazněných bodů a vytváří takové „desatero“ pro nový projekt organizace ARPOK.

Tabulka č. 9: „Desatero“ pro nový projekt (Zdroj: Vlastní zpracování zjištěných informací)

Desatero	
1.	myslet na evaluaci
2.	namotivovat respondenty k vyplnění dotazníku/zodpovězení otázek zodpovědně a pravdivě
3.	obsáhnout zbylá témata GRV a dosud neobsažené mezinárodní významné dny
4.	zajistit aktivní a participativní účast po celou dobu projektu
5.	soustředit se na mladší děti (MŠ) i starší (SŠ)
6.	zaměřit publikace a aktivity na odlišná témata
7.	navazovat na předem zjištěné požadavky a potřeby pedagogů
8.	nechat samotné učitele se podílet
9.	zahrnout osobní zkušenosti do povídání pro učitele
10.	vícedenní semináře v přírodě
11.	pojistit plnou účast
12.	dlouhodobost spolupráce

8. Závěr

Celkové hodnocení projektu vychází z dotazníkového šetření mezi žáky 2. stupně, rozhovorů s učiteli zapojenými do projektu, z hodnocení 1. stupně, které autorka práce získala od pedagogů, a z rozhovorů s koordinátorkou projektu a ředitelkou organizace ARPOK. Největšími plusy jsou podle respondentů i autorky práce publikace jakožto hlavní výstup projektu Svět v jednom dni¹⁶³. Tyto metodické příručky byly vytvořeny ve dvou variantách – pro 1. a 2. stupeň – a obsahují komplexní metodiky včetně odkazů, zdrojů, obrázků a sepsaných pomůcek pro realizaci PD. Pedagogové se shodli, že všechny metodické materiály vydané ARPOKem¹⁶⁴, které se jim dostaly do rukou, jsou velmi přehledné a pro učitelkou praxi použitelné. Příručky Svět v jednom dni hodnotí učitelé dle rozhovorů jako velmi přínosné a praktické pomocníky jak pro běžnou výuku, kdy si z nich mohou vybrat jednotlivé aktivity nebo metody výuky, tak pro přípravu projektových dnů u nich na škole týkající se oslavy mezinárodních významných dnů (např. Den země, Den vody nebo Den kulturní rozmanitosti). Celkově vycházejí projektové dny z výzkumu jako velmi oblíbený způsob výuky (zpestření pro žáky i pedagogy). Žáci na projektových dnech nejvíce oceňují zajímavě a zábavně zpracovaná témata, motivující aktivity, lektory otevřené diskusi a kontroverzním názorům i rozdělení do skupinek a vzájemnou spolupráci mezi spolužáky i žáky jiných tříd¹⁶⁵.

Dalším významným plusem projektu je zorganizování letních škol pro zapojené pedagogy, které proběhly v prvním a posledním roce projektu. Učitelé velmi ocenili tyto několikadenní semináře, které jim nejen rozšířili znalosti a dovednosti v globálním rozvojovém vzdělávání, ale také jim daly možnost seznámit se s přírodními krásami v okolí obou ekocenter¹⁶⁶, kde letní školy probíhaly. Z rozhovorů vyšlo, že pedagogům nakonec velmi vyhovovalo zažít několik dní před zahájením dalšího školního roku ve společnosti pedagogů z jiných škol, se kterými mohli sdílet své zážitky a zkušenosti.

Koordinátorka projektu, v souvislosti se zmíněnou skupinou zapojených pedagogů, hodnotí v rozhovoru jako velké pozitivum právě její složení plné aktivních, energických a pozitivně smýšlejících lidí směrem k projektu, kteří se zapojili do projektu, částečně do vytváření metodik nebo jejich následného pilotování na jednotlivých školách. Někteří pedagogové rovnou navázali spolupráci na dalších projektech GRV přes organizaci ARPOK.

---

¹⁶³ Na významnosti publikace se shodují všichni učitelé a zaměstnanci ARPOKu. (pozn. autorky)

¹⁶⁴ Někteří respondenti v souvislosti s tím zmiňovali i metodiky Sluňákova.

¹⁶⁵ V případě namixování ročníků v pracovních skupinkách.

¹⁶⁶ Sluňákov v Horce nad Moravou u Olomouce a Lipka Jezírko u Brna

Tento postup vede k dlouhodobé udržitelnosti, která je pro začlenění GRV do škol, potřebná. Ředitelka organizace uvádí, že ARPOK bude i nadále věnovat svůj čas a práci učitelům, bude se soustředit na vzdělání pedagogů v komplexnější podobě a preferovat dlouhodobou spolupráci se školami a učiteli.

Jelikož projekt vyšel z potřeb cílové skupiny – učitelů, kteří se následně i zapojili do vytváření publikací, je projekt hodnocen velmi kladně¹⁶⁷. Co je naopak hodnocené jako nedostatek (všichni učitelé však hned dodávají, že jim tyto nedostatky nezkazily dobrý pocit z projektu), je ze strany učitelů časová náročnost, vzdálenost pro dojíždění na semináře a přespříliš nabitý program během letních škol. Ze strany ARPOKu pak absence kvalitní a komplexní evaluace, která by zjistila změny postojů u zapojených žáků, nebo malá účast na poslední a závěrečné letní škole, která na jednu stranu zklamala organizátory¹⁶⁸, na stranu druhou zajistila neúčast všech skupinu plnou namotivovaných nadšenců, kteří společně oficiálně ukončili spolupráci v projektu, odvezli si nově vytištěné metodické příručky Svět v jednom dni a naladili se na začátek nového školního roku 2014/2015.

Hodnocení projektu z pohledu žáků 2. stupně dopadlo také převážně kladně. Mimo několika respondentů, kteří si ani jeden projektový den neužili a témata i metody je nezajímaly a nudily¹⁶⁹, se většina žáků k projektovým dnům vyjadřovala kladně – více jak polovina respondentů uvedla, že získané informace a dovednosti použije v budoucnu ve svém životě. Díky dotazníku získal ARPOK přehled, jaké aktivity i témata žáky zajímají a baví, zda jim vyhovuje takové uspořádání a organizace projektových dnů, jako tomu bylo během projektu Svět v jednom dni, a jaká témata by je zajímala příště – nejčastěji uváděli dětská práva, rovnost pohlaví nebo konflikty. U několika otázek je sporná vypovídací hodnota, to autorka odůvodňuje nepřikládání takové důležitosti dotazníku pro žáky a vyplnění nepravdivých odpovědí.

Žáci 1. stupně projekt nehodnotili, ale podle hodnocení 1. stupně zapojenými učiteli lze vyvodit, zda splnil projekt svůj cíl. Učitelé uvádějí, že děti mimo jiné získaly základní znalosti o GRV tématech, naučily se spolupracovat a komunikovat v různorodých skupinkách a naučily se např. prezentovat na veřejnosti své projekty a také jsou vnímavější k okolí a možným problémům. Dle autorky je toto jeden z kroků k naplnění cíle projektu týkající se

---

¹⁶⁷ Ze zpětných vazeb z cyklu seminářů v rámci distribuování publikací vyplývá, že jsou příručky Svět v jednom dni velmi praktické a potřebné mezi pedagogy ZŠ a jednotlivá témata a aktivity vyhovují potřebám. (pozn. autorky)

¹⁶⁸ Někteří účastníci svou neúčast na LŠ neomluvili. (pozn. autorky)

¹⁶⁹ Jak uvedli v dotazníku.

beneficientů (žáků ZŠ), zároveň vidina pokroku a výsledků motivuje pedagogy pokračovat ve svém úsilí se dále vzdělávat v oblasti GRV a zapojovat rozvojová témata do svých hodin.

Také naplnění cíle projektu v souvislosti s NSGRV bylo autorkou práce ohodnocené jako dobré. Autorka doporučuje organizaci ARPOK vzít si z projektu Svět v jednom dni všechny klady a inspirovat se jimi pro případ dalšího projektu.

Seznam literatury

ABZ.CZ: SLOVNÍK CIZÍCH SLOV. Polostrukturovaný interview. In: [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/polostrukturovany-interview>

ALBAUM, G. Measuring Attitudes of School-Age Children: a Note On Effects of Place of Measurement On Validity of Outcomes. *Educational and Psychological Measurement*. 1976, vol. 36, issue 2, s. 515-519. DOI: 10.1177/001316447603600239.

ARPOK, o.p.s. *Projektová dokumentace: projekt Svět v jednom dni – rozvojová témata v projektových dnech*. Olomouc, 2011.

ARPOK, o.p.s. Projekty: Svět v jednom dni. [online], 2014a. [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://www.arpok.cz/index.php/cs-CZ/projekty/svet>

ARPOK, o.p.s. *Výroční zpráva 2012* [online]. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2013, 1 online zdroj (23 s.) [cit. 2014-05 04]. ISBN 978-80-905361-2-8.

Dostupné z: http://arpok.cz/attachments/article/23/2012_final.pdf

ARPOK, o.p.s. *Výroční zpráva 2013* [online]. Olomouc: Agentura rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje, 2014b, 1 online zdroj

ČINČERA, J. *Environmentální výchova: od cílů k prostředkům*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-147-8. 116 str.

DILLMAN, D. 2006. Handout „*Writing Questions*“. kurz Sociology 525 „Survey Practicum“. Dostupné z: <http://www.sesrc.wsu.edu/dillman/coursedocument/Soc%20525%20202006%20writing%20questions.pdf>

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum, 2011, 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.

DUDKOVÁ, Lenka. Globální rozvojové vzdělávání a multikulturní výchova v mateřských školách a na prvním stupni základních škol. Olomouc, 2009. Diplomová práce. UPOL

GENE, (2008) *Global Education in the Czech Republic* [online] [cit. 4. 5. 2014] Dostupné na: http://www.trialog.or.at/images/doku/gene_czech_report.pdf

JEŘÁBEK, Hynek. *Úvod do sociologického výzkumu*. Dot. Praha: Karolinum, 1993, 162 s. ISBN 80-706-6662-5.

KOVALÍKOVÁ S. *Integrovaná tematická výuka*. Kroměříž: Spirála, 1995.

KRATOCHVÍLOVÁ J. *Teorie a praxe projektové výuky*, Brno 2006

KUMPERA, J.: Jan Amos Komenský – Poutník na rozhraní věku. Praha: AMOSIUM SERVIS – NAKLADATELSTVÍ SVOBODA, 1992. ISBN 80-85498-03-0.

MANAGEMENTMANIA.COM, Řízený strukturovaný rozhovor. [online]. [cit. 2014-11-22]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/rizeny-strukturovany-rozhovor>

MANDÍKOVÁ, Dana a Jana PALEČKOVÁ. *Výsledky českých žáků ve výzkumu PISA 2009*. Praha: Matematicko-fyzikální fakulta UK Praha, 2010. Dostupné z: http://kdf.mff.cuni.cz/~mandikova/vyzkumy/MFI_PISA_09.pdf

MÁCHAL, Aleš a kol. *Úvod do environmentální výchovy a globálního rozvojového vzdělávání*. Brno: Lipka – školské zařízení pro environmentální vzdělávání, 2012. ISBN 978-80-87604-01-4.

McLEOD, S. A. (2009). Attitude Measurement. (online), Dostupné <http://www.simplypsychology.org/attitude-measurement.html>

MZV ČR. *Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro rok 2011-2015*. 2011.

NÁDVORNÍK, Ondřej. *Zpráva o globálním rozvojovém vzdělávání v České republice v letech 2008-2010* [online]. FoRS, 2010 [cit. 2012-10-20]. ISBN 978-80-904395-3-5.

Ke stažení na: <http://globalnirozvojovevzdelavani.cz/co-je-grv/oficialni-dokumenty-cr.html>

NÁDVORNÍK, Ondřej a VOLFOVÁ, Andrea. *Společný svět: Příručka globálního rozvojového vzdělávání*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, o. p. s., 2004. ISBN 80-903510-0-X.

PÁNKOVÁ Lenka. ARPOK. 2014. strukturovaný rozhovor

PIKE, G., SELBY, D. *Cvičení a hry pro globální výchovu 1*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-369-2.

STRAUSS, Anselm a CORBINOVÁ. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie* Přel. S. Ježek. 1.vyd. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-858-3460-X.

ŠTĚPNIČKOVÁ Kateřina. ARPOK. 2014a. osobní rozhovor.

ŠTĚPNIČKOVÁ Kateřina. ARPOK. 2014b. strukturovaný rozhovor.

TILLOVÁ, Kristýna. „*Global Curriculum Project*“ jako nástroj globálního rozvojového vzdělávání. Olomouc, 2012. Diplomová práce. UPOL.

VERNEROVÁ, Eva. *Ověřování přínosů globálního rozvojového vzdělávání u dospívající mládeže*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. UPOL.

WEGIMONT, Liam a Eddie O'LOUGHLIN. GENE. *Národní zpráva o globálním vzdělávání v České republice*. 2008. Ke stažení na: <http://www.globalnirozvojovevzdelavani.cz/co-je-grv/oficialni-dokumenty-cr.html>

Přílohy

Seznam příloh:

1) tištěné

Příloha č. 1: Rozhovory s učiteli zapojenými do projektu Svět v jednom dni	95
1. Forma rozhovoru s učiteli zapojenými do projektu Svět v jednom dni	95
2. ZŠ Nemilany.....	97
3. ZŠ Bludov.....	111
4. ZŠ Lobodice.....	132
5. ZŠ Otrokovice.....	142
6. ZŠ Dubicko.....	145
7. ZŠ Slatinice.....	146
Příloha č. 2: Rozhovory se zaměstnanci ARPOKu.....	148
1. S ředitelkou ARPOKu, paní Ing. Mgr. Lenkou Pánkovou	
2. S koordinátorkou projektu Svět v jednom dni, Mgr. Kateřinou Štěpničkovou	
Příloha č. 3: Dotazníky pro žáky 2. stupně ZŠ zapojených do projektu Svět v jednom dni.....	152
Příloha č. 4: Hodnocení 1. stupně ZŠ zapojených do projektu Svět v jednom dni	158
1. ZŠ Bludov	
2. ZŠ Nemilany	
3. ZŠ Lobodice	
Příloha č. 5: Přílohy mapující projekt Svět v jednom dni.....	162
1. Ukázková metodika k PD Světový den stromů.....	162
2. Obrázky č. 2–8	170

2) Elektronické (pouze na CD)

Příloha č. 6: Výsledky dotazníku pro žáky 2. stupně vyhodnocené přes Vyplňto.cz

---

Příloha č. 1: Rozhovory s učiteli zapojenými do projektu Svět v jednom dni

1. Forma rozhovoru s učiteli zapojenými do projektu Svět v jednom dni:

1) Něco o tobě:

- Jméno
- Jak dlouho učíš, co a jaký stupeň učíš?
- Kde všude jsi učil/a?
- Co a kde jsi vystudoval/a?

2) Zapojení do projektu:

- Čí byla iniciativa zapojit se do projektu Svět v jednom dni a jak ses o projektu dozvěděl/a, příp. od koho?
- Máte/měli jste na škole i jiné projekty? Byl/a jsi zapojen i do jiného projektu?
- Máte podporu vedení?

3) PD:

- Jaký máš pocit z PD?
- Všiml/a sis změny v chování školy (nově zapojení žáci, témata více probíraná, kolegové se zajímali či si brali materiály) ?
- Byla témata blízká tvému oboru i tobě samotnému (jakože v osobním životě)?
- Pracoval/a jsi s tématy z PD i dále v hodinách? S jakými a jak?
- Lektoroval/a jsi nějaké stanoviště? Jak se ti pracovalo s metodikami?

4) Semináře:

- Účastnil/a ses všech?
- Co ti to dalo? Bylo tam pro tebe něco nového?
- Něco, co ti uvízlo v paměti (informace, téma, metoda, názor, ...cokoli)
- Kdyby sis mohl/s vybrat jakýkoli seminář a v něčem se zdokonalit, co by to bylo?

5) Změny:

- Dal ti projekt něco nového do tvého osobního života?
- Cítíš u sebe nějakou změnu? V čem?
- Sdílíš nové poznatky a informace s přáteli/rodinou?
- Co žáci? Zaznamenal/s jsi u nich během posledních 3 let nějakou změnu?

6) Budoucnost:

- Jak se ti zdají uchopitelné nové metodické příručky, které vznikly v rámci našeho projektu?
- Komu bys je doporučil/a?

- Kdyby sis mohl/a vybrat jakékoli téma PD, které bys chtěl udělat na své škole – o čem by bylo? Jak bys PD zorganizoval/a, jaké metody bys použil/a a po jakých zdrojích bys šáhl/a?

+ 3 slovy nebo krátkou větou popiš projekt Svět v jednom dni tak, jak bys ho charakterizoval

2. ZŠ Nemilany

1. stupeň

a) Anna Aberlová (e-mail)

1) Mohla by ses představit a přiblížit svou učitelskou kariéru?

Anna Aberlová, Mgr. – učím od 1. 9. 1990, vystudovala jsem při zaměstnání PdF UP Olomouc – učitelství 1. st. ZŠ. Působila jsem od 1. 9. 1990 do 31. 8. 2007 ve FZŠ a MŠ Olomouc, Holečkova 10 ve funkci zástupce ředitele pro 1. st.. Od 1. 9. 2007 až dosud v ZŠ a MŠ Olomouc – Nemilany, Raisova 1, odloučené pracoviště ZŠ Slavonín, Zolova 2 – učím na 1. st. (Předtím jsem pracovala jako skupinová vedoucí v III. ZDŠ Kostelní nám., v Moravské Třebové a v FZŠ a MŠ Olomouc, Holečkova 10). K 1. 1. 2015 bude můj zápočet praxe 39 roků.

2) Jak ses o projektu dozvěděla

Zapojena jsem byla do Vašeho projektu Svět v jednom dni. O projektu jsme se dozvěděly od paní ředitelky Mgr. Kaněčkové a kolegyně z 2. st. R. Pospiechové. Podpora vedení školy je maximální. Na škole jsme měli i jiné vaše projekty, ale na 2. stupni ZŠ v Nemilanech. Přiznám se, že se neorientuju. Jelikož máme 5. ročník 1. st. z kapacitních důvodů v Nemilanech, byl pravděpodobně také zapojen do projektů. (Informace by podala Renatka Pospiechová).

3) Jaký máš pocit z PD? Jak probíhaly? Máš pocit, že projekt změnil nějak školu? Žáky, kolegy?

U nás ve škole proběhly 3 projektové dny – Světový den lidských sídel, Den stromů a Vietnamský den. Projektové dny vždy probíhaly ve škole celý den, což byla pro žáky i učitele novinka, a zajímali se, co je čeká. Zapojeni byli vždy všichni – žáci i učitelé. Kolegové i žáci si poskytnuté materiály ponechali – metodiky, materiály, mapy, obrázky, výrobky, apod. Mně nejbližší byl PD Vietnamský den, protože našimi žáky jsou i vietnamské děti. Vietnamského chlapce jsem i doučovala.

4) Vracela ses k tématům a metodikám z PD se svými žáky?

Vhodná témata z PD jsem využila v hodinách prvouky – metodiky, obrázky, plakáty, zpracované ukázky pro interaktivní tabuli.

5) Lektorovala jsi nějaké stanoviště v rámci PD? Vyhovovaly ti metodiky?

V každém projektovém dnu jsme lektorovaly s kolegyní 1 stanoviště – Den stromů (Tropický deštný les), Vietnamský den (Když se řekne Vietnam), Světový den lidských sídel (Pelišky zvířat). Metodiky byly z ARPOKu vždy bezvadně a pečlivě připravené – pracovalo se podle nich velmi dobře. S kolegyní Lenkou Kovářovou jsme si zpracovaly metodiku pro stanoviště Tropické deštné lesy z PD Den Stromů.

6) Zúčastnila ses všech seminářů? Co v tobě zanechaly? Utkvělo ti něco v mysli do teď?

Seminářů k Světovému dni v jednom dni jsem se zúčastnila asi všech, kromě Letní školy, která se konala v letošním roce v Brně (zdravotní důvody – „rekonstrukce zubů“). Poznala jsem nová prostředí, novou organizaci ARPOK a její činnost, bezvadné kolegy i lektory, zajímavá a pro mě nová témata, nové formy práce – zejména začleňování GRV do výuky. Ráda vzpomínám na prázdninové soustředění na Sluňákově – projížďku na kole Litovelským Pomoravím a ukázkou výuky o planetách sluneční soustavy, vypravování o Vietnamu – paní ředitelky L. Pánkové, v ARPOKu – ukázka Jak se slaví Vánoce ve světě, aj.

7) Pokud by sis měla vybrat jakékoli téma semináře, který bys ráda navštívila, jaké by to bylo?

Zajímalo by mě třeba oblékání školních dětí 1. st. nebo jejich vzdělávání – v rozvojových i vyspělých zemích.

8) Jaké změny jsi zaznamenala u vás ve škole – u sebe, dětí i kolegů?

Určitě jsem více začala uvažovat a snad i začleňovat GRV do výuky. Dříve jsem se soustředila hlavně na svoje žáky, třídu, školu, zemi. Žáci se v posledních 3 letech určitě více zajímají a mají větší přehled o rozvojových zemích a aktuálních globálních tématech, o charitativních akcích – do kterých se i aktivně zapojují.

9) Sdílíš informace ze seminářů se svým okolím? Svou rodinou a známými?

O všech setkáních jsem informovala svoji rodinu, částečně i třídu – žáky.

10) Prošla sis nové metodické příručky Svět v jednom dni? Zdají se ti uchopitelné? Jak na tebe působí?

Nové metodické příručky, které vznikly v rámci našeho projektu jsou vynikající, jsou jasné, přehledné, stručné – nemám připomínky. Doporučila bych je pedagogům a vychovatelům na ZŠ, Dětským domům pro mládež.

11) Kdyby sis měla vybrat jakékoli téma a styl PD, který bys zorganizovala u vás ve škole, jak by vypadal?

PD na své škole již nechci dělat žádný, protože uvažuji o odchodu do důchodu.

12) Jak bys shrnula a zhodnotila projekt?

Svět v jednom dni – bezvadná parta pracovitých lidí, dobrá nálada, zájem o práci, dobrá témata, pěkné a příjemné prostředí.

2. stupeň

a) Renata Pospieluchová (osobní rozhovor)

1) Mohla by ses představit a přiblížit svou čitelnou kariéru?

Jmenuji se Renata Pospieluchová a vystudovala jsem v Olomouci na FF češtinu, němčinu a žurnalistiku. Učím 6 let, mám jen pedagogické minimum a teď učím češtinu němčinu, někdy občanky, vlastivědu v pětce a takové věci na druhém stupni a učil jsem pouze na této škole.

2) Jak ses o projektu dozvěděla? Čí byla iniciativa se zapojit? Máte podporu od vedení?

Tak protože s Arpokem spolupracujeme už roky na téhle škole, a většinou ta spolupráce je přes mne, tak jsem se o tom projektu dozvěděla, myslím, od Káti nebo někdo posílal mail z Arpoku... Já jsem se toho hned chytla, takže to vycházelo vlastně ze mne, šla jsem to domluvit s vedením školy a pak jsem šla za Evou, jestli do toho půjde se mnou a z prvního stupně jsem se bavila s holkama a ty taky, že jo. Všichni vlastně souhlasili, takže jsme šli do toho.

3) Věděla jsi hned za kým jít nebo jsi to nadhodila a čekala, zda se nějaká kolegyně/kolega chytne?

Z druhého stupně jo. To jsem šla za Evou, protože vím, že učí zeměpis a ty projekty má ráda a na prvním stupni, tam jsem to spíš nadhodila a ony se přihlášily sami, ty holky, protože už měli s Arpokem nějaké zkušenosti, líbilo se jim to a využily toho.

4) A ta podpora od vedení?

Jo úplně plnou. Když se domluvíme dopředu, tak to není problém podniknout něco navíc např. PD.

5) Je škola zapojená i do jiných projektů?

Máme spoustu projektu, s Arpokem jsme dělali to Global Curriculum, tam jsem vlastně byla já, pak jsme samozřejmě dělali Šablony jako všichni, každá škola, to jsem zase vedla já a pak jsme dělali takové třeba IVOŠ, o interaktivní výuce, Dejme šanci přírodě, to se dělalo přes magistrát, zřizovatel.

To je zhruba všechno co mě napadá. Můj úplně první projekt, kde jsem se zapojila, byl ten IVOŠ. To bylo přes pedagogickou fakultu, kdy se vlastně školy vybavovaly interaktivními tabulemi, a za školu musel být jeden člověk, který se účastnil toho projektu, stal se

metodikem, naučil se pracovat s tou tabulí, vytvářet materiály v tom programu, tam jsem byla zase já a pak jsem to učila všechno ostatní....

4) Změnily něco PD v rámci projektu u vás ve škole? Zaznamenala jsi změny u žáků či kolegů?

Tak u nás je to trochu problém v tom, že my už ty projekty děláme dost dlouho a máme vlastně už několik let praxi, že. Každý měsíc máme jeden PD a vlastně tenhle projekt jsme do toho vlastně začlenili a dělali jsme vlastně ten den, měli vlastní Světový den výživy, myslím. Takže nové to pro nás nebylo tou formou, ale spíš se do toho určitě zapojili noví kolegové, protože nás je poměrně málo, takže např. z druhého stupně musí být všichni zapojeni a vím, že po každém dni to vždy hodnotíme a tady s tím projektem byli všichni hodně spokojeni, protože se jim zdála ta náplň těch stanovišť jako strašně dobrá, protože to ty děcka bavilo, že tam nebyly žádné prostoje, všechno se stihlo poměrně akorát a i ty žáky to dost zaujalo, vlastně třeba i tím, že e tam střídala ta forma, že někde hráli hru, někde se koukali na video, někde něco poznávali, přiřazovali obrázky, dělali plakáty a vlastně to stanoviště bylo jiné a jim se to dost líbilo a vím, že kolegy i děcka zaujali dvě stanoviště. První bylo to s těmi hamburgery, tam bylo nějaké video a druhé bylo ta hra, kde oni běhali a sháněli ty podpisy, myslím něco s humanitární pomocí. Tak to se jim hodně líbilo, že to bylo takové tvůrčí. A i ty kolegy to poměrně dost zaujalo a děti to přežily, běhaly po škole.

5) Byla ti témata z PD a seminářů blízká?

Tak osobně určitě, protože se o to zajímám, proto taky v tom projektu jsem a dlouhodobě s Vámi (ARPOKem) spolupracuji. Oboru jo, když učím občanku, ale já se to občas snažím tady ta témata házet i do jiných předmětů, hodně do češtiny v literatuře, když tam jsou nějaké texty, v němčině jsme se třeba bavili o kolonialismu a tak, takže jo. Určitě se to dá vždycky spojit.

10) Která témata jsi po skončení PD s dětmi probírala a rozšiřovala informace o nich?

Oni to dělali hodně v občance, kterou jsem bohužel tento rok neučila, ale my jsme to třeba dělali v češtině, protože jsme i měli stanoviště, kde oni třeba četli texty o výživě, o potravinách, tak to jsme se potom k tomu vraceli, protože je tam dost zaujali některé věci. Pak jsme se třeba k té výživě vrátili v němčině, když jsem se jich ptala odkud pochází hamburger, že to vlastně jídlo, které vyváželi lidé v Hamburku, dala se houska, mezi to salám a vozilo se to do Ameriky. To je hodně jako zaujalo děcka. Takže se to dá vždycky propojit.

11) Jaké je tobě blízké téma, ke kterému se se žáky ráda vracíš?

No já v té literatuře třeba, protože hodně učím češtinu, tak tam často dělám takové ty původní národy, hodně čteme texty, jednak třeba o otrocích v Americe, o Indiánech jako původních obyvatelích, o kterých děti skoro nic neví a jsou vždy úplně v šoku, že vlastně dodnes, někteří indiáni žijou, to oni vůbec nijak netuší. A tím pádem se dostaneme ke spoustě jiných témat, že. Že propojíme Ameriku, Afriku a už to jede. Tak to mám docela ráda.

12) Lektorovala jsi nějaké stanovisko v rámci PD? Vyhovovala ti metodika?

Ano dělala jsem tu výživu – „Zdravě, nezdravě“ se to jmenovalo. Bylo to stanovisko, které jako jediné jsem chystala sama. Ale vaší metodiku měla Eva, takže to se zeptej jí.

13) Zaujaly tě semináře během projektu? Co tě nejvíce zaujalo a utkvělo ti v paměti?

Když si to tak promítám, tak si moc nepamatuji....ty letní školy mě nadchly obě, jak na Sluňákově, tak teď, ty byly vážně úžasné, jedna lepší než druhá. Připadala mi tahle ještě lepší než ta na Sluňákově, vím že na tom Sluňákově mě třeba zaujalo, že jsme tam měli ten Fotbal pro rozvoj, to je mi blízké, protože mám fotbal ráda. Ale obecně ty aktivity jsou vždy hezké a i ty večery, kde se bavíme o těch zemích, když je tam nějaký host, který někde byl v nějaké zemi, tak mě to vždy hodně zajímá, protože ráda cestuji tady to těch států a to mě vždy hodně zajímá, ty zážitky. Ale ty aktivity jsou vždy také přínosné, vždy si z toho něco vezmeš.

14) Bylo tam něco, co bys změnila nebo co ti nevyhovovalo?

Ani jako nevím, spíš mě jako připadalo, že na letní škole jsme měli docela dost nabitý program, že už bych třeba nedávala ten večerní, nebo bych nechala chvíli delší pauzu odpoledne. Už toho bylo trochu moc. Už jsme byli večer takoví unavení, ale zase to bylo vše zajímavé, jsme se snažili dávat všichni pozor a tím víc jsme pak byli unavení.

15) Jaké téma či metodika by tě lákala pro seminář? Jaký seminář by se ti hodil, nebo by sis vybrala?

No, přemýšlím. Mě docela baví ty outdoory. Myslím, že je to teď poměrně nové a hodně to baví děti, venku. Takže to mám ráda tyto aktivity a to se vždy ráda účastním. Pak by mě docela zajímalo typické čtení, to je teď moderní a já to moc neumím ty metody a jak to nějak spojit s tou rozvojovou výukou, to by mě zajímalo. A jinak to spíš vybírám podle tématu, než podle metodik. Spíš mě zaujme téma než metodika.

16) Sdílíš zážitky, zkušenosti a informace získané na seminářích se svým okolím? Rodinou či známými?

Tak sdílím to pořád, já to pořád někde vyprávím, hlavně jako doma rodině nebo rodičům. Hrozně se mi to, teď tedy mám v paměti tu letní školu hlavně, protože jsme tam byli nedávno, a zase se musím vrátit k tomu vyprávění o těch zemích, protože já se vždy nadchnu a mám hroznou chuť tam jet do těch zemí, takže pak tak koukám kolik by to tak stálo...hned mám chuť se tam rozjet. Hodně mě zaujala ta Barma a ta situace v té společnosti, vůbec jsem nevěděla, že existuje nějaká ta frakce toho buddhismu, která bojuje tak hrozně proti muslimům, z toho jsem byla poměrně v šoku, protože zná spíš opačnou stránku. To je asi tak to, co mě zaujme nejvíc. A pak často to také říkám děckám, když mě něco opravdu zaujme.

17) Všimla sis nějakých změn u žáků? Bylo tam nějaké téma, které je zaujalo?

Ono když se zvolí téma, vždycky se tam snažím vložit něco, co je překvapí a co nevědí, protože na to ty děti pak slyší. A občas na to narazíme....Nedávno jsem třeba narazila na ty indiány, z čehož oni byli dost v šoku, protože oni to skoro vůbec neznají. Oni vědí, že byl nějaký Vinetou, tak si představí každého indiána, pak někteří vědí, že běloši je vybíjeli a v 9. třídě jsme s tím strávili asi 3 hodiny, protože jsme se fakt bavili o tom jak žili, jaké měli zvyky a vlastně jak se pak vytratili a že vlastně dnes žijí v těch rezervacích. Oni z toho byly úplně v šoku, jo? Oni to vůbec nevěděli, že mohou třeba potkat indiána v Americe. Oni si asi tu Ameriku představují jenom jako New York. A vím třeba pak, že hodně děcka zaujalo i to otroctví, co jsme tady dělali na jednom dni a tam třeba byli v šoku z toho, že třeba v novinách byli třeba inzeráty na otroky, jako že se prodávali a tak. A to jsme třeba pak četli v češtině, že to třeba vycházelo v těch novinách. Takže se třeba snažím vždy udělat něco a vím, že to pak na ně alespoň krátkodobě zapůsobí. Pak se často setkám s tím, že se hodina protáhne, že e hodně ptají, třeba ještě o přestávce, což jsem ráda, protože si myslím, že jim takhle utkví více v paměti a vím, že i na konci, když jsme pak dělali ten dotazník s těma děckama, tak se mi pak hodně ptali, jako co jsme probírali. Tak doufám, že jim něco utkví....I ta výživa byla pro ně zajímavá, protože oni jako jo vědí, že hamburgery jsou nezdravé, ale když jim to člověk ukáže, jako např. ve filmu, a baví se o tom, tak byly tak trochu zaražení....Mě překvapilo, že my jsme měli tu Světovou školu a dělali jsme tu sbírku na tu Zambii nebo něco a ty děcka nosily néé spoustu peněz, ale hrozně moc děcek dalo peníze a někteří přinesly i z domu od rodičů, takže se určitě o tom museli bavit, o těch tématech, že nosily třeba i 500,-. Téměř všichni to považovali, že musí alespoň něco, tak přinesli třeba 20,-, 10,-Kč co měli třeba na

svačinu ve škole, tak to tam nasypaly, aby jako pomohly a to vím, že, mělo úspěch mezi žáky. Takže si myslím, že tomu daly základ ty projekty ve škole, že vědí, že se ne všichni mají tak dobře jako oni.

18) Pokud jsi měla čas se podívat na metodické příručky Svět v jednom dni, jak se ti zdají uchopitelné a použitelné v praxi?

Jako ty metodiky obecně jsou hrozně dobře napsané, podle mě se to dá úplně přesně udělat ty projekty nebo i ty jednotlivé aktivity. Vždycky u těch metodik obecně, u všech možných je trochu problém s časem, protože to se dá strašně těžko odhadnout ten čas, takže to je úplně jasný, ale já obecně jsem člověk, který rád pracuje sám podle svého, takže já nikdy nevyužiji všechno, ale většinou udělám nějaký mix, že vyberu nějaké aktivity, které si upravím sama, takže to míchám takhle. Pokud nemám čas, tak to sježu celé jak je, ale to se nestává. Dělán si to prostě ráda podle svého nebo vymyslím něco podobného a inspiroju se, to určitě.

19) Mohla bys zhodnotit projekt Svět v jednom dni? Plusy a mínusy, šla bys do takového podobného projektu?

Já jsem byla zcela v šoku, že už to končí, já bych to tak brala třeba další 3 roky, protože mi připadá tohle strašně zajímavý, už jenom proto, že to jsou ty světové dny a spousta těch světových dnů, které jste nám nabízeli, jsem ani nevěděla, že se slaví. Třeba Den lidských sídel nebo něco, protože každý zná Den země, Den vody, a to je tak celé. Ta témata byla hrozně zajímavá a já jsem měla problém vybrat z nich, protože bych udělala 90%, takže jsem byla spíš zklamaná, že to končí, i ty aktivity na těch seminářích byly dobré, i ty letní školy byly perfektní. Takže ten projekt...já bych šla do toho znovu okamžitě, mně se to hrozně líbilo, a navíc je to hrozná pomoc pro ty školy, obzvlášť pro nás, když mi děláme každý měsíc PD a vždy to dělá nějaký učitel, který to vlastně nachystá všem ostatním. A tím, že jsem měla možnost, že jste mi pomohli, pro mne byla strašná výhoda. Byl to jeden z nejlepších projektů, ve kterém jsem byla.

20) Pokud by sis měla vybrat jakýkoli PD a ve své režii ho zorganizovat, na jaké téma by byl a jak by byl koncipovaný?

No mě se docela líbí i to co my tady děláme, že žáci se pohybují po skupinách napříč ročníky, protože si myslím, že to pro ně je úplně nová zkušenost, už si na to zvykly úplně ty děcka a jakoby je to nutí spolupracovat se spolužáky na které nejsou zvyklý, velký s malýma, menší s většíma. A úplně se tam ukáže, že ne vždy ti nejstarší v těch nejvyšších ročnících jsou ty nejlepší, protože ti malý mají zase jiný přístup. Tak to se mi líbí a tak bych to nechala. Líbí se mi dost to, že chodí po stanovištích a plní nějaké úkoly. Mě se ta struktura líbí, ikdyž to děláme roky, tak doufám, že to ty děcka pořád ještě baví. A téma no, to je hrozně těžký...já třeba se zajímám o ty politické vězně, mám politiku ráda, ale to si myslím, že je trošku těžké pro ty děcka, to je spíš pro střední školu. Tak to bych si vybrala jako já. No ale pro tu základní školu...nevím, teď bych se třeba zaměřila více environmentálně, na ochranu přírody a na to jak ji devastujeme, jak mizí ty druhy, ono se o tom mluví ve Dni země, ale připadá mi, že trochu málo, takže možná bych to trochu zaměřila teď zase takhle, vůbec na tu činnost člověka na zemi.

21) Po jakých materiálech by jsi při přípravě sáhla a koho bys oslovila?

Tak určitě Arpok a Sluňákov a věděla bych, protože mám v kabinetě skříňku, kde mám všechny metodiky...ještě spolupracujeme s Člověkem v tísní, v tom Jeden svět na školách, ti mají také dobré metodiky, to také hodně využívám. Tohle jsou takové 3 stěžejní organizace.

---

1) Mohla by ses představit a přiblížit svou čitelnou kariéru?

Tak já jsem studovala tady v Olomouci na Přírodovědecké Fakultě matematiku a geografii, no a učím, to už se snad ani nedá říct, mám několik let do důchodu, 7 let do důchodu, no a učím celou dobu na ZŠ, no a v Nemilanech už jsem, vždycky říkám, že déle než skříně, takže tahle škola je pro mě víc než jen škola a žáky znám nejen ty co právě teď učím, ale už i jejich rodiče. To jsem myslela, že se tohohle nikdy nedožiju... Z tohohle pohledu je to pro mne moc příjemné, ty vazby, moc dobře se mi tady s těmi dětmi pracuje. Pořád učím matematiku a zeměpis a učím od 5. do 9. třídy. Z organizačních důvodů máme 5. třídu přiřazenou k 2. stupni, takže dobírám část úvazku na prvním stupni v rámci 5. třídy, ale tam zatím učím jen matematiku....Před Nemilanami jsem učila jenom v Přerově.

2) Jak ses o projektu dozvěděla? Čí to byla iniciativa? Je vaše vedení vstřícné?

My jsme s Arpokem spolupracovali ještě před tímto projektem a nejsem si zcela jista, to ani ještě ani Renatka ne, protože tady byla Zdenička Štefanidesová, která spolupracuje víc se Sluňákovem, ona u nás v tu dobu jeden rok učila nějak jsme se domluvily, protože ona věděla třeba o Džbánu kultur, takže my jsme potom využívali spolupráce a mě nesmírně těší, vždycky když se setkám s někým, kdo navštívil cizí země a může těm dětem povyprávět....ted' si vzpomínám jedna holčička byla v Nikaragui a přišla nám tady vyprávět a za prvé přijde mladá pěkná dívčina mezi ty chlapce....a když začla vyprávět, pamatovali si to...pro ně je to něco úplně nového než když je to přenesené a než když mluví člověk z vlastní zkušenosti.....to jsme také někdy díky Arpoku využili, takže ta spolupráce je dlouhodobá a příjemná. A kdo přišel s tímhle projektem, to si nejsem jistá, určitě Renatka. Ta s Arpokem spolupracovala. Já jsem byla zapojená v projektu Global Curriculum, to bylo super, že vždycky hodiny byly lekrotované někým od Vás, a protože se mi to líbilo, tak jsme se na tomhle projektu domluvili velmi lehce. Od vedení naštěstí máme plnou podporu a můžeme dělat, co nás napadne. Paní ředitelka je velmi nakloněná tady těm aktivitám. A není to o tom, třeba jak jsem slyšela, jak říkali na letní škole kluci, že tohle nemohli a tohle nemohli, tak nic takového my nemáme a jsem za to ráda.

3) Bylas někdy zapojena do podobného či zcela jiného projektu?

Určitě. U nás na škole, kdo není zapojen do projektu, už je z toho nervozita, takže jaké projekty se v okolí vyskytují, jako např. Dejme šanci přírodě nebo Šablony nebo Podnikatel, v Podnikateli jsem tedy nebyla, ale v Šablonách ano. Teď zase bude Moderní učitel, tak jsem říkala doma, budete mít doma "moderního učitele", takže určitě ano. Dalo by se říct, že ve škole snad není kantor, který by nebyl v nějakém projektu. Světová škola už jsme taky, ale v tomhle jsem také nebyla.

4) Změnil něco projekt u vás na škole? Zaznamenalas změnu u kolegů či žáků?

Tak tady u nás my máme 10 projektových dnů za rok a vždycky tam bývají tato globální témata, míváme je pravidelně zařazena, a myslím si, že u děcek je hodně vidět to, že třeba když jsme měli Vietnam nebo něco takového, tak oni.....tam ten posun je. Je pár jedinců, s kterými nehne nic, ale myslím si že obecně...my máme třeba i adopci na dálku, že tady to chápání těch jiných mentalit, jiných národů, toho že ty děti tam mají úplně jiné podmínky, jiný život, tak to si hodně uvědomují. A třeba jak máme ten projekt Bank baby, tam nám vždycky posílají nějaké video z té oblasti a to jsem úplně zírala jak ty děcka zíraly...ty to určitě znáš, 30–100 dětí v jedné třídě, teď namačkaní, nadšení, všichni chtějí se učit a na tomhle je nádherně vidět, jak si někdo dokáže cenit vzdělání...a tady ten posun tady je, i když jako nemůžu říct, že to je nějaký mílový krok, ale určitě si to část dětí díky tady tomu projektu uvědomuje a pomáhá jim to. No a u kantorů...motivování kantorů, to už bych ani nepovažovala ani za důležité, protože tady se tím nemusíme moc trápit. Když něco takového děláme, nějaký takový projekt, tak si společně říkáme jak je to perfektní, takže neřekla bych, že tam je potřeba na tom nějak pracovat.

5) Byla ti témata z PD blízká? Vracela ses se žáky k některým tématům i po PD?

Určitě, já jak učím zeměpis, tak témata tohoto typu se mi líbí. Já si vzpomínám naposledy, jak jsme mluvili o té cestě jablíčka, tak to je úplně úžasné, protože některé věci....kantor nedokáže všechno zvládnout sám, a když my máme od vás takovou metodickou pomoc nebo nápad nějaký, to je strašně ušetření energie a pro mně je taková radost to nějak takovýhlem způsobem nasávat. My s Renatkou jsme si daly dohromady všechny materiály do poliček, abychom to měly hezky, máme tam i něco ze Sluňákova ještě, abychom je mohli hezky používat, tak už se na to těším, protože to fakt ušetří práci za první a za druhé už to máte odzkoušené, takže my nemusíme jít tou cestou pokusu omylu, protože vím, že tohle už je

odzkoušené a mohu to nějakým způsobem uchopit, nemusím to vysloveně okopčit, ale mohu z toho čerpat.

6) A co zaujalo žáky?

My jak jsme s Vámi tady měli ten projektový den, řešili se peníze, náklady na život těch jednotlivých rodina a ty obrovské rozdíly, rozdíly byli i v tom, co si za ty peníze mohli dovolit, jak žijeme v té tržní ekonomice, tak to je hodně oslovilo a potom to ještě jak bylo po projektu tak pořád jsme to řešili, pořád jsme se o tom bavili, protože to je teda chytlo.

7) Když učíš matematiku, vracela jsi k některým tématům i tam? Počítali jste něco?

V matematice ne, to teda musím říct, že jsme nic nepočítali. Jenom v zeměpise. V matematice, to je paradox, projektové dny miluju, to je nádhera, v zeměpise jsem nadšena. Když by tady s tebou seděl matematik, tak matematik říká: "to je hrůza, odpadají nám hodiny, co ty děti nepochopí v matematice ve škole, tak to je potom problém...", oni si to doma neučí a tady je u mě ten paradox, to že já projektové dny miluju a na druhou stranu my máme tady Scio testy z matematiky, češtiny a angličtiny a po nás se na druhé straně chce, aby ty děti byly z tohoto pohledu geniální....ten čas opravdu není natahovací a já jako učitel matematiky... takhle to prostě je. Já v té matice necítím, že by v tomhle na něco navíc byl prostor, to je o drilu.

8) Lektorovala jsi někdy nějaké stanoviště během PD? Byla pro tebe metodika uchopitelná?

Nene, sama ne, jenom s Marci od vás. Metodika byla pro mne uchopitelná, akorát když to dělá Marcelka nebo kdokoliv jiný, tak nevím jestli to časově sedne, jestli to vyjde....To jsou takové drobnosti, které se dají vychytat. Jinak ty metodiky jsou jistě velmi dobře uchopitelné.

9) Účastnila ses všech seminářů? Co ti to dalo? Je něco, co si výrazně pamatuješ? Je něco, co se ti nelíbilo a co bys chtěla změnit?

V tomto projektu jsem se účastnila méně seminářů z osobních důvodů a ty co byly v tom posledním roce, to bylo tom jablíčku a potom to byl ještě vánoční seminář, tak na těch dvou jsem byla a moc se mi líbilo, jak jsme se potom dívali na ten film. A co se týká nějakých nedostatků, tak to není o vás, ale o mě...já jsem uzavřenější člověk a mě vždycky delší dobu trvá než se někde zabydlím nebo než se někde cítím dobře a musím říct, že v tom Arpoku,

protože to bylo takové komornější prostředí, takže to pro mne bylo lepší...takže jediné tohle, ale to je můj problém.

10) Kdyby sis měla vybrat nějaký seminář, a jaké by byl téma? V čem se potřebuješ zdokonalit?

To já ti teď asi nedokážu odpovědět, protože teď...začíná školní rok, tak až to nastane...já nejvíc tedy bojuju s technikou, to je pro mne problém, takže asi nějaký seminář tady toho typu...od Vás se mi líbí jak teď nabízíte cesty potravin, jak jsme tady teď měli Fair trade, tak to je, si myslím, velmi dobré téma,tak když to budeme s dětmi probírat, tak to mě taky bude bavit.

11) Pociťuješ u sebe nějakou změnu? Pohnul s tebou projekt nějak?

Tak nemůžu říct, že nějakou velkou změnu, ale třeba ta poslední letní škola, já jsem na té první nebyla, byla skvělá, perfektní, dobře připravená, prostředí dobré, všichni jsme byli nadšeni a já jsem vysloveně nasávala energii, protože mě to tam dělalo fakt dobře... Sešli se prostě lidé, kteří byli na stejné vlně a nebyly tam žádné třecí plochy, tak že to mě velmi pomohlo a budu na to hezky vzpomínat a určitě to ovlivní tu náladu a pohodu....sice jsem musela překonat tu lenost, protože na konci prázdnin se člověku moc nechce, ale vůbec toho nelituji, bylo to perfektní.

12) Sdílíš informace se svou rodinou a okolím?

A to víš, že to všechno sdílím, všichni vědí všechno.

13) Zaznamenala jsi nějakou změnu u žáků?

Tak já bych se opakovala, už jsem to zmínila na začátku a musím říct, že to je hodně o rodinném zázemí. Jsou rodiny, kde s tím prostě nehneš. To dítě přijde a už má jasno a už to tak je...není to u všech dětí, ale tu a tam...a právě proto, že otvíráme tato témata, tak to víme.

14) Prošla sis už nové metodické příručky Svět v jednom dni?

Ještě jsem si čas nenašla.

15) Jaké téma by sis vybrala, kdybys měla zorganizovat další PD podle sebe? A jak by vypadala organizace takového tvého dne? Po jakých materiálech bys sáhla?

My jsme se dívali na tu vodu a ty stromy a to jsme si říkali, že to bychom mohli zkusit, protože to jsme ještě v rámci PD neměli a já mám vždy na starost Den Země a tak jsme si právě už předběžně s Renatkou říkaly, že tady z toho něco vybereme a mohli bychom to zařadit, takže je velká pravděpodobnost, že metodická příručka nebude ležet ladem a nebude se na ní prášit. A organizace....to je mi jedno, my to střídáme...máme míchané třídy, protože na stanovištích je to jednodušší, teď jsme zase měli projekt, kde páťáci a šestáci byli ve třídě spolu, protože potřebovali utužovat kolektiv. A metodické příručky....máme myslím ještě něco od paní Kašové o projektech, to byl nějaký Tajuplný ostrov nebo..... pak máme něco ze Sluňákova...Určitě používám metodiky, protože sama bych to všechno nevymyslela.

16) Co bys označila za přínos projektu?

Dobré jsou ty letní školy, dobré je to, že tam je stálá skupina lidí, která se za tu dobu už zná, to je pro mne hodně dobré. Problém je časový, protože mnohdy jsme v situaci, kdy nás ta práce hodně vyčerpává, a když děláme ještě něco navíc, tak je to opravdu dost únavné a velmi obdivuji všechny, kteří i v tom starším věku mají v sobě tu sílu. Já ale potřebuju nějakou energii, změnu, náboj... a my si to takovými projekty pestříme, to je velký přínos toho projektu.

---

3. ZŠ Bludov

1. stupeň

a) Iveta Šejnohová (osobní rozhovor)

1) Mohla by ses na začátek představit a říct něco o své učitelské praxi?

Tak, Iveta Šejnohová, ZŠ Bludov, studovala jsem v Ústí nad Labem první stupeň pedagogické fakulty a učím přibližně 20 let. Jsem třídní učitelka, momentálně budu mít druhou třídu. Učila jsem předtím v Petrově nad Desnou samozřejmě také v Děčíně, než jsme se přestěhovali a v Loučné na Desnou.

2) Jak ses o projektu dozvěděla? Bylas namotivovaná? Podporuje vedení takovéto aktivity?

V podobném projektu byla vlastně už zapojená kolegyně plus paní ředitelka a ještě nějakí jiní kolegové. Já jsem se vždy o to trochu zajímala, ale nijak vehementně, že bych se sama hlásila do nějakých projektů, ale teď mi paní ředitelka nabídla, jestli nechci jít do tohoto, tak jsem šla, takže to přišlo od vedení, které nás velmi v tomto podporuje.

3) Takže vedení není proti tomu, když si hodiny pestříte takovými aktivitami nebo se věnujete projektům případně projektovým dnům?

Není proti, naopak je vstřícné.

4) A kolegové jsou také vstřícní, když je zapojujete do projektů při projektových dnech?

No řekla bych, že většina ano, samozřejmě se vždy najde nějaká výjimka, která je už třeba v předdůchodovém věku anebo má nějaké rodinné starosti, ale většina ano.

5) Byla jsi někdy v nějakém projektu zapojena?

Ne, nebyla.

6) A škola byla zapojena v nějakém projektu?

Ano, ale nevím v jakých, nepamatuji se, jak se jmenovaly...Jo, ty nemyslíš jenom Arpoční? Tak to samozřejmě hodně, teď jsme byli zapojeni v těch Šablonách, předtím byli ještě v nějakém, který se zabýval multikulturní výchovou.

7) Takže tys byla v nějakém jiném než Arpočním projektu zapojená?

No to ano, to jsem byla. Zrovna v takovém nějakém o informatice a předtím ...to už nevím (smích).

8) Zajímalo by mě, zda vidíš nějaké změny ve škole, jak školu ovlivnil projekt, děti, tvé kolegy. Zaznamenala jsi nějaké změny?

Já bych řekla, že jo, že ty vztahy mezi dětmi, možná jak se prolínaly jednotlivé ročníky a třídy, tak se jako upevnily a je to jiný styl výuky a děti vesměs jako byly nadšeny. A i to, že my jsme museli jako kolegové spolupracovat, to bylo taky bezva, že jsme se museli domlouvat, pracovali ve dvojicích apod., takže to bylo taky fajn. Bylo to jiné a ta atmosféra byla taky vždy bezvadná.

9) Byla ti témata projektu blízká po pracovní a osobní stránce?

Byla mi blízká pracovně i osobně. Já jsem takový sociální typ, takže mě tyto věci zajímají a vesměs tam nebylo nic, co by mě nezaujalo. Vždycky se tam našlo něco, co mě zajímá, takže si myslím, že mi to bylo všechno blízké.

10) Vracela ses s dětmi k některým tématům z projektových dnů i potom při běžných hodinách?

No tak určitě Fair Trade mě zajímá a myslím, že děti taky. Vůbec takové jako potraviny ve světě, jejich přesouvání a tak podobně, to děti zajímá moc, a pak život dětí v jiných zemích, to děti samozřejmě také zajímá. Letos budu mít Vietnamce ve třídě, takže to určitě také využiju, protože jsme měli PD o Vietnamu, takže to si myslím bude také k využití...neumí česky mimochodem, jenom pár slov, takže se asi budeme učit vietnamsky (smích). V průběhu, když se na něco vzpomenu a když se to hodí, tak se vracím k různým tématům i metodikám – stanovišť, že si děti projdou vším možným, práce ve skupinkách...snažím se to udělat tak, aby je to bavilo.

11) Napadá tě, proč děti baví právě téma Fair Trade nebo potraviny ve světě?

Možná proto, že rádi jedí (smích) a taky jde o tu osobnost učitele, takže když je učitel do něčeho nadšený a vždycky o tom vsune nějakou větičku někam, ty děti jsou vnímavé, ty malé, takže oni prostě poslouchají a vnímají to a snaží se to přebrat. Já si občas říkám, že bych

nechtěla vědět, co potom vykládají doma (smích), ale žádný rodič za mnou zatím nepřišel, že by se zlobil. Oni jsou vstřícní.

12) Měla jsi někdy během projektového dne na starost nějaké stanovisko? Pokud ano, jak pro tebe byly metodiky uchopitelné?

Ano to jsem měla. A myslím si, že metodiky jsou určitě uchopitelné. Vesměs jsem to pochopila, co se po mně chce, sama jsem si to přizpůsobila a upravila, jinak to ale bylo dobře nachystané.

13) Co se týká seminářů: zúčastnila ses všech? Bylo tam něco, co ti vysloveně uvízlo v hlavě a na co vzpomínáš?

Tak nebyla jsem na posledním semináři, na letní škole, ze zdravotních důvodů. A na toto si momentálně asi nevzpomenu, možná se mi to vybaví časem, jestli mám něco takového, jako vyloženě nezapomenutelného....nějakou informaci...určitě byly, ale teď si nevybavím.

14) Bylo tam něco nového pro tebe?

Já myslím, že úplně všechno. Tam to souviselo, začalo to informacemi, pak i v těch metodikách, to byla obecně taková velká pomoc.

15) Používáš v hodinách i metodické postupy, které sis osvojila během seminářů a projektových dnů?

Tak já mám od vás všechny ty materiály, takže když dojde na takové nějaké téma, tak já to vyndám a proberu to, co by se hodilo a co by se nehodilo. Děti docela baví prezentace, mají interaktivní tabuli tady, že prezentují i já i děti, i když samozřejmě jednoduše, ale dělají projekty a pak je prezentují, papírové projekty. Určitě je toho hodně.

16) Sdílíš zážitky a informace, které získáš během seminářů a letních škol, se svými známými či rodinou?

Já určitě, já jsem kolikrát přijela, byla jsem toho taková plná, že jsem to musela všem dokola vykládat...jako určitě to byla zajímavá témata, kolikrát jsem se později i dostala do nějaké diskuse - myslím něco o škole a o Africe, jak tam fungují ty finance - kde mě potěšilo, že jsem o tom i něco věděla o tom tématu...to co bych předtím nevěděla....že jsem se o to díky vašemu projektu začala zajímat více. Když se dovím něco nového, tak mě to potěší.

17) Pracuješ s prvním stupněm. Mohla bys shrnout, jak na tyto malé děti projektové dny působí? Změnilo t jejich chování či postoje? Má to smysl zahrnovat jim do výuky globální rozvojová témata?

No já si myslím, že to určitě smysl má, už jen pro ten samotný okamžik, i když by si to nenesli dál, ale oni si to nesou, protože oni jsou v tomhle věku hodně vnímavý, ale jenom pro to prožívání je to pro ně úžasný zážitek, když se dostanou skrz ten PD někam jinam...a jsou děti, které jsou mnohem vnímavější a ty to prožívají ještě víc. Já si myslím, že každá takováhle věc má obrovský význam...a jak to hodnotit? My to také hodnotíme, třeba přes zpětné vazby – aby napsali pár vět o tom projektu - a tam kolikrát oni napíší úplně úžasné věci, i když je fakt, že je to hned po tom projektu. Jak by se zachovaly děti, kdybychom se jich teď na něco zeptali o nějakých těch PD,tak to nevím.

18) Napadá tě, jak u tak malých dětí hodnotit vliv projektových dnů a změny postoju?

To je hrozně těžké u těch malých dětí, ale od té 2 třídy už se někdy i dají dávat dotazníky, nějaké úplně jednoduché, aby na to uměli odpovědět, tak si myslím, že tam by to také šlo nějakým dotazníkem. Ale jinak my to hlavně vidíme v průběhu té výuky, když reagují nebo když o tom něco vědí.

19) Jak bys zhodnotila projekt? Měl pro tebe význam? Šla bys do takového projektu znovu?

Tak určitě bych do něj šla znova, protože jsem s ním byla spokojená. Jednak tam byli moc příjemní lidé včetně lektorů...vážně tam byla moc příjemná atmosféra a dozvěděli jsme se hodně věcí. S jinými kolegy jsme byli na stejné vlně, takže to fungovalo tak jak má.

20) Je něco, co se ti nelíbilo?

No tak teď si vzpomínám třeba na Honzu, protože ho zajímají války a konflikty ve světě a to mě vůbec neseď, já jsem pozitivní člověk a toto jako jediné mi vadilo – ta jeho hodina.

---

b) Irena Dokoupilová (osobní rozhovor)

1) Mohla by ses na začátek představit a říct něco o své učitelské praxi?

Jmenuji se Irena Dokoupilová a učím na ZŠ v Bludově již celkem 27 let. Vystudovala jsem VŠ v Olomouci učitelství pro 1. – 5. stupeň s rozšířenou tělesnou výchovou.

2) Co znamená s rozšířenou tělesnou výchovou?

Tím že všechny obory se studují jako stejně a výchovy podle toho jak kdo chce, tak si rozšíří jednu z těch výchov.

3) Učila jsi jenom na této škole?

Učila jsem 2 roky v Olšanech a zbytek tady. Mám tady svojí třídu a momentálně učím 1. třídu. Normálně je to 1 2 3 a zase 1 2 3 . 4. a 5. třídu pak má někdo jiný.

4) Jak ses o projektu dozvěděla? Bylas namotivovaná? Podporuje vedení takovéto aktivity?

Tak začalo to tím, že vlastně to vymyslela paní ředitelka, která se nahlásila do toho prvního projektu, do toho Global Curriculum a na to navazovalo vlastně tady tohleto, takže paní ředitelka už do tohohle nešla, ale vlastně mě oslovila, jestli bych do tohle nešla. Mě oslovilo už to první, tak jsem říkala, že ano, že jednak je tam spousta podnětů pro výuku, vlastně co jste vy předváděli, ale jiným způsobem, že na to člověk takhle nemá čas, na ty projektové dny, aby je dělal tolikrát do roka, a vy jste to měli vždycky tak dokonale propracovaný, že nás to nadchlo a strhlo to myslím i ostatní kolegyně. A prostě líbí se mi to, protože mi to není lhostejný, co se děje kolem mě, že i já ráda cestuji vidím to, že v těch zemích se nemají prostě všichni stejně a ta Afrika je mi hodně blízka, že jednak, co jsem tam byla i jako rekreatant v nějakém středisku tak v JAR i v rodině a prostě jsem to tam viděla tu chudobu, že mě to prostě zaujalo a inspirovalo, že když jdu třeba do obchodu a výrobky toho Fair Trade tam jsou, takže tomu dávám přednost a i moje rodina, že? Můj syn, já už jsem to říkala mockrát, žije teď také v Africe, moje dcera také pobývala rok ve Francii, taky ne vždycky v těch bohatých čtvrtích, takže k tomu máme blízko i z domova.

5) Byla jsi někdy zapojená do podobného nebo jiného projektu?

Ne, nebyla.

6) A škola tedy byla zapojena?

Škola ano.

7) Změnil projekt a konkrétně projektové dny u vás školu a její chod? Zaznamenala jsi změny u žáků a kolegů?

Určitě, protože vy jste nás třeba namotivovaly tím projektovým dnem Vietnam, a my jsme potom další následující roky si vybrali nějakou zemi, kterou jsme vždycky úplně probrali a zapojili jsme sem nejenom první stupeň, ale vždy i druhý, takže to prostě bylo vždycky takový zajímavý den. Určitě to šlo né jako jednodenní akce, ale my jsme tady dělali nástěnky, děti ve třídách si to připravovaly, takž já myslím, že to vždycky půl roku trvalo než to vyvrcholilo nějakou tady touto činností jako projektový den

8) Takže kolegové se zapojili také?

A to je právě proto, že se namotivovali, protože já jsem byla zástupce s Ivet jako za 1 stupeň, takže tady do toho kolegyně šly okamžitě a u druhého, když je tam Dita s Vojtou, tam to šlo taky, takže to fungovalo úplně super.

9) Pracovalas s tématy z projektových dnů dále s dětmi o hodinách? Změnily se tvé hodiny?

No trošku se to změnilo, ale já mám ty malé děti, že? Až třeba třetí nebo druhá třída....Tak třeba o vodě ten projektový den určitě, že se to objevuje i v té prvouce a je to blízké tématu, ale některá ta témata od Vás, tak jsou většinou pro ty starší děti, takže se s tím nedá pracovat úplně naplno a do detailu.

10) Jaká témata jsi s dětmi během běžných hodin zopakovala?

S vodou, pak vlastně Afrika, Vietnam, my jsme to vlastně rozšířili, takže Asie.

11) Používáš i nějaké metody, které ses naučila během seminářů?

To určitě jo, práce ve skupinkách, a když třeba v čítankách nebo někde jsme narazili na nějaký článek o nějakých jiných dětech, byť třeba odlišné barvy pleti nebo o ovoci nebo tak, tak vždycky na tom zabředneme, že se vlastně do hloubky tím zabýváme.

12) Lektorovala jsi nějaké stanoviště během projektové dne u vás ve škole? Byly metodiky použitelné?

No to jsem lektorovala, a většinou to bylo tak, že ty věci z ARPOKu jste lektorovaly vy a my jsme si dělali vlastní stanoviště, ale když jsem se do těch metodik potom podívala nebo s nimi

dále pracovala, tak je to fakt podrobně a docela polopaticky napsaný, že to pochopili i kolegyně a neptaly se mi na to, tak to máte super udělaný.

13) Co se týká seminářů: zúčastnila ses všech? Bylo tam něco, co ti vysloveně uvízlo v hlavě a na co vzpomínáš?

No já mám pocit, že jsem byla na všech seminářích, jestli si to dobře pamatuji, ale myslím si, že jsem byla na všech, jak na školeních, tak i na těch letních školách a vždycky mě něco nadchlo že? Bylo to vždycky tam pěkně udělané...mě třeba nadchly, osobně, informace o zemích kde jsem nebyla a prostě ti lektoři to měli tak pěkně, že tam byli a poznali ten život a mě to úplně prostě bere za srdce, že bych tam taky ráda jela. Škoda, že nejsem mladší. A co mě vždycky blýskne hlavou, je to o těch banánech, jo!? Tam prostě u těch banánů jsem si zvažila, jestli si ten banán vůbec koupím, že to pro mě bylo trošku takový negativní zjištění, no ale koupím vlastně že, protože Fair Trade banány nebo vůbec jakékoliv zboží je ve větších městech poměrně dobře dostupný, ale tady v Šumperku a v Bludově na to těžko narazíme...Já tedy nemám výtku žádnou, mě to vždycky třeba tu letní školu, my jsme si vždycky říkali " Jejda, kolegyně mají ještě 3 dny prázdniny..."...a pak prostě když jedeme domů, tak jsme nadšený a teď to poslední, to bylo úplně skvělý, líbilo se nám to všem.

14) Je něco, co bys na seminářích změnila? Co ti nevyhovovalo?

Občas to bylo příliš daleko pro nás na ty semináře, ale potom, když už jsme byli v tom prostředí, tak člověk vždycky změnil názor. Jsem slyšela, že to mělo být původně na tom Švagrově, kde ale nebylo místo. To by bylo pro mě úplně super místo, ale tam zase můžu kdykoliv, že? Na Jezírko bych se asi nikdy takhle nedostala, takže nakonec jsme to hodnotili, i ten Sluňákov, jako kladně, že i když jsem to vyprávěla doma manželovi a potom se mě na to zeptala i dcera, tak říkal "Ani se jí neptej, zase o tom bude 4 hodiny mluvit" (smích). No mě vždycky nadchne na těch seminářích to, že vždycky představíte nějakou zemi, já pořád melu teď o tom cestování,že, ale já když jsem tam prostě nebyla....tak že když by něco pokračovalo, tak určitě návštěva nějaké další země, kterou neznám. Takže spíš to téma je mi bližší. Protože pro ten 1. stupeň těžko...nevím, protože dneska je internet, tak co nevím, to tam všechno najdu. Prostě pro mě to byl všechno přínos, že jsem se dozvěděla něco nového a jedno, že nejen pro ty mladší, ale i pro ty starší. A prostě pro mě jako osobně to dalo hodně.

15) Sdílíš získané zkušenosti a informace ze seminářů/projektu se svými známými či rodinou?

No určitě, tak u nás se zaměřujeme na tu ekologii všichni, jako celá rodina, myslím, že dcera i syn. Třídění, to jako vůbec, to si myslím, že je priorita a moje dcera vlastně tím jak hodně cestovala po světě, pak byla v Brně a teď se vlastně k té přírodě vrátila. Bydlí v jedné takové malé a malebné vesnici a chce návrat k té přírodě, takže na to téma diskutujeme pořád a ona taky jednak nejí maso, tak i si vybírá jen ty kvalitní výrobky a české výrobky a nebo tedy také podporuje, že o tom ví, také o tom Fair Trade....Určitě, a když vidím v televizi nějaký dokument, zrovna třeba včera na ČT2, tam bývají dokumenty nebo na tom ZOOMu, že? Je tam třeba něco o Africe nebo o jakékoliv zemi, tak mě to prostě zajímá.

16) Mohla bys nějak zhodnotit žáky u vás na 1. stupni? Změnilo to nějak děti? Jejich postoje či chování? Zajímá je nějaké téma více?

Ono totiž vždycky v té třídě, když nějaké to téma nadnesu, tak vždycky někteří jsou, jakože hluchý, někoho koho to zajímá, tak to řekne doma a já jsem teďko měla štěstí, že jsem měla 6 let jednu maminku, že jsem měla 3 sourozence po sobě. Maminka vždycky udělala tak úžasný projekt, udělala tak obrovskou plachtu, že z toho internetu všechny ty informace sesbírala a nalepila. Teď ty ostatní rodiče, když to viděli, tak hned taky něco nosili, takže tímto způsobem se to tak nějak rozvinulo a rozšířilo. Teď já, když jsem měla druháky, třetáky....čtvrtáci, pátáci nic a já jsem dala na chodbu takovou plachtu informační, tak oni zase honem, že to musí dohnat, tak jsme měli takhle celou chodbu polepenou, ať už to byl Vietnam, čokoláda, cokoliv, takže to bylo takový strhující pro všechny. Ale vždycky, že jeden dva to zaslechnou a ti ostatní se přidávají a nabaluje se to. No, a když jsme to dali na chodbu, hned se nabalili i ti starší a fakt to byla úžasná spolupráce.

17) Kdybys měla dělat další projektový den, který by byl pouze v tvé režii...jak by takový den vypadal a na jaké téma by byl?

To je přesně o těch předsudcích, že? Když jste vybrali něco u Jezírka, tak jsem si říkala hned, ježiš jak se tam dostanu, ale byla to vlastně pro mě taková zpětná vazba, že jsem poznala něco, co jsem v životě neviděla a teď, když jsem to vykládala ve svém okolí, tak se tam chtějí všichni podívat. Muž říká " Ježiš tam jsem měl být já", protože ho zajímá ta příroda, všechny tady ty rostlinky, všechno to kolem, takže by tam chtěl jet, takže nakonec z čeho jsem měla původně obavy, takže vlastně naopak to bylo všechno příjemné. A téma, nevím, já bych

zmínila zase nějakou nepoznanou zemi o které třeba jsem ještě neslyšela, nebo třeba slyšela, ale nebyla tam a neviděla tady ty drobnosti a ty věci z těch prostých rodin.... třeba to téma té školy, když někam jedu, tak zabrousím i někam do té školy, a když je zavřená, tak si jí nafotím třeba jen z venku a to si myslím, že jakákoliv země, ať je to pro prváky nebo devátáky, tak to ty děti zajímá, když se jim to správně řekne a poddá. Oni se okamžitě chytanou a třeba jeden z té třídy zase a ostatní se přidají. Já bych to směřovala zase na nějakou tu zemi a zase tak jak to děláte, to se mi líbí.

2. stupeň

a) Vojtěch Kočí (osobní rozhovor)

1) Mohl by ses na začátek představit a říct něco o své učitelské praxi?

Moje jméno je Vojtěch Kočí, pocházím z Dolní Studené, to je vesnice u Šumperka a aprobaci, kterou jsem vystudoval, byla biologie, geografie v Olomouci na Palackého Univerzitě a učím a teď nastupuji už 4tý rok. Z těch předmětů co učím, tak učím, co chci plus nějaké informatiky a pracovní činnosti a tak, záleží to jak se to vždy slepí. Mám zeměpis, chemii, přírodní vědy víceméně a...informatiku, pracovní činnosti, to prostě zbylo – jo, když je třeba...aprobaci na pracovní činnosti a rodinnou výchovu to prostě málokdo má. Nastoupil jsem hned po škole na tuto školu a jedině co jsem měl, tak jsem měl praxi, to bylo 6 týdnů na gymplu.

2) A v Olomouci nebo někde jinde?

Ne, tady v Šumperku. Tady v Bludově jsem měl jednu třídu jako třídní a učím na druhém stupni, většinou na druhém stupni, výjimečně když je supl, tak na prvním.

3) Jak ses tedy o projektu dozvěděl?

Informace, které chodily o Arpoku, přicházely emailem, paní ředitelka preposílala emaily a pak jsem já posílal ty adresy různě, vlastně jsem tady nastoupil jako ekologický pracovník a přírodovědu jsem měl, ale ten prvotní impuls přišel z vedení, protože my jsme měli ještě rozjetej ten projekt „EU peníze do škol“ a to bylo náročný, protože se hodně dělalo na počítačích, nebylo to hodně náročný na vědomosti, ale na čas, takže už jsem nehledal další

projekt. Ted jsme se tam přihlásili 4 dobrovolně, protože mám ten přírodopis, tak bylo dobrý aby jsem tam byl já. Nakonec jsem se přihlásil a bylo to dobrý no.

4) Nevíš, jestli škola byla zapojená do nějakého projektu před tím?

To nevím, ale furt tady běží nějaké projekty z různých organizací. Říkám, do „EU peníze do škol“ jsme se přihlásili, teď je zase nějaký projekt na tablety do škol, nevím jestli jsi slyšela, takže jako furt něco je, takže zase bude nějaký projekt. Paní ředitelka jezdila někam do Velké Británie a to bylo taky v rámci Arpoku.

5) Takže ona už byla v nějakém projektu před tím?

Byla, ale to ti řeknou kolegyně, ty budou vědět víc, Global se jmenoval.

6) Global Curriculum?

Je to možný.

7) A ty jsi byl tedy zapojen v nějakém jiném projektu?

Ne, to už asi ne, pak se dělali nějaké ty projektové dny, to se dělalo i před Arpokem tady, něco jako projektový den, ten tu fungoval hned jak jsem nastoupil a měl jsem přidělené stanoviště.

8) Vybavuješ si téma?

Můžu ti to pak najít.

9) Dokážeš zhodnotit, jak projekt ovlivnil školu, žáky a tvé kolegy? Ovlivnil je vůbec nějak?

Musel ovlivnit celou školu, i jak jsme se domlouvali na podzim, tak byly organizovány nejenom Arpokem, ale ti učitelé se do toho zapojili, já teda hlavně že, ale když byly ty celoškolní, tak museli i ostatní, třeba bylo nějaké to téma fotbal, nebo Jižní Amerika teďka, jak byla minulý rok ta poslední, takže bylo fotbalově zaměřený, ale zase se dozvíjou nějaký know how k tomu, že jo. Takže ovlivnění v tom, že těch projektových dnů bylo víc. To je první věc, a co se týká možná těch materiálů, víš, od vás. Můžeš tam použít takový ty hry, ty jsem používal, třeba ten strom problémů, ten se mi líbil, to se mi líbí hodně, to je takový názorný a ty děti musí přemýšlet. Následek, důsledek, příčina.

10) Máš na mysli kritické myšlení?

No, no, problém pak je, že se to nemůže dělat pořád, ale na ten projektový den...se mi tohleto hodně líbilo a hned jsem to použil.

11) Zaznamenal jsi zájem ze strany kolegů? Sdíleli jste informace a know-how ze školení a letní školy? Sdílíte vůbec informace z jednotlivých projektů s ostatními kolegy?

To se sdílí, co si budem povídat, kolegyně tady už mají odučeno pár let a mají spoustu materiálů, z kterých můžou čerpat a nemusí chodit na to školení a sem tam si něco přečtou a mají nějaký základ, ale třeba já jsem si tady ty PD dělal podle sebe, a vy jste mě pak nevedli... toto je takový jiný typ výuky, to se neučí nikde. Ty materiály jsem používal víceméně jen já tady, že by se půjčovaly to asi ne.

12) Byla ti témata z PD blízká?

Tak mě jo a Dítě taky, já mam biologii a geografii a ona má biologii, geografii s životním prostředím.

13) Byla pro tebe témata z PD nová?

Ne, poprvé na výšce jsme měli různé předměty, co si pamatuju, tak jsme měli nějaký humanitární rozvoj, měl jsem tam nějaké životní prostředí, ekologie a tohleto všechno bylo zvejšky probrané docela dost, informačně jakoby, takže tady jde spíš o ten způsob výuky. Informací je dost.

14) Probíral jsi se žáky po skončení PD nějaká témata?

Co se týka globálních problémů, tak v deváté třídě je tomu na konci roku věnovaná celá kapitola, už od dubna jo, a tam jsem se snažil, s těma devátákama loňskýmá to šlo, že jsem se snažil čerpat ty informace z toho ARPOKu, že jsem se snažil o nějakou tu skupinovou výuku, nějaký skupinky, řešili nějaký doplňování do takových těch pracovních listů, aby to vypadalo tak trochu jinak ta hodina, protože oni už končí, tak oni se už učit nebudou, tak abych do nich dostal nějaký informace, tak to neuděláme takhle, ale uděláme to takhle...

15) Mělo to úspěch, bavilo to žáky, tento způsob?

Na konci devítky je to trochu problém jo, ale alespoň někoho zaujmeš, že to uděláš trochu jinak, takže si myslím, že jo. Samozřejmě vždycky to někdo blokuje, ale ty holky jsou už

takový rozumný, tak se do toho zapojí a s klukama v nějaké skupině pracuji, tak jsou schopní něco vyplodit a pak i něco málo v té skupině, aby se dokázali vyjádřit jo, nejenom ano ne, ale vždycky je to problém, záleží na té třídě, ale jo, takhle to mělo nějaký smysl.

16) Dokážeš si představit používat tyto metody běžně a každodenně?

Nedá se to používat běžně, některé učivo se musí ten žák naučit tak , že si to napíše, a musí se to učit mechanicky. Tady to je dobrý, když už zná nějaký základ nebo něco zná z televize, v těch patnácti letech už má nějaké povědomí o tom světě, a tak je schopný už z vlastní zkušenosti, protože to slyší v tom zeměpise x-krát, přírodopise x-krát, byla tady ekologie se vyučovala ....takže už mohli z něčeho čerpat. Ale kdybych to zachoval běžně jo, jako třeba každou druhou hodinu, ne, to musí být spíš takový vzácnější, aby se to neokoukalo, víš?

17) Jak na tebe působí metodiky, které poskytuje ARPOK? Jsou pro tebe uchopitelné?

Tady ten návod jak máte, je dělanej obecně, a vždycky člověk musí brát zřetel na tu třídu a pracovat s tou třídou, takže si to upravíš, ta časová náročnost jo, občas jsou takový šibeniční termíny, že fakt někteří ti žáci nebo třídy jsou pomalejší, má tam x-úkolů, tak prostě něco vypustíš. Začneš třeba tím brainstormingem, to tam máte často a takový věci, to se mi líbí, takže postupuji podle těch materiálů, ale různě si to upravuji podle sebe, aby mi to vyšlo na tu hodinu nebo na tu dvouhodinu, podle toho jak to funguje.

18) Co se týká seminářů: zúčastnil ses všech? Bylo tam něco, co ti vysloveně uvízlo v hlavě a na co vzpomínáš?

Já jsem byl, myslím, na všech seminářích, my jsme tady jezdili docela pravidelně, vždycky možná chyběla kolegyně nebo tak, ale já si myslím, že jsem byl na všech, nejsem si jistý, ale myslím že jo, a co se týká toho, co jsem se dozvěděl, hele, ty informace co jsem se tam dozvěděl, tak pro mě nové nebyly, jo, já jsem ještě před dvěma rokama relativně čerstvě jo, teď už je to horší (smích), ale ty informace jsem prostě v hlavě měl jak z toho zeměpisu, tak z toho přírodopisu, ekologie a ty globální témata, takže ten základ vědomostní jsem nerozšířil, to ti můžu říct rovnou, na rozdíl od někoho, kdo tam učí češtinu třeba, takže to je první věc, to pro mě přínos až tak nebyl, ale spíš ukázky některých těch aktivit, který se tam probírali, udělat to takhle takhle, a ja jsem už před tím, roku 2012, učil 2 roky, teď začínám 4., tak říkám jo tohle by šlo, tohle ještě zvládnou, jak to s těmi dvaceti pěti žáky udělat, vás tam je třeba 10, že, všichni spolupracovali jo, to se nestává, tak pak zkouším některý věci a v průběhu jsem si vyzkoušel některý věci v rámci projektových dnů a pak i rámci třídy, jsem si říkal v

této třídě to půjde tak to zkusím jestli to půjde nebo ne, takže asi v tom asi byl ten přínos, jako že né vědomostně, ale spíš prakticky trochu.

19) Jaké metody používáš během běžného vyučování?

Vy jste měli spoustu takových těch mini aktivitků, který se mi teda líbili, vím že se to probíralo i v rámci pedagogiky normálně na veřejce, ale to mě jako ještě moc nezajímalo, jsem řešil, jestli udělám zkoušku nebo ne, to bylo důležitější, a takový ty aktivitky na začátku hodiny, takový to, jako když máš nějaký téma, třeba Afrika, nebo nějaký věci na písmenko afriky, třeba písmenko "A", brainstorming, klasika že jo, takže tady ty mini aktivitky to je právě hrozně dobrý, abys ty děti nějak zaujal. Mně se líbilo vždycky, že když jsem přišel, tak vy jste měli snahu zaujmout nějakým cvičením nás, takže tím pádem ty děcka taky, to mi třeba uvízlo, takový ty motivační věci a pak jste teprve přistoupili k tomu projektu, tzn., že já se taky teď snažím, když je ten projektový den, třeba nějakým videjkem, ze Simpsňáků, když byl den Indie, tak Homer v Indii, jo takhle. Prostě jenom 30 sekund (smích) a pak teprve nějakou tu práci.

20) Nastaly nějaké změny u žáků nebo i u tebe, v osobním životě? Hnula s tebou nějak témata z PD a seminářů?

Tak ve mně, co se ve mě taky může hnout za ty léta (smích) ale když teď nebudu mluvit o sobě, ale o těch žácích, tak ty žáci, když se zmíníš o tom třídění, o té ekologii, hlavně teď se budu bavit o těch devátáčích jo, tam na to je prostor a tam prostě, myslím že jsem jim říkal co je to ten Fair Trade jooooo, ukazoval jsem jim takovej ten banán jó a to třeba některý, některý zaujalo joo a podivili se nad tím jak je to možný a důležitý je spíš nad těma tématama se zamýšlet jo, já se zamýšlet můžu, ale že bych pro to něco moc udělal to asi ne, jo ale pro ty žáky je to dobrý jim navodit ten jinej úhel pohledu než je třeba v učebnici nebo než je ve zprávách a ono je to takhle a ukázat jim třeba ten banán názorně jo, aby to pochopili, co se normálně nedozvědí, co je pro noviny a časopisy nezáživný jó a přitom je to relativně zajímavý, jak to funguje třeba v tý Africe, to sem třeba tomu věnoval pár hodina tady tomuhle jinýmu pohledu než je v učebnicích.

21) všiml sis, že by se žáci o nějaká ta témata začali zajímat, tady z těch globálních problémů?

Hele, to je těžký, to je puberta a já si myslím, že pokud jsem je nějakým způsobem ovlivnil nebo je ty globální témata ovlivnily, tak se toho chytanou až na té střední škole, protože já jsem

neměl pak moc zpětnou vazbu, jsem to dělal ten duben, květen, červen, joo tady tohlencto a snažil jsem se vypichovat alespoň pro ty, co jdou na ten gympl to, co by mohlo být zajímavý, jo ten Fair Trade, a pak se třeba ty holky, jsou takový citlivější na tyhle témata, začnou o to zajímat, tak možná až na tý střední škole, tak nějaký základ snad mají.

22) Dostal ses někdy k tématu z projektu i v osobním životě např. s někým z rodiny nebo z tvého okolí?

Jako jestli jsem se s někým bavil, (smích) bavil jsem se s kámošem, jsme byli v hospodě, tak jsme se o tom bavili zrovna, o tom banánu, on je kamioňák, tak to vozí, tak vyprávěl a úplně nadával kolik má za to peněz a říkal jsem mu jo tak to není, tak teď jsem si zrovna na to vzpomněl, ale že bych to jako někde úplně jako prezentoval jo , rodičům, sestře nebo takhle, to asi ne, ale když se na to narazí tak, můžu z těch informací čerpat třeba taky jsme se bavili kolik má ten zemědělec, od kterýho tam vozíš ty melouny z toho Maďarska jooa, ty z toho máš tolik a on z toho má ještě míň, takže asi takhle.

22a) To je zajímavé, že jste se k tomu dostali takhle v hospodě

On v hospodě nadával, že vozí ovoce a zeleninu z Maďarska, tam přišel do nějaký polorozpadlý chajdy, tam mu naplnili kamion a jel zpátky, takže taky říkal jak to funguje a to není rozvojová země, že jo.

23) Koukals už na novou publikaci?

Mám jí tady, ale ještě jsem jí neprolistoval.

24) Když jsi na ní koukal během LŠ, zdála se ti uchopitelná? Jaký projektový den by sis vybral, kdybys měl příště organizovat PD?

My jsme si vybrali s Ditou ty sídla, ty byly zajímavý, typy budov a takhle, ta náročnost ty obrázky, ale to zase není problém, tady je problém, ale zase to je až ta devítka jo, ty mladší tam musíš hodně něco zjednodušený, něco se zvířátkama nejlépe že, aby to pro ně bylo příjemný.

25) mě to docela překvapilo, s těma sídlama, to vím že jsme dělali i s mnohem mladšími, než z 9. třídy a chytali se.

Tak možná v tom meziobdobí, buď v tý devítce nebo ještě mladší, protože oni pak v sedmičce se to musí učit povinně, víš, a pak už je to tak nebaví, no v sedmičce, ta regionálka celá, takže

pak když po nich chcu nějaký města tak oni to pak berou" jeeee to se musím učit" "jéé jaký město, jaký New York, co to je jako?".

26) Možná by to pro ně bylo zajímavé, že v dobu kdy s to musí učit, tak že to dělají trochu zábavnou formou.

Jasný, možná by to bylo dobrý, že dostanou něco navíc, možná by to někoho aj bavilo, teďka vlastně budu mít ty sedmáky z toho zeměpisu zase, jednu třídu můžu vyzkoušet, ty třídy nejsou velký teďka, jsou menší.

27) Kolik teď máte žáků?

Kolem 20, tohle bude malinká třídička, to bude ta 7.B asi, tak tam jich bude asi 15.

28) To jich máte normálně jen 15?

No, ale v devítce máš 33 že jo, víš je to hrozně na hranici, ono když jich máš 33 tak si dělej nějaké aktivity a projekty, ale když jich máš 15, to můžeš vymýšlet (smích) Ty jo, takovejch krásnejch věcí, komornější atmosféra, vidíš na ně....a pak když je máš v týhle situaci, tak jdou dát krásně ty aktivity, zorganizovat, ukočiruješ to jo, a když máš tady 4 skupinky po nějakých 4 lidech nebo po 3, než když máš tady 33 lidí a máš tam těch skupinek 8, to už je docela hluk a zase záleží na složení té třídy a na milionech faktorů, ale teď to bude rozhodně lepší.

29) Mě teď napadlo, když jsi sledoval ten projektový den, když tady probíhal a můžeš to srovnat se svojí praxí normálně, když máš jako jednu třídu, přijde ti třeba dobré, když jsou tam ti žáci namíchaní v těch skupinách?

Jednou za čas jo, určitě můžu říct rozhodně ano, protože oni nesetkávají, a vono někdy, když se ty skupiny pomíchají fakt jako dobře jo, jsou tam nějakí devátáci, osmáci, sedmáci, šestáci, bych řek že spíš ty raubíři, ti rušiči, se trochu zklidnijou jo, oni se koukají na sebe jako ještě, neznají se moc, se ti mladí koukaj na ty starší, protože je neznají, takže když je to takhle malá škola i tak je to jednou za čas rozhodně dobrý, aby se promíchali.

30) Všiml sis nějaké lepší spolupráce, že si navzájem nějak pomáhají, jsou na to zvyklý?

Já si myslím, že je právě ten projektový den učí, aby si zvykali, k tomu ten projektový den je, aby se rozdělili ty jednotlivé kategorie z různých tříd, který se třeba neznají, aby dokázali navázat ten kontakt, dokázali navázat spolupráci, komunikaci hlavně jo, aby se naučili jakoby

spolupracovat, ten ví to a ten ví to, dohromady toho víme hodně, k tomu jsou právě ty projektové dny přeci.

31) Jak bys zhodnotil projekt? Vyhovovaly ti materiály? Jaký jiný projekt by sis nyní vybral? Kdybys mohl, šel bys znovu do tohoto projektu?

Takhle tak, co se týká kvantity, dostali jsme od Vás spoustu materiálů z toho ARPOKu vlastně, ehhh, kde bylo spousta těch projektových dnů, relativně dost jo, co se týká kvality, tak víceméně to byl takový návod, jo mě to přišlo jako návod jako, z mé strany jako néé vědomostní, to pro mě nebylo asi to nejdůležitější, protože ty už nějaký byly (smích), ale spíše takový návod jak udělat projektový dny, jak to organizovat trošku, aby to klapalo, aby člověk neměl furt nějaký stresy jo, jak to udělám je jak to udělám, ne prostě v klidu všechno se dá řešit a pak přijdu do té třídy, mám nějaký základní plán a už improvizuji na místě, budu řešit nějaký věci na místě a všechno jde udělat prostě bez problému prostě, bez nějakých úplně horečných příprav týden dopředu nepotřebuješ ne, to mě spíš pomohlo k tomu, že si udělám nějaký rozvrh, si vezmu tu vaši příručku a jdu tam, pojedu podle toho a uvidíme, takže já to hodnotím vlastně kladně a kdybych se měl znovu přihlásit, tak znovu to samé asi ne, že jo (smích), ale něco podobného zase na to téma, proč ne. Teďka zatím řeším nějaký jiný projekt, možná jindy (smích).

32) Je něco, co ti nevyhovovalo, a poradil bys, jak to udělat jinak?

Jak to udělat jinak...právě (smích), nevím no, mě se to jako obecně líbilo, tak jako se mi občas nechtělo jet do toho Olomouce, ale jsem to bral zase, že se něco nového dozvím a nebo vy jak jste přijeli sem, že jste pomohli organizačně, že jste nějaký stanovisko pomohli zajistit, to bylo taky dobrý, že mohli být menší skupinky, takže to bylo vlastně pozitivní třeba, nebyla skupinka o 20 ti, ale třeba o 15ti. Mě se to obecně líbilo, ten projekt.

33) Jak si ti líbila spolupráce s ostatními učiteli, zaujalo tě třeba, že jste se takhle setkali s lidmi z jiných škol?

Aj jo, jestli sis všimla, tak jsme jezdili Bludov, my jsme taková skupinka ve skupince, jo a my jsme byli 4 že, 2 z prvního a 2 z druhého stupně, takže my jsme se dělali takové dvojice a obecně se mi pracuje lépe s lidima, který znám už, jo než znova to, ale to je vo člověku, to říkám jenom za sebe, že jsme se vždycky nějak domluvili, to mi nedělá problém.

34) Když by jsi měl realizovat nějaký projekt na nějaké globální téma, jak by ten den vypadal svojí strukturou, jestli máš nějakou vizi, a po jakých materiálech by jsi šáhl nebo koho by jsi požádal o pomoc?

Tak více méně to bylo řečeno, materiálů mám spoustu a návod jak to zpracovat vlastně myslím že jsme si ukazovali třeba teď na Sluňákově, takže samozřejmě si myslím to půjde snáz mě takhle když jsem absolvoval ty projektový dny, školení, když jsem chodil na ty semináře, než když bych to neměl, to je první věc a druhá, když budu ten projektový den chtít udělat, tak .... ho udělám (smích) jo a nemusím...nějaký téma společný, co se navrhne. Buď to projde nebo to neprojde, to může být cokoliv, já jsem viděl kolik těch témat může být na různý věci, jít do hloubky, nejít do hloubky, to je hrozná škála všeho, prostě cokoliv. Na podzim bude projektový den, ještě se o tom nemluvilo, ale bude, bývá, i pro učitele je to inovativní, bud se bude normálně učit nebo to může být tímto způsobem. Někdy se někomu nechce...no vždycky se někomu nechce, jsme lidi (smích).

---

b) Dita Kaňáková (osobní rozhovor)

1) Mohla by ses na začátku představit a přiblížit svou učitelskou praxi?

Jsem Dita Kaňáková a učím s přestávkou na mateřskou asi to bude teďkon 6 let plus ta mateřská a vystudovala jsem přírodovědnou fakultu v Olomouci obor biologie, zeměpis, ochrana životního prostředí. Tyto předměty učím i teď, učím i na 1. stupni přírodovědu, vlastivědu a učila jsem jenom na téhle škole. Už před mateřskou jsem byla třídní, teď jsem také a vždy od 6. do 9. třídy.

2) Jak ses o projektu dozvěděla? Podporuje vedení takové projekty?

Tak o Arpoku jsem věděla už vlastně před mateřskou, protože jsem jezdila na nějaké semináře k Lence Dudkové, takže tam jsem se dozvěděla o tom, takže potom, když jsem byla na mateřské, tak jsem přeposílala vedení k tomu Globalu, ale nevím, jestli to došlo ode mě nebo od někoho jiného. Takže to proběhlo před tím, teďka když jsem přišla po mateřské, tak vlastně ředitelka, že tam GC končí a vlastně máte další akci, tak jestli se do toho nechceme zapojit. Takže jsem celkem věděla, že ty semináře jsou dobré, takže to pro mě nebyl problém. S Vojtou jsme se seznámili více až po zapojení do projektu, protože on přišel místo mě, když jsem byla na mateřské. Vedení plně podporuje takovéhle projekty.

3) Byla škola tedy zapojená v nějakém jiném projektu?

Tak my jsme se zapojili do Recyklohraní, to už tady funguje hodně dlouho, já jsem s tím začínala taky ještě před mateřskou, takže 7 let určitě. To je ohledně třídění odpadů. Dělají s různé úkoly během roku, za to sbírají body a škola ty body může proměnit za nějaké věcné ceny. Byly tam třeba počítače nebo takové. Sbírají se třeba baterky, elektroodpad, teďka ještě tonery od tiskáren....

4) Ty sama jsi tedy byla v tom Recyklohraní. Ještě v něčem?

Ještě jsme jezdili na různé akce Vily Doris. To je takové místní ekocentrum, takže jsme tam jezdili s dětma, je to podobné jako Jezírko nebo Sluňákov.

5) Jak hodnotíš průběh projektu u vás na škole? Hnulo to nějak se žáky a tvými kolegy? Zapojili se nějak?

Tak co se týče žáků, tak to nedokážu asi tak posoudit. Myslím, že některé to zaujalo, prostě některá témata, ale prostě jsou to spíše jednotlivci. Ty děti mají přeci jenom trošku jiné zájmy. Co se týče učení, tak je to moc nezaujme, ale v určité v některých věcech jim to něco dá. Co se týče kolegů, tak to taky je někdy problém, protože né vždycky chtějí nějaké novinky. Tak jako snažíme se je nějakým způsobem zapojit. Měli jsme třeba projektový den Brazílie, že někteří si třeba přišli pro radu. Jinak ty příručky využíváme spíš my s Vojtou. Nabízeli jsme je třeba fyzikáři, ale ten o to nejevil moc zájem. Někteří moji kolegové by jezdili, ale přeci jenom někteří kolegové jsou starší a už nechtějí nic moc nového, tím že je to vlastně nad rámec.

6) Byla ti témata PD a seminářů blízká? V rámci osobního i profesního hlediska? Věnovala ses tématům i dále po PD? V hodinách, doma, sdílela jsi je se svými známými či rodinou?

Tak určitě ta témata byla zajímavá, a protože mám přírodopis a zeměpis, tak tam se ta témata hodně propojují, takže mám pocit, že všechno bylo blízké, a že tam nebylo něco úplně mimo, to asi ne. Člověk si z těch metodik vezme třeba jen něco, pak si to nějak upraví podle sebe, ale vždycky nějaká ta myšlenka, třeba teď poslední z té Afriky, tak to se nám hrozně líbila, ta slepá mapa, na co si vzpomenou, takže to určitě.....

Doma to určitě praktikuji nebo se snažím a i takhle mezi známé. Mluvím třeba o FT nebo třeba o těch problémech. No, a doma manžel se třeba i zajímá takhle o politiku, takže má

přehled co se takhle ve světě děje. A s dětmi, kterým je teď 5 let, to je klasika, ráno třeba když si čistí zuby, tak je upozorňuji, aby zastavili vodu, a říkám jim, že někde ve světě vodu nemají (smích), takže spíš tímhle způsobem. Není třeba úplně konkrétně, ale upozorňuji, že ne všude mají všechno...nebo třeba s jídlem, aby si nehráli...takže i u těch, malých myslím, že to jde, takhle nějak.

A ve škole? Tak určitě spíše v hodině, že jsme narazili na nějaký problém, takže teď se šestáky jsem brala Afriku, tak tam určitě, ale ne že bychom tomu věnovali celou hodinu. Mám třeba hru na Afriku, kde si vyzkouší, že je rok suchá, takže plodiny se neurodily, s tím souvisí nemoce a jiné nástrahy co jsou v Africe, takže tohle děti bavilo, ale jinak spíš sem tam na něco narazíme. No a z těch co jsme měli my, jsme tam měli ty invazní druhy, takže to jsem ještě úplně nevyužila, teď v sedmičce budou rostliny, tak tam se o tom určitě zmíním.

8) Pracuje se ti dobře s metodickými příručkami ARPOKu?

Jo určitě se mi s tím pracuje dobře, už vlastně jak byly ty v terénu, ty outdoorové, tak ty jsem taky využila a některé věci třeba na školu v přírodě zase v upravené verzi, ale určitě je to takhle dobře připravené i přehled jaké pomůcky se mají nachystat.

9) Jak na tebe působily semináře? Byla jsi na všech?

Myslím, že jsem nebyla jenom na tom jednom semináři, byl to ten jednodenní, a jinak jsem byla na všech. Super byly ty vícedenní, že tam těch informací bylo jako že hodně a takhle spíš na tom prvním vícedenním, že to bylo takové, že jsem i po dlouhé době i já učila, zase nové způsoby učení, myšlenková mapa, strom, vlastně nějaký ten brainstorming, jako že ty pojmy byly v té době novinkou, jsem se s tím ještě nesetkala a ty semináře, vždycky jsem si tam něco vybrala co bych použila a nějaký jiný seminář co by jsem chtěla teď v tuto chvíli mě nenapadá nějaké téma, ty semináře jsou hodně zaměřené na zeměpis a přírodopis, takže jsem si vždycky něco vybrala.

10) Je něco, v čem by ses chtěla dokonalit, a zajímal by tě takový seminář/seminář?

Tak vím, že známá dělá projekt Začít spolu, to je prostě styl výuky a přijde mi to, že se musí začít už v prvním stupni, že začínat na druhém stupni je takové hodně náročné.

10a) Nevíš, kdo to dělá a v čem to spočívá?

To je přímo organizace nebo občanské sdružení Začít spolu a oni vlastně učí stylem center, jakože učit v centrech a jako že si to tak různě střídají, jako to bych asi chtěla vyzkoušet, jestli by to jako fungovalo, protože vím, že známá dělá na výběrové škole, že tam je ta práce trošičku jinak, že ty děti se chtějí učit, než na té obyčejné základce.

11) Byla jsi někdy na semináři jiné organizace než Arpoku?

Na semináři jsme byli, jak se dělají Ekologické dny, tak vlastně na Sluňákově jsem byla na pár seminářích.

12) Zaznamenala jsi nějakou změnu v chování a postojích u žáků? Zaznamenala jsi ji i ve svém osobním životě díky projektu?

Co se týče těch žáků tak tam je hodně vliv i televize, takže o nich se diskutuje, když byly nějaké problémy, nějaké přírodní katastrofy, tak to vím, že je hodně zajímavé. Když jsme třeba brali tu Afriku, tak jsme brali tu chudobu, tak jsem jim říkala, že některé státy dávají velké peníze na zbrojení, tak jakože v tom jejich myšlení to bylo tak něco nepochopitelného proč to nedají těm chudým lidem, tak to si myslí, že to u nich něco vzbudilo nějaký zájem...ještě jsme tady dělali sbírku, to už je tak myslím 3 roky, dělal to Člověk v tísni, že jsme vybrali na kozy, že jsme poslali do Afriky, to se tenkrát hodně ujalo, ale zase je to o těch jednotlivcích kdo se toho chopila vím, že jsem tenkrát onemocněla a ty děcka to byly schopné to dokončit sami, což mě velmi překvapilo a bylo to super a myslím, že vybrali na 7 těch koz, že to celkem bylo fajn...a že si udělali i prezentaci a když to viděli paní učitelky na prvním stupni, tak byli zhrození, co jsme jim tam všechno pustili, ale myslím, že ten šok, aby si uvědomili není na škodu a nebyly to fotky, které by si nemohli najít někde na internetu.

12a) A co se tedy týče tebe v osobním životě?

Tak určitě člověk má pak trošku jiný pohled na ty chudé země, i když si stěžuje, tak si vlastně uvědomí, že se má dobře (smích)... a Fair Trade, když na to někde narazím tak podpořím tímhle způsobem...ještě jsme na některém semináři probírali, jak se pěstují kytky v Africe, tak to jsem říkala, že raději řezané už kupovat nebudu, že jsou lepší v květináči.

13) Když bys měla udělat nějaký PD, který by byl jen ve tvé režii. Na jaké téma by byl a kde bys čerpala informace a inspiraci? Jaká je tvoje vize?

Tak my ty projektové dny dělám tady už několik let, začali jsme tím, že jsme adoptovali na dálku Jamiru z Indie, takže byl jeden takový projektový den o Indii, pak byla Afrika, Vietnam..to bylo i v rámci Arpoku, takže ten projektový den, to už je naplánované, to děláme každý rok a s tou metodikou jsem neměla ještě čas si to prolistovat nebo si pročíst, ale dívala jsem se na tu flashku, takže tam jsou perfektně zpracované ty přílohy, to je určitě super a spíš to děláme tak, že každý z těch učitelů si něco vyberem, takže by pak bylo na konkrétních učitelích, jestli by chtěli zpracovat to už je zpracované nebo by si chtěli vymyslet něco vlastně svého a co ještě máme většinou v těch projektových dnech, tak nějakou výtvarku, nevím jestli to v té metodice je..ty děti, že jim to je bližší, když si něco vyrobí, takže jsme dělali třeba africký míč, teď jsme dělali karnevalové masky, Vietnam jsme dělali draky, takže takový výstup, který si odnesou a budou se na něj moci dívat doma.

14) A jaké téma by tě zaujalo?

Tak určitě voda a potom zase nějaké rozvojové státy, že by měli Jižní Ameriku, tak možná i to Haiti.

15) Mohla bys, prosím, celkově zhodnotit projekt Svět v jednom dni? Co ti vyhovovalo a co naopak ne?

Organizačně si myslím, že to bylo dobře zvládnuté, odpolední semináře...nás by asi ze školy dopoledne nechtěli pouštět..a já nejsem ten typ, že by mi vadilo ve svém volném čase někam jezdit, s tím jsem ten problém neměla. Možná teď na tom posledním semináři se projevilo, že ta dálka některé odradila, tak byla škoda, že nás tam bylo tak málo..ze začátku se mi taky až do Brna nechtělo, že to nebylo blíž, že byli ty prázdniny a ten začátek té práce se blíží..a zase jak se mi tam nechtělo, tak to naopak bylo super, zase něco jiného, ta myšlenka, že pojedeme někam jinam, aby jsme viděli něco jiného, tak to stálo za to... takže takhle ty semináře jsem byla spokojená, vždycky tam bylo něco, co bych využila prostě buď doma nebo ve škole, ale třeba i jinde, že pak dál spolupracuji s dětma mimo školu, takže určitě to bylo přínosné (smích)

4. ZŠ Lobodice

a) Jana Ježková (Skype)

1) Mohla by ses na začátku představit a přiblížit svou učitelskou kariéru?

Jmenuji se Jana Ježková, studovala jsem na Univerzitě Palackého obor vychovatelství. Dělán na ZŠ v Lobodicích vychovatelku a dělám i učitelku v MŠ a pocházím z Němčic nad Hanou a od začátku učím zde v Lobodicích. Na ZŠ učím jenom tělocvik a mám družinu.

2) Zapojuješ globální témata i do školky a s malými dětmi?

Tento rok si chystám dokonce celoroční plán do družiny a MŠ.

3) Čí to byla iniciativa zapojit se do projektu?

Všechno to máme od paní ředitelky a nevím, kde ona se o tom dozvěděla, ale ona má takový přehled, takže se zeptej jí.

4) Je škola, nebo byla škola, zapojená do nějakého dalšího projektu?

No tento projekt je takový největší, vlastně s vámi ještě dělala paní ředitelka teď tu Světovou školu, momentálně si nevzpomínám....ale já jsem v žádném projektu nebyla zapojená, tohle byl pro mne první projekt.

5) Jak probíhala spolupráce u vás na škole při přípravě PD?

Určitě jsme spolupracovali všechny a tak jsme si nějak rozdělily úkoly a každá něco zajistila, každá něco vymyslela, takže ty stanovíš, jak jste posílali, že si máme vymyslet, jsme dělali takto. A myslím si, že děcka poznaly vlastně, jak se žije ve světě, že nemusí být jenom ti bohatí a děti, které mají tu školu zadarmo, jo? Myslím si, že děcka mají teď už nějaké povědomí tady o tom problému.

6) Byla pro tebe témata na seminářích blízká případně nová?

Tak nová pro mne určitě nebyla, už jsem o tom slyšela a dalo my to taky... člověk se zamyslí, jak se žije ve světě a snaží se alespoň nějak málo pomoci..a něco, co mi utkvělo...nevím, nevím, nevzpomínám si.

7) Kdyby sis měla vybrat jakýkoli seminář na jaké téma by byl? V čem si chceš rozšířit obzory?

Já si potřebuji rozšířit obzory ve všem, takže jsem otevřená se dovzdělávat v čemkoliv, takže cokoliv.

8) Sdílíš informace a zážitky ze seminářů a PD se svým okolím? S rodinou či známými? Vracíš se s dětmi k tématům i po PD?

Jo určitě, doma se o tom bavíme s děčkama a s manželem a vůbec, říkáme si ... dětem je 11 a 13. Ony tolik informací ve škole o těchto tématech nemají jako my tady v Lobodicích, něco o tom se určitě taky bavili a učili, ale takhle jako my se nezapojují. Já se teď vlastně chci vrátit k těm tématům s děčkama v té družině.

9) Zaznamenala jsi změnu po projektu u vás na škole? Jak to zasáhlo děti?

Já si myslím, že ty PD je určitě bavili jako že byli nadšení, vím že to pro ně byla zase jiná forma vyučování a že se dozvěděli nové věci, třeba, jak se žije jinde ve světě a tak.

10) Zahnuješ třeba globální témata i do TV, kterou učíš?

No abych řekla pravdu, tak ne.

11) Koukala jsi na metodické příručky Svět v jednom dni?

Ehm, koukala no. Je to srozumitelné, jo určitě, já podle nich teď sepisuji ten plán do té družiny a jako bez problémů. Nemám problémy se v tom orientovat a nic bych tam neměnila, máte to pěkně udělané.

12) Kdybys měla organizovat podle sebe další nějaký PD? Na jaké téma by byl a jak by byl koncipován? Jaké metody se ti líbí?

Tak určitě ty stanoviště se mi líbily, jak vlastně chodily děti z jednoho místa na druhé, i ty soutěže bych tam možná zahrnula a možná bych zopakovala ten světový den čokolády, ten se dětem hodně líbil.

b) Jana Blažková (Skype)

1) Mohla by ses představit a přiblížit svou profesní kariéru?

Jmenuji se Jana Blažková, vystudovala jsem Univerzitu Palackého v Olomouci, obor 1. stupeň. Učila jsem na školách v Klenovicích, Praze, Lipníku nad Bečvou, Třinci a od roku 1999 v Lobodících. od roku 2003 zde působím jako ředitelka.

2) Jak ses dozvěděla o projektu a čím to byla iniciativa se zapojit?

O ARPOKu jsme se určitě dozvěděli při spolupráci se Sluňákovem- asi první vlašťovka byla Pája Vrbová, která nám přijela nabídnout Annyanu- při ověřování lekce Moldavsko jsme i spolupracovali. Pak už nabídky a informace chodily přímo z ARPOKu a o možnosti zapojit se do našeho projektu mě informovala Katka Štěpničková – dokonce si pamatuji, že jsme na sebe čekaly každá v jiné kavárně na krajském úřadu.

3) Je škola zapojena i do nějakého jiného projektu?

Pracujeme na projektu Ekoškola, ale ten jsme zatím nedotáhli, protože máme i vlastní – nejprve šlo o drobnky jako je spolupráce malotřídek při dalším vzdělávání, ale pak už jsme si podávali vlastní projekty OP VK – I cesta může být cíl a Neprošlapanou cestičkou, takže ty daly dost zabrat a ten poslední končí, takže to ještě bude hodně práce. Při naší spolupráci (s ARPOKem, pozn. autorky) jsme se také loni úspěšně zapojili do projektu Světová škola, ověřovali jsme materiály Zelený ostrov a některé další ze Sluňákova. Letos jsme také byly v projektu Kariérní systém, ale tam byly přístupy, výstupy a celkové výsledky úplně jiné – skoro bych řekla i mimo praxi, protože je dělali především úředníci a akademici. Což se u ARPOKu nebo Sluňákova nestane – tam jsou všechny semináře zárukou kvality.

4) S jakými tématy pracujete/pracovali jste po skončení PD?

Dost pracujeme s tématy odpovědné spotřeby – v souvislosti s regionálními potravinami a Fair Trade – to je dětem dost blízké a o kakau a čokoládě ví opravdu hodně a možná doma i prosazují čtení popisek. Při dodávkách Ovoce do škol se starají o to, odkud ovoce je, jak bylo pěstováno a sklizeno (samozřejmě, že to je pár dětí, ale jsou).

5) Jaké téma je pro tebe blízké? Zaujalo tě nějaké více než ostatní?

Pro mne osobně bylo každé téma zajímavé a docela bych uvítala zpracování pro první stupeň i takového tématu jako je turismus, protože některých se to dotýká a tyhle menší děti berou

všechno dost pocitově, takže je možné, že si budou pamatovat emociální momenty i v dospělosti.

6) Jak na tebe působily semináře? Sdílíš informace a materiály po seminářích, případně LŠ, dál?

Z poslední letní školy jsem si přinesla hromadu informací, které jsem tlumočila dál. Kromě toho, že jsme se dohodli, že letos budeme směřovat naši práci ke konkrétní pomoci (studny Haiti nebo učebnice v Africe), bylo pro mne překvapením povídání o Barmě a pohledu světa na tak malou zemi, jako jsme my.

7) Jaký seminář by se ti hodil? Jaké téma by sis vybrala?

O vlivu myšlenky. Zatím se nám nepovedlo začlenit metodu Global Story Line – tam bychom potřebovaly kosmetické úpravy pro malé děti – u nás se přece jen děti střídají a ty, co jsou vycvičené, odchází. A prvňáci jsou mimo minimálně čtyři měsíce.

8) Vidíš i nějaké změny u žáčků po PD a celkově projektu? Ovlivnilo je to nějak?

To je i problém u pozorování změny – chtělo by to delší časový úsek, ale i tak děčka slyší na odpovědnou spotřebu, regionální produkty, jsou schopné posoudit problematiku dětské práce a vnímají i problematiku vzdělávání. Fair Trade protlačujeme do běžných akcí, děčka poměrně často kupují výrobky pro charitu – pomoc dětem hipoterapii atd. Některé z nich jsou velmi samostatné a kriticky vnímají i sdělení z televize, reklam apod. To nebyvalo. Ale samozřejmě pořád je tu část, která je poměrně lhostejná – tam je potřeba ovlivnit rodiny, a to se nám zatím nedaří.

9) Jak probíhala příprava na PD u vás na škole? Spolupracovaly jste?

Tak u nás ta spolupráce je asi nutnost, to jinak nefunguje, protože u nás není možné, aby to dělal jeden člověk, ale většinou, my se setkáváme každý den, ale protože toho máme tolik, tak si to vždy přeposíláme mailem (smích), takže mezi námi funguje emailová komunikace a většinou to bylo tak, že jsme se domluvili na těch dnech, to jsme si vybírali sami, ARPOK nám už potom poslal návrh konkrétního řešení, my jsme si přes ten mail rozdělili, řekli jsme si tohle by se mi líbilo, tamhle to by se mi líbilo, tohle zvládnou, tak jsme si vybrali co třeba bychom mohli nebo dokázali zorganizovat sami...Děti z počátku jsme moc nezapojovali, ale pak jsme se přesvědčili, že i takhle malé děti si dokážou vybírat, takže pak už jsme se trochu zapojovali.

10) Jak jste děti zapojovaly?

Oni chtěli, když jsme probírali města tuším, tam byla hra, která se jmenovala "Taxik" a to už někdy hráli a ta se jim líbila, tak ji tam chtěli dát.

11) Zaznamenala jsi nějakou změnu u vás na škole? Změnil něco projekt výrazně? Zapojujete více GRV?

No, tak určitě se toho dotýkáme daleko víc než normálně, třeba když je něco ve zprávách, na něco narazíme, tak to s dětmi probíráme a oni na to opravdu slyší, jsou na to citlivější asi zřejmě než by byli, i když tady jsme zrovna v takové uzavřené komunitě....spousta dětí se prakticky nikam nedostane, a jsou vedeni k tomu, že oni jsou ti chudáci, ale už to tak nevnímají jako dříve. Myslím si, že ten postoj se hodně změnil, i když u nás je to těžké v tom, že vlastně po 5 letech ty děti odejdou, že vlastně ti co začínali, tak už jsou dávno třeba pryč, že už jsou třeba 2 roky někde jinde, ale pro nás osobně, si myslím, že je to také spousta nových informací, i ty postoje si myslím, měníme hodně. I jako dospělí, nejenom děti.

12) Sdílíš dál informace, které jsi získala během PD nebo seminářů?

No, tady třeba na vesnici jsou hodně vyhraněné postoje k těm jiným etnikum - Romové, Vietnamci teďka tady mají obchod, ale třeba co se týká rodiny, tak dcera vlastně má takovou skupinu lidí, který tohle zajímá a vlastně to šíří dál, to co já se dozvím a dostávám to dál do světa díky ní. I třeba díky té poslední letní škole, tak to byli neuvěřitelné informace, které jsem dávala dál a tu osvětu jako provádím, třeba můj syn, taky jsem si říkala přeci jenom on je jeden z těch takovej ukotvenej tady v té vesnici, ale tak jsem mu o tom vyprávěla, a on mi potom vyprávěl, že se kamarádí s tím Vietnamcem, který má tady ten obchod a že spousta lidí je proti nim vysazená, že to vůbec nechápe, takže on to bere spíš tak citově než nějaké argumenty, ale je pravda, že hodně lidí co třeba odmítají utečence a vůbec jako, že nás tady umlátí a tak, vůbec neberou v potaz, že mají nějaké problémy ti lidé a že se to nějakým způsobem snaží řešit.

13) Jak hodnotíš semináře? Byly pro tebe přínosné?

No, určitě ty semináře přinesli vždy spoustu informací, vlastně ten problém je, že těch informací je vždycky hrozně moc. že v okamžiku, kdy přijdeme ze semináře je nám vše jasný co všechno chceme dělat, ale jako to neuděláme hned, tak vlastně jakoby se to odkládá, takže díky tomu jsme hrozně rádi, že máme v rukou ty metodiky, protože si to všechno osvěžujeme

a v podstatě i ty jednotlivé aktivity, které tam byli, tak si na ně vzpomínáme a využíváme je. Teď momentálně třeba v družině si vzali všechny ty metodiky a dělají podle toho celoroční hru, takže teď momentálně v tom hodně žijeme....také chystáme oslavy 110 let školy, tak teď přemýšlíme co všechno budeme dělat a určitě chceme využít nějaké ty aktivity, právě z těch tematických dnů, že bychom to udělali i pro veřejnost, protože máme pocit, že ty děti toho vědí víc než ty rodiče. No a já teď momentálně stále žiji tím nejnovějším, tou letní školou, takže máme teď hromadu korálku z Haiti na prodej, tak uvidíme jestli se nám to povede nebo nepovede.

14) Kdyby sis měla vybrat seminář na jakékoli téma, jaké by to bylo? Co tě zajímá a v čem se potřebuješ zdokonalit?

No, teď jsem momentálně přihlášená na metody Persona dos, což doufám, že nám zase pomůže trošku v té práci s emocemi s dětmi, protože u některých dětí u nás má člověk pocit, že je něco špatně a nemůže se k tomu nijak dobrat....třeba si něco myslíme a ono to může být úplně jinak, takže to....vždycky nás zajímají semináře, které třeba pořádají ve Sluňákově nebo třeba Arpok, protože pak máme pocit, že to je pro praxi přínosné a že nám osobně...jako člověk se pořád učí...

15) Vraceli jste se k tématům i po PD? K jakým?

No, my jsme se hodně věnovali výživě a FT a teď třeba přišlo první ovoce do škol a děcka se hned ptali, jestli je to naše, české, jestli to jsou české hrozny, naše švestky, tak naštěstí byly, takže to jsme ustály (smích). Samozřejmě jsou děti, které to úplně mine, že, to tak je, ale takové ty vnímavější, ty šikovnější a nebo ty, které mají třeba vnímavější rodiče, tak se tady tím určitě zajímají a třeba si kupují FT kávu a sledují třeba život dětí někde v zahraničí, zajímají se i o vzdělání....není to tedy v takové míře, ale jsou tu náznaky. Když o tom mluvíme, víme, že to vnímají.

16) Prošla sis už nové metodické příručky? Jak na tebe působí? Zdají se ti uchopitelné?

Jsou úplně úžasné. Nám to tak jak to je vyhovuje. Myslím si, že je to hodně propracované, promyšlené a moc hezky udělané.

17) Kdybys mohla udělat PD dle vlastního rozhodnutí a organizace. Jak by vypadal a na jaké téma by byl?

No tak určitě bych teď šla jenom po Arpoku a přemýšlím právě nad vzděláním, protože tady máme hodně dětí, jejichž rodiče tomu vzdělání nepřikládají nějak extra význam a je zřejmé, že ty děti zůstanou asi na té vesnici a možná skončí se základní školou, byť o nich víme, že jsou šikovní a chtěla bych, aby si uvědomili, že v tom světě je spousta lidí, kteří to vzdělání nemají, nemají ani jak dosáhnout a pokud už třeba začnou chodit do školy, tak nikdy nemají zajištěno, že to vzdělání dokončí a chtěla bych, aby si začli vážit toho co všechno mají a uvědomili si, žene všechny děti tu možnost mají a případně pokud by mohli i třeba i pomoci přestože nemají nějaký velký přísun prostředků....a jaké aktivity? Tak určitě nějaké hry, třeba s nošením vody, protože v té Africe musí chodit napřed pro vodu, pak si vezmou židličku a někam jí nesou a ..... Dovedu si představit, že by to byla společná akce pro žáky a pro rodiče, ale samozřejmě je to daleko víc práce a tady u nás je to problém, když jsme jenom 3, a stalo se nám, že když jsme potřebovali od rodičů pomoci při nějaké akci, např. při organizování dětského dne, aby stáli u nějakého stanoviště, tak oni řekli, že né, že oni se přišli pobavit...Ale tak už jsme si nějaké rodiče vychovali... a chtělo by to vymyslet tak, abychom nepotřebovali tolik obslužného personálu kolem...třeba nějaké odpoledne si myslím, že by mohlo být dobré, protože určitě bychom využili zase třeba Katčiny zkušenosti...jako ona ta bezprostřední zkušenost někoho, kdo tam byl, tak je něco jiného, než když to zprostředkujeme jakoukoliv aktivitou...přeci jenom ten kdo tam byl mluví z vlastní zkušenosti a to je něco jiného.

18) Jak bys zhodnotila projekt Svět v jednom dni?

Pro nás to všechno bylo překvapivé, příjemné a hlavně jsme se setkávali s úžasnými lidmi a to pro mne třeba osobně je vždycky takové příjemné zjištění, že i vy mladí jste prostě úplně jiní, že dokážete myslet na spoustu jiných věcí než jenom na sebe a vlastně, že mě spoustu věcí taky naučíte.

c) Eva Gregovská (Skype)

1) Mohla by ses na začátku představit a říci něco více ke své učitelské kariéře?

Jmenuji se Eva Gregovská, učím 12 let, vystudovala jsem SpgŠ Přerov obor Vychovatelství a Učitelství pro 1. stupeň na PdF UP Olomouc, v současnosti učím na 1. stupni ZŠ a MŠ Lobodice (letos učím 2.,4. a 5. ročník ČJ, M, Prvouku, Přírodovědu, Vlastivědu, HV, VV, Pracovní výchovu a Angličtinu v 1.,2. a 3. třídě). Předtím jsem učila jsem na Základní a mateřské škole v Polkovicích a Základní a mateřské škole ve Vlkoši.

2) Čí byla iniciativa zapojit se do projektu Svět v jednom dni a kde ses o něm vlastně dozvěděla?

Do projektu jsme se zapojily na základě iniciativy p. ředitelky, která přišla s nápadem absolvovat letní školu GRV. Na škole jsme měly např. projektové dny: Štrůdlování, Ovoce do škol, Zdravá pětka, Masopust, Den čokolády, Den květů, Den lidských sídel, Den výživy. Ve všech činnostech máme skvělou podporu vedení, jako malotřídní škola spolupracujeme všichni na všem.

3) Jaký pocit máš z PD? Zdá se ti, že PD a projekt celkově změnil dění u vás na škole? Mělo to nějaký význam pro děti? Změnilo to jejich chování a postoje? Byla pro ně témata zajímavá?

Všechny projektové dny, které jsme absolvovaly, bylo jich docela dost, ale momentálně mě další nenapadají, cítím jako přínos pro všechny zúčastněné – děti i dospělé. Jedná se o získávání povětšinou nových informací nenásilnou, akční a hravou formou – to je vždycky lepší než cokoliv jiného, potírá se role učitele a žáka, jsme partneři, v našem případě máme smíšené skupiny dětí napříč celým 1. Stupněm – spolupráce starších a mladších dětí, ohleduplnost, role ve skupině, přizpůsobivost, zodpovědnost.

Témata všech projektových dnů konzultujeme všichni pedagogové společně, vybíráme tedy taková témata, která považujeme za zajímavá a blízká dětem, i jejich rodičům.

4) Byla témata blízká tvému oboru i tobě samotnému (jakože v osobním životě)?

Mě osobně témata projektových dnů sedla, v soukromém životě se snažím být „slyšící“ na témata jako jsou : životní podmínky mimo moji rodinu, chudoba, zaměstnávání dětí, Fair Trade potraviny, ale i regionální produkty a potraviny.

5) Pracuješ i dále s tématy z PD se žáky v hodinách?

Ve vyučování s poznatky projektových dnů pracujeme, vzpomínáme jak který PD probíhal, co nám dal pokaždé, když na jakýkoliv podnět, nebo vlastní zkušenost z PD narazíme. Na děti udělal největší dojem PD Čokoláda – často vzpomínají nejen na ochutnávku, ale i náročnost celého procesu výroby, práci dětí, špatné podmínky – špatnou mzdu.

6) Lektorovala jsi stanoviště na PD? Jak na tebe působily metodiky? Byly srozumitelné?

Ano, některá stanoviště jsem i lektorovala, vychází to z omezeného počtu zaměstnanců ZŠ, některé náměty byly mé vlastní, případně na základě spolupráce s paní ředitelkou a paní vychovatelkou. Metodiky byly napsány perfektně – jasně, srozumitelně, přehledně, konkrétně, přesně pro potřeby našich dětí.

7) Účastnila ses všech seminářů? Byly pro tebe přínosné případně nové? Co sis z nich odnesla zásadního?

Seminářů jsem se snažila účastnit všech, nebyla jsem jen na posledním prázdninovém (rodinná dovolená). Nové pro mě bylo téměř vše, ne proto, že bych doposud byla úplně bez informací a znalostí, ale na každém semináři byly pro mě stěžejní především informace z vlastních cest lektorů, jejich zážitků a zkušeností a to považuji za nejcennější. Nikdo nemluvil teoreticky, všechny informace byly předávány lidmi z praxe. V životě jsem nikde mimo turistické oblasti v Itálii a Chorvatsku nebyla, proto jsou pro mě informace lidí, kteří v lokalitách, o nichž vypráví, nějakou dobu žily, cenné.

8) Co tě nejvíce zaujalo?

Osobně se mi líbilo propojení stávajících informací dětí s novými, motivace příběhem a skupinová výroba plakátů k tématu projektového dne. Vždycky se naprosto svobodně zapojily všechny děti, i ty, které by v případě individuální práce neměly odvahu se projevit, navíc plakát nám ještě dlouho připomíná osnovu PD.

9) Jaké téma by tě v rámci nějakého nového semináře zaujalo?

Více by mě zajímalo téma školství v rozvojových zemích, ač si myslím, že mi malotřídní škola umožňuje mít solidní představu o vzdělávání různých věkových skupin, asi je to jen můj naivní pocit. Taky je mi blízké téma kuchyně, národní pokrmy, příprava jídla, suroviny, ze kterých se jídlo připravuje a sociální postavení v rodině, péče o staré lidi.

10) Sdílíš informace z PD a seminářů se svým okolím? S rodinou či známými?

V soukromém životě jsem zasvětila do nově získaných informací z PD svoji rodinu, syn (18 let) dává poměrně důsledně přednost potravinám Fair Trade, manžel, ač nebyl s rodiny veden k nějaké formě charitativní pomoci, mi koupil k narozeninám pár koz, určených na pomoc do Afriky, a to mě hódně překvapilo. Jinak se poměrně důsledně snažíme neplýtvat jakýmkoliv potravinami.

11) Zaznamenala jsi nějakou změnou u žáků? Na co nejčastěji vzpomínají?

Žáci ve škole vzpomínají na životní podmínky jejich vrstevníků, nutnost docházet pro pitnou vodu daleko od domova, nemožnost chodit do školy, nutnost pracovat za příšerných podmínek. Pojem Fair Trade zmiňují docela často.

12) Měla jsi čas prohlédnout si novou metodiku Svět v jednom dni? Jak na tebe působí? Je dostatečně vhodná a uchopitelná pro praxi učitelů ZŠ? Komu bys ji doporučila?

Metodika vzniklá v projektu je úžasná a přehledná. Doporučila bych ji všem, kdo pracují s dětmi a mají chuť jít do něčeho nového. Proč nedělat projektové dny např. na škole v přírodě, na letních táborech, v družině atd? Rozhodně to není ztracený čas, děti PD baví a mě osobně taky.

13) Jaké téma by sis vybrala, kdybys měla zorganizovat svůj PD? Jak by byl koncipován? Po jakých materiálech bys sáhla?

Asi bych šla do PD Jídlo/ Kuchyně v rozvojových zemích. Naše děti rády ochutnávají, mohly bychom si připravit nějaká tradiční a typická jídla a to i množství skutečně odpovídajícím denní dávce oblasti, kterou bychom se zabývali. Upřímně bych PD připravovala podle metodiky vzniklé v rámci projektu. Pracovali bychom ve smíšených skupinách, střídali se na stanovištích, motivovala bych nějakým skutečným příběhem. Pracovala bych tak, jak jste mi to několikrát předvedly a jak se nám to i osvědčilo. Nebo mě ještě napadá PD „Babička a dědeček“.

14) Mohla bys zhodnotit projekt Svět v jednom dni?

Projekt Svět v jednom dni byla úžasná zkušenost, která mě bavila tím víc, čím déle jsem se s ním setkávala. Doporučila bych účast na něm pro všechny, kdo si připustí, že je potřeba se dívat kolem sebe a nebýt lhostejným.

5. ZŠ Otrokovice

a) Stanislav Šindler (e-mail)

1) Jméno, jak dlouho učíš, co učíš, co a kde jsi vystudoval, jaký stupeň teď učíš, kde všude jsi učil?

Stanislav Šindler, začínám teď učit pátý rok 2. stupeň. Učím zeměpis a angličtinu a vystudoval jsem pajdák v Brně – zeměpis s občanskou. Předtím jsem učil v Brně na Tuháčkově ZŠ během paťáku na škole a pak na Mánescce v Otrokách po škole.

2) Zapojení do projektu – či to byla iniciativa, jak ses o projektu dozvěděl a od koho, máte/měli jste na škole i jiné projekty, máte podporu vedení, byl jsi zapojen i do jiného projektu?

Honza Merta do toho chtěl jít se mnou, tak jsme se rozhodli spolu. Projektů máme na škole spoustu, jsme velká škola, já v ARPOKu mám ještě ten s dlouhým názvem s Italama – s Adamem a Zuzkou. Podporu máme, kor když víme, co chceme. Jinak dělám na jednom angličtinářském projektu, už třetí rok myslím.

3) PD – jaký máš pocit z PD, všiml sis změny v chování školy – nově zapojení žáci, témata více probíraná, kolegové se zajímali či si brali materiály?

Pocit mám super. Hlavně, že se to líbilo mně, spoustě dětí taky a ti ostatní nebyli otravní, takže ok. Pozitivně to hodnotí kolegové, kteří se s dětma o tom pak baví – jaké to bylo a tak... Krom mojí třídy, která se účastnila vždy, jsme třídy střídali, bál jsem se, co bude... Ani nebyli tak dobří a ochotní pracovat jako moji. Témata jsme vybírali dle zajímavosti, vy jste je nachystali luxusně. Zájem kolegů byl normální, lidská zvědavost. Jinak zemák učím jen já a před tím i Honza, ten už tu teď není, takže materiály si nikdo nepůjčuje. Oni by tak chtěli, abych jim to všechno nachystal a pak i odpracoval.

4) Byla témata blízká tvému oboru i tobě samotnému (jakože v osobním životě)

Kolonizace ne, ale baví mě o tom dozvídat se nové věci, sídla se dotýkají všech, každý chce pěkné bydlení, a třetí téma bylo jídlo, což mam rad.

5) Pracoval jsi s tématy z PD i dále v hodinách? S jakými a jak?

Vybral jsem vždy úsek k probírané látce, třeba sídla, struktura města, výškové budovy, tak různě, po menších úsecích. Na celodenní projekt nemám dost sil zatím. Chci to s někým projít postupně.

6) Lektoroval jsi nějaké stanoviště? Jak se ti pracovalo s metodikami? Přípravoval sis je sám?

U prvního PD ano, chystali jste ho vy, bylo precizně připravené, takže to šlo skoro samo, jinak dělal aktivitu Honza.

7) Účastnil ses všech?

Asi na 1 jsem chyběl z rodinných důvodů.

8) Co ti to dalo? Něco nového?

Tak vždycky se člověk dozví něco nového, co si pamatuju nejlíp, je obrácená zeměkoule z australského pohledu, ale i další...

9) Něco, co ti uvízlo v paměti (informace, téma, metoda, názor, ...cokoli)

Vy v ARPOKu to všechno berete z druhé strany, všechno je jiné než ve škole. Projekty jsou moc pěkné a děti to baví, ale i tak se plní různé plány jak za socialismu. Sic na otázku moc neodpovídám, myslím, že není od věci to napsat.

10) Kdyby sis mohl vybrat jakýkoli seminář a v něčem se zdokonalit, co by to bylo?

Jestli myslíš cokoli, tak to bude jazyk, ale jestli ARPOK či něco podobného, tak enviro (to mi moc nejde).

11) Dal ti projekt něco nového do tvého osobního života? Cítíš u sebe nějakou změnu? V čem?

Jo, spoustu věcí, vybral bych třeba tu, že nekupuju řezané květiny, max. v květináči, dívám se, odkud jsou banány, ale Fair Trade si nemůžu dovolit...

12) Sdílíš nové poznatky a informace s přáteli/rodinou?

Jasně, vždy jim všechno popisuju, voláme si, bavíme se.

13) Co žáci? Zaznamenal jsi u nich během posledních 3 let nějakou změnu?

Směřem k projektům ani ne, chci je formovat tak, aby byli hodnotní lidé pro sebe a pak i pro jiné, své nejbližší, jestli si rozumíme.

14) Jak se ti zdají uchopitelné nové metodické příručky, které vznikly v rámci našeho projektu?

Kouknul jsem do nich zatím jen lehounce, protože takový ten start školního roku je vždy velmi hektický a já toho mám ve škole až moc, ale líbí se mi a chci něco udělat během října a tak. Jsou velmi zdařilé.

15) Komu bys je doporučil?

Tak já mám velmi omezené možnosti kontaktů a už výše jsem zmínil, že oni by raději, abych přišel osobně a udělal projektový den, třeba teď jeden dělám sám pro celou školu, ale anglický.

16) Kdyby sis mohl vybrat jakékoli téma PD, který bys chtěl udělat na své škole – o čem by bylo? Jak bys PD zorganizoval, jaké metody bys použil a po jakých zdrojích bys šáhl?

Jedině po zdrojích z ARPOKu, tam mám jistotu, ale téma nevím, nic mě nenapadá.

+ 3 slovy nebo krátkou větou popiš projekt Svět v jednom dni tak, jak bys ho charakterizoval

přátelská aktivní dvouletka

6. ZŠ Dubicko

1. stupeň

a) Dagmar Kotalová¹⁷⁰ (e-mail)

1) o tobě (jméno, jak dlouho učíš, co učíš, co a kde jsi vystudovala, jaký stupeň teď učíš, kde všude jsi učila?)

Mgr. Dagmar Kotalová, učím 16 let (z toho 5 let na mateřské dovolené a teď od dubna opět na MD) vystudovala jsem pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci učím na 1. stupni a celou dobu v Dubicku.

2) zapojení do projektu (či to byla iniciativa, jak ses o projektu dozvěděla a od koho, máte/měli jste na škole i jiné projekty, máte podporu vedení, byla jsi zapojena i do jiného projektu)?

O projektu jsem se dozvěděla od kolegyně, nyní naší nové paní ředitelky Ivy Křížkové, na škole máme už řadu let projekt Comenius.

3) PD (Jaký máš pocit z PD, všimla sis změny v chování školy - nově zapojení žáci, témata více probíraná, kolegové se zajímali či si brali materiály?)

PD se mi moc líbily, byly příjemným zpestřením výuky lektorovala jsem 1 stanoviště, které jsem si sama připravila s metodikami bych pracovat zvládla, možná bych je malinko zjednodušila, protože nemám takový vhled do problému, jako vaši lektoři a takové zkušenosti....PROTO jsem byla vděčná za Vaše lektorování a předávání Vašich opravdu zažitých zkušeností dětem.

4) semináře (účastnila ses všech)

NE, neúčastnila.

5) Co ti to dalo? Něco nového?

Odesla jsem si zajímavé a pro mě často i nové informace. A zároveň i metody práce, které můžu využít v praxi – prvouka.

---

¹⁷⁰ Tato respondentka odešla v průběhu projektu na mateřskou dovolenou, nebyla tedy schopna poskytnout úplné a relevantní informace.

6) Něco, co ti uvízlo v paměti (informace, téma, metoda, názor, ...cokoli)

Napadají mě hry – Živé pexeso, přenášení bonbonů hůlkami, náměty z projektu o energiích...

TOTO JSOU VŠECHNY INFORMACE, KTERÉ AUTORKA PRÁCE OD RESPONDENTKY ZÍSKALA (pozn. autorky)

7. ZŠ Slatinice¹⁷¹

1. stupeň

a) Jana Daňková a Dana Krylová (e-mail)

1) Mohla by ses představit a přiblížit svou učitelskou kariéru?

Jana Daňková – PdF UP Olomouc, 30 let praxe, 1. stupeň ZŠ Slatinice

Dana Krylová – PdF UP Olomouc, 23 let praxe, 1. stupeň ZŠ Slatinice

2) Jak jste se o projektu dozvěděly

Do projektu nás přihlásil pan ředitel, jsme zapojeny i do řady dalších projektů

3) Zaznamenaly jste změny v chování žáků během a po PD?

Změny v chování žáků nejsou příliš vidět. Menší děti v danou chvíli samozřejmě soucit s lidmi mají, ale je třeba některé věci opakovat častěji.

4) Byla vám témata z PD seminářů blízká? Vracely jste se k některým i po skončení PD?

Témata nám byla blízká, pracovaly jsme s nimi průběžně po celý rok. Vracíme se ke všemu, nejvíc asi k dětské práci a chudobě.

5) Lektorovala jsi nějaké stanoviště během PD? Byly metodiky uchopitelné?

Lektorovaly jsme některá stanoviště, s metodikami se nám pracovalo dobře.

6) Zúčastnily jste se všech seminářů?

Jana se zúčastnila všech seminářů

---

¹⁷¹ V rámci rozhovorů na ZŠ Slatinice, odpověděly obě paní učitelky z 1. stupně dohromady.

Dana ne, protože nahradila kolegyni.

7) Pokud byste si měly vybrat nějaký další seminář, na jaké by byl téma?

Vybraly bychom si téma dětské práce.

8) Podělily jste se o nové poznatky ze seminářů se svými kolegy? Sdílíte informace i se známými a rodinou?

O nové poznatky jsme se podělily nejen s kolegy, ale i se známými

9) Viděly jste už nové metodické příručky? Jak se vám zdají uchopitelné?

Příručky efektivně podporují výuku.

10) Pokud byste si měly vybrat nějaké téma pro nový PD ve vaší vlastní režii. Jaké by to bylo?

Obě bychom si vybraly téma V restauraci Svět.

Příloha č. 2: Rozhovory se zaměstnanci ARPOKu

A) Rozhovor s ředitelkou ARPOKu:

1) Splnil projekt svůj cíl? Pomohl k naplnění cíle NS GRV?

Cílem projektu (pozn. dle projektové dokumentace) bylo zvyšování odborných znalostí pedagogických pracovníků v oblasti začleňování rozvojových témat do výuky za využití interaktivních vyučovacích metod.

Dle mého názoru učitelé nabyli nové znalosti v globálních tématech a tématech rozvojové spolupráce. Součástí seminářů a letních škol byla např. tato témata: fair trade, udržitelný cestovní ruch, problémy na Haiti či v Barmě. Vzhledem k tomu, že témata byla většinou předávána interaktivní formou, došlo vedle navýšení odborných znalostí také k navýšení praktických dovedností (formy výuky).

Hlavním cílem strategie GRV ČR je zajistit všem občanům ČR přístup k informacím o rozvojových zemích a globálním rozvoji a motivovat je k aktivnímu přístupu při řešení globálních problémů a problémů rozvojového světa.

Projekt Svět v jednom dni tento cíl nemohl vzhledem ke své cílové skupině splnit, ale napomohl k předání informací o rozvojové a globální problematice u učitelů a žáků základních škol. Součástí každého projektového dne, který byl realizován a je součástí nově vzniklého metodického materiálu, je i zamyšlení a vztažení k sobě samému. Žáci si pokládají otázku „A co já s tím mohu udělat?“. Projektové dny tedy motivovaly žáky k aktivnímu přístupu při řešení globálních problémů a problémů rozvojového světa. Dvě ze zapojených škol (ZŠ Lobodice a ZŠ Olomouc-Nemilany) se v průběhu projektu staly „Světovými školami“. V kritériích pro udělení certifikátu je právě usilování o řešení místního problému s globálním přesahem.

Projekt Svět v jednom dni vytvořením nových metodických materiálů přispěl k opatření cíle na úrovni vzdělávací koncepce, vzdělávacích programů a jejich realizace v předškolním, základním a středním vzdělávání. Opatřením cíle „Hlavní vzdělávací koncepce a vzdělávací programy budou odrážet cíle a principy a obsahovat témata globálního rozvojového vzdělávání“ je „podpořit, vytvořit a zpřístupnit pedagogům škálu aktuálních a relevantních

výukových materiálů (učebnice a učební texty, ostatní texty a materiály) k začleňování GRV do vzdělávacích procesů.“

2) Co bys vypíchla jako 3 plus a co jako 3 minus projektu?

Mezi plusy mohu jednoznačně zařadit dlouhodobost spolupráce s vybranými školami (tzv. pilotní/projektové školy), možnost vytvořit materiál s učiteli a pro učitele, pomáhat učitelům začleňovat globální témata do výuky (v tomto případě ve formě projektových dnů).

K mínusům bych uvedla nezpracování evaluace projektu (s daty před a po projektu – původní záměr této DP), nízkou účast učitelů na závěrečné letní škole, a prozatím (k datu 28. 11. 2014) nepromyšlenou systematickou distribuci vydaných publikací (projekt ale končí až 31. 12. 2014 a do té doby bude plán nových seminářů a distribuce vytvořen).

3) Plánuje ARPOK navázat podobným projektem?

ARPOK bude i nadále věnovat svůj čas a práci učitelům. Budeme se soustředit na vzdělání pedagogů v komplexnější podobě a preferovat dlouhodobou spolupráci s učiteli.

4) Na co by si měl ARPOK dát v dalším projektu pozor? V čem by se měl poučit?

Pracovníci ARPOKu berou v potaz vždy při psaní nových projektů potřeby cílové skupiny. V tuto chvíli mne nenapadá, na co bychom si měli dát pozor a zároveň z čeho se poučit, projekt ještě zatím neskončil. Mrzí mne ale, že jsme u žáků a učitelů nevytvořili srovnávací dotazníky na začátku a na konci projektu, mohli jsme mít zajímavá data pro další práci. Nicméně byl to původní záměr této DP.

B) Rozhovor s koordinátorkou projektu:

1) Splnil projekt svůj cíl? Pomohl k naplnění cíle NS GRV?

Podle mě ano, cíl „zvýšení povědomí pedagogů o GRV“ se povedlo.

2) Co bys vypíchl(a) jako 3 plus a co jako 3 mínus projektu?

+

1) forma projektových dnů - tématu je věnován celý den, takže se může probrat detailně a ve všech souvislostech, u učitelů i žáků je tahle forma vyučování populární

2) letní školy GRV pro pedagogy - účastníky hodnoceny velmi kladně jako několikadenní prostor k načerpání informací ke GRV tématům, ke sdílení jejich potřeb a postupů při výuce; vhodně byl zvolen i termín vždy těsně před začátkem školního roku

3) publikace Svět v jednom dni - rozsahem nevelké, ale informačně bohaté a přehledné metodiky k projektovým dnům, kde jsou na jednom místě veškeré informace a materiály k realizaci projektových dnů, navíc jsou podle mého názoru atraktivní i co se designu týče

4) zaujetí pilotních škol pro GRV - tým škol spolupracujících škol byl výjimečný tím, že byl velmi aktivní a pozitivně naladěný směrem k projektu a některé z nich rovnou navázaly spolupráci na dalších projektech GRV (Světová škola, "Italové"), tak se krásně v praxi naplňuje udržitelnost

-

1) Během projektu nebyl měřen dopad projektových dnů na žáků, takže nevíme, co se změnilo v jejich postojích a dovednostech směrem k tématům GRV.

2) Kdybych začala projekt znovu od začátku, asi bych požadovala od učitelů větší zapojení v tvorbě metodik projektových dnů. Takto mám pocit, že to byla z 85 % tvorba ARPOKu. A ten podíl bych chtěla posunout více k iniciativě učitelů.

3) Nejsem si jistá, že se podařilo v projektu pokrýt všechna témata GRV obsažená v NS GRV

- možná jsme mohli klást větší důraz na tu poslední skupinu - "rozvojová spolupráce a humanitární pomoc"...

Příloha č. 3: Dotazníky pro žáky 2. stupně ZŠ zapojených do projektu Svět v jednom dni¹⁷²

Dotazník (žáci 2. st. ZŠ):

Milé holky a kluci,

v rámci projektu Svět v jednom dni, na kterém spolupracuje vaše škola s organizací ARPOK, proběhlo několik projektových dnů (v dotazníku zkratka PD). Témata byla různá a každá škola si mohla vybrat jiné. Jednalo se o Světový den vody, Světový den cestovního ruchu, Světový den výživy, Světový den boje proti kolonialismu, Světový den stromů, Světový den kulturní rozmanitosti, Světový den nenakupování a Světový den sídel. Pamatujete si na ně?

Následující dotazník neslouží k tomu, abych vás kontrolovala, co si z projektových dnů pamatujete dobře či špatně, a nejedná se ani o test či známkování. Dotazník je anonymní. Zajímá mě, co si o projektových dnech u vás na škole myslíte, co ve vás zanechaly a zda máte pro ARPOK či učitele nějaká doporučení.

Děkuji vám za váš čas a pečlivost s jakou následující dotazník vyplníte. Výsledky mohou pomoci ARPOKu do budoucna zjistit, jak projektové dny dělat jinak a lépe. Kromě toho bych chtěla informace použít pro svoji diplomovou práci na univerzitě.

Dominika Jíchová

---

1) Jaké 3 věci tě napadnou jako první, když si vzpomeneš na PD, které proběhly u vás na škole?

---

2) Lišily se PD od vaší běžné výuky?

ANO

NE

V čem byly stejné?

---

¹⁷² Číslo otázek nesouhlasí s konečnou elektronickou verzí dotazníku, některé otázky jsou rozepisovací a rozšířené. (pozn. autorky)

V čem byly jiné?

---

3) Jak ses při PD cítil/a? (možnost zaškrtnout i více odpovědí)

Nechtěl/a jsem tam být

Nezajímalo mě to, nic jsem nedělal/a a nudil/a jsem se

Nezajímalo mě to, ale účastnil/a jsem se

Nudil/a jsem se

Nic jsem nedělal/a

Nechtěl/a jsem se dozvědět něco nového

Chtěl/a jsem se dozvědět něco nového

Aktivně jsem se účastnil/a

Hodiny mě bavily

Dozvěděl/a jsem se nové věci

Jiné:

4) Byl pro tebe způsob výuky během PD nový?

ano, zcela

spíše ano

spíše ne

ne, vůbec

Pokud ANO, v čem?

5 Jak by podle tebe měla probíhat běžná výuka ve škole, aby tě bavila a dozvěděl/a ses potřebné informace?

---

5) Jaké aktivity během PD převažovaly? (max. 3 možnosti)

1. samostatná práce pod vedením učitele
2. práce ve skupině se spolužáky
3. diskuse s vyučujícími a se spolužáky
4. práce s textem
5. práce s fotografiemi
6. soutěže a hry
7. film
8. práce s pracovními listy
9. tvorba projektů/plakátů
10. tvoření výrobků, práce s materiálem
11. přehrávání různých situací před tabulí, dramatizace
12. jiné:

6) Podělil/a ses o informace získané během PD s někým mimo školu? (kamarád, rodina,...)

ANO

Ne

Pokud ANO, s kým a proč?.....

Pokud NE, proč?.....

7) Zjišťoval/a sis další informace po PD o některém z témat mimo školu (internet, rodiče, kamarádi,...)?

ANO

NE

Pokud ANO, o kterém, a co jsi zjistil/a?

---

8) Měli jste možnost si téma PD vybrat?

ANO

NE

Jiné:

9) Jak dlouho dopředu jste věděli, na jaké téma PD proběhne?

Vůbec

Den předem

2–4 dny

Týden

2–3 týdny

Měsíc

Delší dobu

Jiné

10) Souhlasil/a jsi s vybranými tématy PD?

ANO

Spíše ANO

Nevím

Spíše NE

NE

11) Z jakého důvodu?.....

12) Vraceli jste se s vyučujícími k tématům z PD v běžné výuce?

Ano, ke všem

Ano, k nějakým z nich

Nepamatuji si

Jen okrajově

Ne, vůbec

Jiné: _____

13) V rámci jakého předmětu? .....

14) S kým?

Učitel/ka zapojen/a do projektu Svět v jednom dni

Učitel/ka nezapojený/á do projektu Svět v jednom dni

Jiné:.....

15) Jaké téma by tě zajímalo pro další PD? (1-5 možností)

Globalizace - propojenost světa v rámci obchodu, kultur, jazyků či hodnot
Migrace ve světě
Základní lidská práva
Dětská práva
Diskriminace a xenofobie
Demokracie a dobré vládnutí
Rovnost mužů a žen
Chudoba a nerovnost ve světě
Nízká vzdělanost
Zdravotní problémy
Podvýživa a hlad
Nedostatek nezávadné vody
Zhoršující se životní prostředí
Populační růst
Konflikty a násilí ve světě
Mezinárodní instituce
Lokální úroveň globálních problémů – jak se globální problémy dotýkají tebe
Rozvojové cíle tisíciletí
Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce
Jak se Česká republika a Evropská Unie zapojuje v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce

Jiné: _____

16) Myslíš si, že vědomosti získané během PD uplatníš ve svém budoucím životě?

ano, většinu

spíše ano

spíše ne

ne, vůbec

Jaké, a jak? (dobrovolná otázka)

---

17) Změnily ti PD pohled na svět?

ANO

NE

Pokud ANO, jak?

---

18) Co se ti na PD líbilo?

---

19) Co se ti na PD nelíbilo?

---

20) Z jaké jsi třídy?

- a. 5. tř.
- b. 6. tř.
- c. 7. tř.
- d. 8. tř.
- e. 9. tř.

21) Jsi

- a. Holka
- b. Kluk

22) Z jaké jsi školy?

Základní škola a Mateřská škola Olomouc – Nemilany
Základní škola Karla staršího ze Žerotína Bludov
Základní škola a Mateřská škola Slatinice
Základní škola Mánesova Otrokovice

23) Vzkaz/poznámka:

Příloha č. 4: Hodnocení 1. stupně ZŠ zapojených do projektu Svět v jednom dni

1) Bludov

Svátek slavila čokoláda

10.10. - měla čokoláda na celém světě svátek a tak jsme tento ten využili k projektu na 1.stupni naší školy. Na „oslavu“ k nám opět přijeli lektoři ARPOKu Olomouc (Agentury rozvojové a humanitární pomoci Olomouckého kraje). Děti se na šesti stanovištích – Putování za čokoládou, Kakao, Spravedlivá čokoláda, Sladká dílnička, Čokoládové zoubky, Čokoládový svět - seznámily s oslavenkyní opravdu důkladně – poznaly její původ a vznik, čokoládou malovaly, navrhly na ni krásné obaly, samozřejmě si na ní pochutnaly a nakonec si pořádně vyčistily zoubky. Sladký den se dětem moc líbil, všichni se těšíme na další zajímavý projekt.

Mgr. Iveta Šejnohová

Reakce dětí po projektu:

„Tento projekt se mi moc líbil. Mám ráda čokoládu. Nejvíc se mi líbilo, jak jsme malovali čokoládou.“

„Líbilo se mi, jak jsme si povídali o čokoládě. Dozvěděli jsme se mnoho zajímavého.“

„Čokoládový den byl zajímavý. Povídali jsme si o kakau, jak se vyrábí čokoláda. Čokoládou jsme malovali. Víme, že si musíme pak čistit zuby.“

„Měli jsme sladký den s čokoládou. Udělali jsme obaly, povídali si o ní. Uvařili jsme čokoládu, moc se mi to líbilo. Těším se na další takový den.“

„Mám rád čokoládu a tak se mi ten den moc líbil. Nejvíc ochutnávání.“

Chování a postoje žáků

- získali základní znalosti o různých etnických skupinách
- naučili se žít a komunikovat ve skupině odlišných kulturních skupin
- naučili se otevřeně přistupovat k novým informacím

- seznámili se s některými základními pojmy multikulturní terminologie – kultura, etnikum, národnost....
- zamysleli se nad globálními problémy – chudoba, nerovnost, nízká míra vzdělanosti, zdravotní problémy, podvýživa, hlad, nedostatek pitné vody, násilí....

Závěrem:

Naše děti ve věku 6-8 let byly těmito projektovými dny nadšeny. Bezprostřední po těchto akcích to zcela jistě v jejich vědomí zůstávalo, probírali jsme velice často prožitá témata a zodpovídali na jejich zvědavé otázky. Vzhledem k tomu, že jsou nyní žáky vyššího ročníku a mají jiné třídní učitelky, nemůžeme posoudit jejich současný postoj.

2) Nemilany

Hodnocení 1. stupně – ZŠ a MŠ Olomouc – Nemilany, Raisova 1, odloučené pracoviště ZŠ Slavonín, Zolova 2:

- vzájemná spolupráce a pomoc při vypracování úkolů,
- týmová práce,
- určování rolí ve skupině,
- prezentace výsledků práce skupiny,
- propojování vědomostí žáků 1. – 4. tříd (společné družstvo),
- rozšiřování vědomostí a znalostí nad rámec výchovně - vzdělávacího programu,
- seznámení se životem, problémy a odlišnostmi dětí v jiných zemích,
- práce s PC, interaktivní tabulí, apod.,
- práce s mapou,
- prezentace projektů na veřejnosti – nástěnky, foto, obrázky, výrobky, web. stránky,
- nové formy práce.

3) Lobodice

Naši žáci prošli celým programem během dvou let. V programu pracovali všichni žáci školy ve věku od 6 do 11 let. Bohužel máme jen první stupeň a páťáci odchází do jiných škol, takže u nich nemáme zpětnou vazbu.

V průběhu programu si děti osvojily znalosti o problematice GRV, zejména dobře vnímaly konkrétní příběhy dětí. Velmi razantně zastávaly poměrně radikální postoje, které se týkaly dětské práce, nedostupnosti vzdělání, emigrace. Tyto postoje mají poměrně dobře zafixovány směrem k dětem, které žijí mimo náš region. V nejbližším okolí tolerují předsudky vůči cizincům a znevýhodněným nadále – ve škole lze směřovat jejich postoje (a také se tak děje), ale vliv rodinného prostředí je velmi výrazný. Jinými slovy – pozorujeme rozdíly mezi chováním dětí ve společnosti vrstevníků ve škole či školním prostředí a mezi chováním v rodinném prostředí. Postupně si budují kvalitní názory i postoje, ale vliv rodin je opravdu velký.

Vztahy mezi dětmi jsou poměrně dobré, protože v malém kolektivu dokážeme poměrně rychle odhalit zárodky nevhodných projevů, objevuje se vyčleňování žáka z kolektivu, ale na toto nemá vliv barva jeho pleti, ale jeho postoj k vzdělání a společnosti dětí.

Rozhodně si žáci osvojili mnoho znalostí a dovedností, které dále rozvíjí. Starší a šikovnější pomáhají menším a těm, kteří potřebují pomoc velmi ochotně a rádi. Zajímají se nejen o nejbližší okolí, ale aktivně vyhledávají informace o místech, které znají z programu – jde především o starší děti.

Děti se zlepšily v prezentaci svých prací, nemají problém vytvořit informační leták či plakát na dané téma - teď např. pro Týden rozvojového vzdělávání. Protože dále pracujeme na tématech GRV, věříme, že naše děti budou vnímavější k problémům jiných, samostatnější a odpovědnější vůči sobě a ostatním. Jen je to běh na dlouhou trať ...

1. Příklad metodiky k projektovému dni Světový den stromů

(Zdroj: ARPOK, o.p.s.)

DEN STROMŮ

cílová skupina: žáci 1. stupně ZŠ

časová dotace: 4 x 45 min.

cíle: 1) Žák definuje význam stromů v krajině.

2) Žák popíše různé typy lesa a jejich význam pro člověka.

3) Žák vysvětlí problematiku tropických deštných lesů.

průběh: 4 stanoviště po 45 min., žáci se pohybují ve stejné skupině celý den, střídají se na jednotlivých stanovištích

→ 1. stanoviště: **STROM V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA** – funkce stromů/ lesa (potrava, obydlí,

mikroklima, kyslík, relaxace, krajinný prvek...)

→ 2. stanoviště: **TROPICKÉ DEŠTNÉ LESY** – kácení a ochrana TDL

→ 3. stanoviště: **TAJGA** – odpovědná spotřeba dřeva, dílnička (recyklovaný papír)

→ 4. stanoviště: **LESY V NAŠEM OKOLÍ** – poznávačka, části stromů, život v lese

Strom v životě člověka

1) Funkce stromů (20 min.)

potřeby: papíry, fixy/pastelky, tabule

Rozdělíme žáky do čtyř skupin. Nejprve si s žáky krátce zopakujeme, z jakých částí se strom skládá – koruna, kmen, kořeny, větve, listí, kůra. Řekneme jim, že teď budeme přemýšlet nad tím, jaké funkce mají stromy, k čemu jsou dobré, k čemu je lidé a zvířata využívají. Každá skupinka přemýšlí nad funkcí jednotlivých částí stromu (koruna/větve, listy a plody, kmen a kůra, strom jako celek/les) a přitom danou část stromu nakreslí na papír/y. Své nápady pak prezentují třídě a svou část stromu lepí na tabuli – skládají tak dohromady strom. Funkce, které žáci vymysleli, zapisují na tabuli k jednotlivým částem stromu.

Začněte příkladem: Nakreslete na papír kořeny stromů, nalepte je do spodní části tabule a vedle toho napište, že kořeny udržují svah, zabraňují sesuvům svahů například při velkých deštích. Kořeny stromů tak zpevňují půdu a zabraňují rychlému odtoku srážek a vzniku povodní.

Funkce jednotlivých částí:

1. Koruna/větve
  - Obydlí pro zvířata (*veverka, ale i levhart, ptáci si v korunách staví hnízda*)
  - Přirozený stín, mikroklima
  - Větrolam
2. Listy a plody
  - Potrava (*plody ovocných stromů – potrava pro lidi i pro zvířata*)
  - Léčivé účinky (*lipový květ proti kašli, základní látka pro mnohé léky*)
3. Kmen a kůra
  - Potrava (kůru stromu ohlodává například bobr,
  - Léčivé účinky (*Lidé využívali kůru z bílé vrby na léčbu chřipky, dubovou kůru na zastavení krváčení.*)
  - Obydlí pro zvířata (*včelí úly, hnízda ptáků v dutých stromech, brouci žijící pod kůrou*)
4. Strom
  - Produkce kyslíku (*Vzrostlý strom vyrobí tolik kyslíku, že pokryje potřebu dýchání nejméně deseti lidí.*)
  - Pohlcování oxidu uhličitého (*Průměrný strom spotřebuje za život na 24 milionů m³ oxidu uhličitého, skleníkového plynu způsobujícího změny klimatu.*)
  - Estetický prvek v krajině (aleje), ozdoba na zahradě (*bonsaje*)

2) Stromové „nej“ (15 min.)

potřeby: mapa ČR, mapa světa, předkreslená tabulka na flipu, kartičky, PC + promítací plocha, fotografie na promítání

Posaďte žáky do kruhu či na koberec a řekněte jim, že se nyní podíváte na zajímavosti a „nej“ týkající se stromů (výkladová část). Do připravené tabulky na flipu postupně doplňujte zajímavosti (lepíte kartičky do tabulky) o „nej“ stromech v ČR i ve světě (daná místa ukazujte na mapách), promítejte žákům fotografie a doplňte další informace.

	ČR	Svět
Nejvyšší strom	Fremuthova jedle pod Čerchovem – výška 51 m (<i>stáří 150 let, Plzeňský kraj</i>)	Sekvoj vždyzelená („Hyperion“) v USA – 115,5 m

Nejnižší strom	Vrba bylinná – 3–8 cm <i>(vytvářejí kobercovité porosty v nejvyšších oblastech Krkonoš a Jeseníků)</i>	Monanthes polyphylla – 1,8 cm <i>(původem z Kanárských ostrovů)</i>
Strom s největším obvodem kmene	Vejdova lípa – obvod jejího kmene činí 12,25 metrů <i>(u Pastvin na Žambersku)</i>	tisovec, zvaný Montezumův cypřiš nebo El Gigante v Mexiku s obvodem kmene 57,9 m
Nejstarší strom	Karlova lípa v Klokočově – 800 let stará <i>(Českomoravská vrchovina)</i>	Jedle ve Švédsku – až 9000 let stará! <i>(Několik jedlí totiž roste z jednoho kořenového systému. Z něj pokaždé vyroste nový kmen, který je geneticky úplně stejný jako jeho předchůdce.)</i>
Nejvzácnější strom	Tis červený - <i>Jedna z dosud dochovaných lokalit u nás je v okolí Křivoklátu. Jedna z nejbohatších lokalit na výskyt tisu červeného v Česku je přírodní rezervace V Horách u vsi Terešovská Huť, kde je celkem 3400 jedinců.</i>	Nejvzácnějším stromem na naší planetě je označován strom, rostoucí ve volné přírodě, na ostrově Robinsona Crusoa, v jižním Tichomoří. Je to pouze jeden jediný dospělý kvetoucí exemplář na celém světě!!! Má dlouhé svěšené lístky a drobné žlutobílé kvítky ve tvaru malých kopretin. Název a druh stromu se záměrně neuvádí...

3) Národní stromy (10 min.)

potřeby: sada kartiček do skupin, politické mapy světa do skupin

Sdělte žákům, že se nyní podíváte na to, jaké mají jednotlivé státy národní stromy. Vytvořte skupiny po 4 a každé skupině rozdejte sadu kartiček. Sada obsahuje obrázky čtyř různých stromů. Zbylé kartičky obsahují názvy stromu a státy, které je mají za národní. (Ujistěte se, že žáci vědí, kde se dané státy nacházejí – k dispozici mají ve skupince politické mapy světa.) Úkolem žáků je zkusit přiřadit kartičky správně k sobě. Na práci dejte žákům podle potřeby 5–10 minut.

Po uplynutí času si seřazení kartiček společně zkontrolujte. Zeptejte se žáků:

- *Podle čeho jste stromy přiřadili k jednotlivým státům?*
- *Podle čeho si státy své národní stromy vybírají?*
- *Proč je pro nás důležitá lípa?*

Česká republika	Lípa
Madagaskar	baobab
Řecko	olivovník
Finsko	bříza stříbrná

Tropické deštné lesy

1) Obrázky (5 min.)

potřeby: obrázky TDL viz „Obrázky“ (orangutan, déšť, prales, kácení, palma olejná, chipsy, změna během 25 let,...)

postup: Rozložte na zem obrázky z TDL (mimo chipsů a nábytku) a vyzvěte je, aby si každý stoupnul k obrázku, který se mu líbí (u jednoho obrázku může být i více žáků). Položte jim otázky: *Co je na vašem obrázku?*

O čem si nejspíše budeme povídat?

Jak spolu obrázky souvisejí?

Následně přidejte obrázek chipsů a nábytku:

Jak tyto obrázky souvisí s TDL?

(sdělte jim, že to se během následující hodiny dozvědí)

2) Video (12 min.)

potřeby: PC, promítací plocha, internet, bedýnky na zvuk, mapa světa, slepá mapa světa se zakreslenými lokalitami TDL

postup: Pusťte žákům video o TDL (1:30-4:45):

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10169655222-zemepis-sveta/298327273890009-tropicky-destny-prales/video/>

Po zhlédnutí videa se žáků zeptejte na následující otázky (odpovědi zapisujte na tabuli): *Co je důležité pro existenci TDL?*

Proč jsou pro nás TDL důležité?

Jak lidé TDL ničí?

Kde se TDL nacházejí?

Jací živočichové v TDL žijí?

Věděl byste někdo, jak se jmenuje největší prales na světě a kde se nachází?

3) Pracovní list (10 min.)

potřeby: pracovní list pro každého žáka, pastelky

postup: Rozdejte žákům pracovní listy a vyzvěte je, aby si to, co už se během hodiny dozvěděli, zapsali nebo zakreslili do pracovního listu.

4) Dopis (10 min.)

potřeby: obrázek amazonského chlapce Atapany, text dopisu

postup: Ukažte žákům obrázek chlapce Atapany a vysvětlete jim, že jim nyní přečtete dopis, který jim napsal.

text: *Ahoj, jmenuji se Atapana a je mi 6 let. Žiji ve státě Venezuela v Amazonském pralese. V naší osadě, kde bydlím se svou rodinou, žije asi 100 obyvatel našeho kmene. Jsem totiž z indiánského kmene Yek'wana. Žijeme blízko civilizace – přestěhovali jsme se sem kvůli obchodu a práci – aby se nám lépe prodávalo a nakupovalo zboží a abychom si vydělali více peněz. Můj strýček např. jezdí pracovat do blízké vesnice, kde prodává byliny na místním trhu. Náš prales je totiž plný nejrůznějších bylin a rostlin, které jsou léčivé a pomáhají lidem léčit jejich nemoci. Nejenom léčiv je v pralese nespočetně, ale také vzácných dřevin (jako je ebenové dřevo, týk, mahagon či palisandr), které se prodávají např. do Evropy na výrobu drahého nábytku. Amazonský prales je obrovský. Žije tu s námi kolem 1000 druhů ptáků, 30 druhů opic, ale také přes 2x více lidí, než je v celé naší České republice (20 milionů).*

Nyní je ale Amazonie ohrožena, stejně jako i jiné pralesy na světě – více než polovina pralesů už byla zcela zničená a zbytek je ohrožen – hlavně lidskou činností, jako je těžba dřeva či nešetrné zemědělství. Amazonský prales je odlesňován neuvěřitelnou rychlostí. Každou minutu je odlesněna plocha odpovídající 6 fotbalovým hřištím. Většina těžby dřeva je nelegální (nepovolená a zakázaná).

V Indonésii mají zase problém s nešetrným zemědělstvím. Bohatí lidé kácejí pralesy a na jejich místě sázejí rostlinu, která se jmenuje palma olejná. Z této palmy, která roste na velkých plantážích, se bere olej, na kterém pak lidé po celém světě smaží jídlo. Představte si, že většina brambůrek, na kterých si u vás

v České republice pochutnáváte, je usmažená na palmovém oleji, kvůli kterému byla pokácena spousta stromů, a spousta živočichů tak přišla o své domovy. Zrovna v Indonésii na to nejvíce doplácují orangutani, kteří jsou zvyklí se pohybovat po větvích velkých stromů, ale větve palmy olejně je neunesou. Orangutani tak přicházejí o svůj přirozený způsob života a potravy. Pralesy se jinak také nazývají „plíce světa“, neboť vyrábějí většinu kyslíku na zemi. Byla by proto velká škoda, kdybychom nechali toto místo zničit. Amazonie není pouze můj domov, ale domov mnohých živočichů a rostlin.

postup: Položte žákům otázky (odpovědi zapisujte na tabuli):

Proč se podle Atapany kácí TDL?

Co se vyrábí z palmy olejně?

Na co se používá ebenové dřevo?

5) Pracovní list + diskuse (8 min.)

potřeby: pracovní list pro každého žáka, pastelky

postup: Vyzvěte žáky, aby si doplnili pracovní list. Doplňte získané informace o otázce:

Co vás nejvíce během hodiny zaujalo?

Co si budete pamatovat?

Co můžeme udělat pro to, aby se nekácely TDL?

Lesy v našem okolí

1) Zvuky lesa

potřeby: PC (+ bedničky) + nahrávka lesa

Vyzvěte žáky, aby se ztišili a pust'te jim nahrávku. Poté se žáků zeptejte:

- *Co všechno jste tam slyšeli?*
- *Kde byste takové zvuky mohli slyšet?*

Sdělte žákům, že se v dané hodině budete zabývat právě takovým lesem, kterého slyšeli, a to tak, aby ho lépe poznali a porozuměli mu.

2) Poznáváčka (25 min.)

potřeby: pracovní listy do skupin, gong, věci na poznáváčku:

obrázky – zvířata (jelen, medvěd, veverka, vlk, zajíc) + stopy daných zvířat

listy – jírovec maďal, lípa, dub, bříza

větvičky jehličnanů – borovice, modřín, jedle, smrk

plody – kaštan, žalud, bukvice, šiška smrku, šípky

větvička šípkového keře

obrázky listů/plodů/stromů na USB

PC + promítací plocha

Rozdělte žáky do čtyř skupin, ve kterých budou během celého stanoviště pracovat.

Ve třídě připravte čtyři pracovní stoly, na kterých bude připravená poznáváčka (4x jiná). Stoly označte názvem, jednotlivé věci poznáváčky očísľujte/ označte písmeny.

Rozdejte do skupin pracovní listy. Pracovní list má 4 části nazvané podle 4 různých pracovních stolů. V každé části pracovního listu jsou očísľovaná/označená políčka, do nichž mají žáci vyplnit název poznávaných věcí. Úkolem u každého stolu není jen správně vyplnit pracovní list, ale také z poznávaných věcí vytvořit dvojice (př. 1C ... 1 = vlk, C = vlčí stopa). Na vypracování úkolů u jednoho pracovního stolu dejte žákům 4 minuty. Poté dejte znamení (gong), na jehož základě se žáci přesunou k dalšímu stolu. Po skončení posledního úkolu si s žáky pracovní listy projděte, obrázky listů/plodů či stop můžete promítat na tabuli.

* název stromu je řešen přesmyčkou

1. pracovní stůl: ZVÍŘATA + JEJICH STOPY   2. pracovní stůl: LISTY + NÁZVY
STROMŮ

▪ jelen + stopa jelena	▪ lípa + list lípy
▪ medvěd + stopa medvěda	▪ dub + list dubu
▪ veverka + stopa veverky	▪ jírovec maďal + list

- vlk + stopa vlka
- zajíc + stopa zajíce
- borovice + jehličí borovice
- modřín + jehličí modřínu

3. pracovní stůl: PLODY + NÁZVY STROMŮ

- kaštan + jírovec maďal (kaštan ☺)
- žalud + dub
- bukvice + buk
- šípek + šípkový keř
- šiška smrku + smrk

4. pracovní stůl: PLODY + LISTY +

- kaštan + list + jírovec maďal
- žalud + list + dub
- bukvice + list + buk
- šiška smrku + větvička smrku + smrk

3) Les v proměnách (15 min.)

potřeby: papíry do skupin, tabule, návodné otázky (na tabuli)

Žáci pracují ve skupinkách z předchozí aktivity. Řekněte žákům, že si teď zkusili poznat, s čím vším se mohou v lese setkat. Bude ale les stejný pokaždé, co do něj přijdou? Kdy a jak se les mění? Naveďte žáky na myšlenku ročních období.

Rozdejte do každé skupinky papír A4 a rozdejte jednotlivým skupinkám jména: JARO, LÉTO, PODZIM, ZIMA. Vyzvěte žáky, aby se ve skupinách zamysleli nad tím, co se v lese děje právě v jejich ročním období. Své nápady žáci ať zapisují na papír. Upozorněte žáky, že svou práci budou prezentovat ostatním skupinám. Můžete jim pomoci návodnými otázkami¹⁷³:

- *Jak teď vypadá les? Co se děje se stromy?*
- *Co teď v lese roste?*
- *Jaká zvířata v něm právě teď jsou? Co asi dělají?*
- *Jaké je v něm počasí?*
- *Jaké práce teď lesníci dělají?*

Vyzvěte žáky, aby zbytku třídy představili, jak vypadá les .... Začněte jarem a pokračujte v souladu s ročními obdobími. Takto si žáci vytvoří představu o životě lesa během roku.

---

¹⁷³ Otázky můžete napsat na tabuli, aby je žáci mohli použít jako osnovu. Nemusí odpovídat na všechny, zároveň si mohou přidat vlastní informace.

2. Fotografie

Obrázek č. 2: Seminář *GRV počtvrté aneb Vánoční inspirace* 28. 11. 2013 (Zdroj: ARPOK, o.p.s.)

Obrázek č. 3: Projektový den *Den Země* na ZŠ Dubicko 23. 4. 2013 (Zdroj: ARPOK, o.p.s.)

Obrázek č. 4: Projektový den *Den květů* na ZŠ Lobodice 9. 5. 2013 (Zdroj: ARPOK, o.p.s.)

Obrázek č. 5: 1. letní škola na Sluňákově (Zdroj: ARPOK, o.p.s.)

Obrázek č. 6: 2. letní škola na Jezírku (Zdroj: ARPOK, o.p.s.)

Obrázek č. 7: jeden ze seminářů EVVO, kde se distribuovaly publikace Svět v jednom dni (Zdroj: ARPOK, o.p.s.)

Obrázek č. 8: Metodická příručka Svět v jednom dni (Zdroj: ARPOK, o.p.s.)

